

“Ey Batı! Bugüne kadar yazdığınız en sanatlı İncil’inizi getirin! Hodri meydan!”

Gelenekten beslenen ve günümüzün en büyük hattatlarından biri olan Hattat Hüseyin Kutlu, aynı zamanda bir Kur’an-ı Kerim âşığı... Kutlu, her yeni bir şey söylediğinde şaşkınlığı gizleyemedim. Neticede bu muhabbet ziyadesiyle okunası bir röportaja döndü.

► 26

TRT World documentary on Syrian refugees receives International Emmy nomination

► 36

açık medeniyet

illüstrasyon: Ersin Şahin

Hakkı Öcal
Two images from my memory

► 3

Mahmud Erol Kılıç
Fütüvvet Peygamberi

► 14

Üzeyir Ok
Islamic chivalry (futuwwah) and classical Muslim education

► 24

“Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesi”, geleceğin sosyal bilimcilerine ışık oldu

İbn Haldun Üniversitesinin lise öğrencilerine sosyal bilimleri tanıtmak ve sosyal bilimleri yeniden olması gereken değere ulaştırmak amacıyla ikincisini düzenlediği “Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesi” Sheraton Grand İstanbul Ataşehir’de 3 gün boyunca büyük bir katılımı gerçekleştirildi. ► 4

عهد التميمي.. وللحرية الشقراء باب

ثمانية أشهر قضتها الفتاة الفلسطينية عهد التميمي في سجون الاحتلال، بعد أن صفت جنديين إسرائيليين في واقعة تم تسجيلها بواسطة كاميرا فيديو حولتها إلى أيقونة للمقاومة ورمزاً للشجاعة في وجه الجرائم الإسرائيلية بأراضي فلسطين المحتلة.

► 18

Unbroken chain of social memory: Hadith transmission network 610-2018

► 38

Gazetenizle birlikte Açık Kitap eki ve Hasan Aycın çizgi posterini ile Prof. Dr. Recep Şentürk’ün Fütüvvetnamesi hediye...

*gözün **yüksekteyse***

ihu.edu.tr

Two images from my memory

HAKKI ÖCAL *

In 1981, I was accepted as post-graduate fellow at the Harvard's Center for International Affairs. Prof. Huntington asked me to share a room with two younger academics from different countries. I was working for a major daily newspaper; and I was coming to Harvard from covering the ongoing US election campaign (*Reagan won*). Being in that room with these young fellows had made me ecstatic—to say the least.

I was supposed to submit a paper to the Center in return for their hospitality. One afternoon, while working on it, I needed to see a certain formulation of the American sociologist Talcott Parsons in his seminal article on professions. Parsons is the scholar whose theory of social action influenced the intellectual bases of many disciplines of modern sociology--by the way, that article should be in any aspiring sociologist's library.

My young office-mates too were working on issues related to the works of Max Weber, so they probably had a copy of that article. The reprints, xeroxes, references to

it were abundant in the Center and libraries. I had it in my possession but that day I could not find it. Quite nonchalantly, I had asked one of my "friends" if I could borrow his copy: "Could you please pass the Parson's article?"

"No!" he said.

I looked at him to see what made him too busy to pass a bunch of papers to the next desk. He was not doing anything special, and seeing that I was looking at him, perplexed, he explained:

"-We are in the same race here. You will too compete for a position in the CFIA like I do. Why should I help you in a race that both of us are in?"

Then I didn't know anything about the concept of Fütüvvet. I even did not know the word "feta." But deep down I knew that those two young scholars were my friends--nay! Brothers--as were any of the boys I had back in my high school dormitory.

I remembered the Foreign Service entrance exam I had prepared for decades ago. The whole graduating class of my school--more than 50 people--was taking it for a position of five. Preparations had turned into a communal festivity. Everyone was helping everyone else. Your underlined notes were in the hands of someone you hardly knew; you were studying someone's handwritten notes from a lecture.

I hope these two pictures help you grasp the essence of our main theme this issue of our newspaper.

* Advisor to the President of Ibn Haldun University and faculty member at the Department of Media and Communication.

Pearson, İngilizce Hazırlık Okulunu akredite etti

İbn Haldun Üniversitesi İngilizce Hazırlık Okulu uluslararası alanda gurur verici bir başarıya imza attı. Uluslararası, tarafsız ve bağımsız "Edexcel-Pearson Assured" kurumu tarafından kalite denetimine tabi tutulan İngilizce Hazırlık Okulu, başarılı bir performans göstererek uluslararası düzeyde akredite edildi.

İngiltere'deki üniversitelerin yüzde 97'siyle birlikte çalışan ve yaklaşık 100 ülkede faaliyet gösteren "Edexcel-Pearson Assured", İHU İngilizce Hazırlık Okulunu yönetim-organizasyon, eğitim-öğrenme ve ölçme-değerlendirme olmak üzere üç temel kalite ölçütü kapsamında değerlendirdi. Değerlendirme sonucunda İngilizce Hazırlık Okulunun, kırk kalite standardının kırkına da uyum sağladığı tespit edildi.

Süreç sırasında, "Edexcel-Pearson Assured" kalite müfettişleri İbn Haldun Üniversitesi kampüsünde ve sınıflarında denetlemeler gerçekleştirdi ve bütün kadro ve öğrencilerle görüşmeler yaptı.

Pearson Assured nedir?

"Pearson Assured", dünyanın en büyük eğitim çözümleri şirketi Pearson tarafından geliştirilen, uluslararası tanınırlığa sahip bir kalite güvencesi ve akreditasyon sistemidir. Bu akreditasyona sahip eğitim kurumlarının öğrencileri, uluslararası düzeyde tanınırlığa sahip "Pearson Assured Sertifikası" almaya hak kazanıyor. Yaklaşık 100 ülkede eğitim çözümleri alanında faaliyet gösteren Pearson tarafından sağlanan kalite güvence-

si ve akreditasyon hizmeti, gelişen dünya standartlarına göre düzenleniyor ve uluslararası düzeyde kabul görüyor.

İbn Haldun Üniversitesi İngilizce Hazırlık Okulunun, "Pearson Assured" tarafından akredite edilmesi, öğrencilere uluslararası tanınırlığı olan "Pearson Assured Akreditasyon Sertifikası" alma hakkı sağlayacak. Bu süreç; başvuru, onay, İngiltere'de basım ve teslimat aşamalarından oluşan 4 haftalık bir çalışmayı kapsıyor.

Pearson Assured neden önemli?

"Pearson Assured Sertifikası" almak İbn Haldun Üniversitesi İngilizce Hazırlık Okulunu bitiren öğrencilere büyük imkânlar sağlayacak. Söz konusu sertifika, öğrencilerin elde ettikleri yeterliliklerin akademik ve meslekî olarak daha büyük bir geçerliliğe sahip olmasını vesile olacak. Özellikle İngiltere, ABD, Avrupa ve Orta Doğu'da alınan sertifikalar geçerliliğe sahip olacak. Sertifika alan öğrenciler, bu belgeyle bahsedilen bölgelerdeki okul kabulleri, iş başvurularına ve kariyerlerini sürdürmede önemli bir destek elde edecek. Bir başka deyişle öğrenciler bu tür başvuru süreçlerinde TOEFL ve benzeri yeterlilik belgeleri sunmak zorunda kalmayacak.

"Arapça Dil Eğitimi Programı" Taş Mektep'te başlıyor

İbn Haldun Üniversitesi Sürekli Eğitim ve Araştırma Merkezi (İHSEM) tarafından düzenlenen Arapça Dil Eğitimi Programı, üniversitenin Bakırköy Taş Mektep yerleşkesinde başlıyor.

Hafta boyunca toplam 50 saat sürecek programda, katılımcılara yeni iş imkânlarını artıran bir değer olarak, sistematik bir dil

eğitimi ve Arap kültürünü yakından tanıma imkânı sunulacak. Özellikle iş hayatında Arapça kullanımına gereksinim duyan katılımcılar, ana dili Arapça olan eğitimcilerle pra-

tik konuşma ve anlama deneyimini yaşama şansı bulacak. Başlangıç, orta ve ileri düzeyde eğitim içeren programa, Arapçayı öğrenmek isteyen herkes katılabiliyor. Programı

başarıyla tamamlamış katılımcılara kurs sonunda sertifika veriliyor. Katılım için İHSEM'in <http://http://ihsem.ihu.edu.tr/arapca-dil-egitimi/> sayfasını ziyaret etmek yeterli.

“Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesi”, geleceğin sosyal bilimcilerine ışık oldu

İbn Haldun Üniversitesinin lise öğrencilerine sosyal bilimleri tanıtmak ve sosyal bilimleri yeniden olması gereken değere ulaştırmak amacıyla ikincisini düzenlediği “Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesi” Sheraton Grand İstanbul Ataşehir’de 3 gün boyunca büyük bir katılımı gerçekleştirdi.

Doç. Dr. Talha Köse

İbn Haldun Üniversitesi Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

Türkiye’de sosyal bilimlerin popülerleşmesi, daha iyi öğrencilerin ilgisini çekmesi açısından önemli bir çalışmadır. Yüksek puan alan öğrencilerin ağırlıklı olarak mühendislik, tıp gibi alanlara gitmesi gibi yanlış bir kanı var. Aslında Türkiye’nin sosyal bilimler alanında nitelikli öğrencileri kazanmaya ihtiyacı var. Çünkü son dönemde dünyaya açılma noktasında çok önemli adımlar atılıyor. Bürokraside, diplomaside ve iş hayatında dünyayla etkileşimde çok mesafe alındı. TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları, Türk Hava Yolları gibi Türkiye’nin dış bölgelerle ilişkimizi, etkileşimimizi devam ettirecek kurumların sayısı arttı. Tabii bu kurumların da nitelikli insan ihtiyacı doğdu. Siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler bölümleri bir yandan bu kurumların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor. Diğer taraftan Türkiye’de kendi siyasî entelektüel ihtiyacı olan alanlarda öğrenci yetiştiriyor.

4 -6 Ağustos tarihlerinde gerçekleşen zirveye Türkiye’nin çeşitli kentlerinden yaklaşık 1000 öğrenci konuk edildi. Sosyal bilimler alanında tanınmış isimlerle bir araya gelen öğrenciler, onlarca atölyede ilgilendikleri alanlarla ilgili çalışma yapma fırsatı buldu.

Zirveye; Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, İstanbul Valisi Vasip Şahin, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Mevlüt Uysal, TRT Genel Müdürü İbrahim Eren, THY Yönetim Kurulu Başkanı İlker Ayıcı, Prof. Dr. Alev Atlı, Prof. Dr. Mürteza Bedir, Prof. Dr. Mücahit Öztürk, Prof. Dr. Ümit Meriç ve Turkcell Yönetim Kurulu Üyesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı Hilmi Güler gibi birçok önemli isim katıldı.

Zirveye katılan öğrenciler ve aileleri sosyal bilimler alanında bilgilendi, sosyal bilimlerin alanları ve bölümler arasındaki farklı uygulamaları tanıdı ve geleceklerine yönelik bir motivasyon ve vizyon kazandılar. Zirve, 3 Ağustos Cuma gecesi düzenlenen gala yemeği ile açıldı. Yemekte konuşan İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Necmeddin Bilal Erdoğan, Türkiye’de sosyal bilimlerin yeniden hatırlanması, sosyal bilimlerin ülkenin geleceği için önemini gençler tarafından karşılık bulması sağlamak için üniversitenin önemli bir görevi ifa ettiğini belirtti.

“Tercih aşamasındaki 1000

öğrencinin katıldığı bir zirve”

Tercihlerin yapıldığı, öğrencilerin hayatlarının en önemli kararlarından birini verdiği bir dönemde, öğrencilerin alanında uzman isimlerle, akademisyenlerle, kanaat önderleriyle atölyeler ve seminerlerde buluşacağını anlatan Bilal Erdoğan, “Yıl boyunca üniversitemizin, Türkiye’nin dört bir yanındaki liselerde yaptığı tanıtım faaliyetlerinde tanıştığı öğrencileri davet ettiği, yansı İstanbul dışından yansı İstanbul’dan yaklaşık bin öğrencinin katıldığı bir zirve gerçekleşiyor. İlk iki gün atölyeler ve stantlar merkezli bir program olacak. Atölyelerde hem sektörle ilgili sorularla

vaplayan firma yetkilileri hem üniversitemizin hocaları hem de önemli şirket yöneticileri öğrencilerimizle buluşacak ve atölye düzeninde öğrencilerin ilgi alanına göre katıldığı çalışmalar yapılacak. Zirvenin son günü asıl ana konuşmacılar öğrencilerle buluşacak. Hem bakanlarımız hem toplumun saygı duyduğu, itibar olan isimlerin katılımı olacak.” diye konuştu.

“Bizim misyonumuz fikir önderleri yetiştirmek”

Bilal Erdoğan, 21. yüzyılda dünyanın nice çalkantılara gebe olduğunu belirterek, bunları düşünecek, değerlendirecek, yorumlayacak ve ülkemizin geleceğine yön verecek hatta daha geniş anlamda gönül coğrafyamızın ve İslam ümmetinin geleceğine yön verecek akademisyenleri, fikir önderlerini yetiştirmek zorunluluğunda bulunduğunu anlattı. Erdoğan şöyle devam etti:

“İbn Haldun Üniversitesinin misyonu bu. Bunu yaparken hem Doğu’nun mefkûre geçmişini bileceğiz hem Batı’yı çok iyi tanyacağız. Bunun için öğrencilerimizin mezun olmadan önce Türkçe dışında Arapçayı ve İngilizceyi konuşabiliyor, kullanabiliyor olmasını hedefliyoruz. Bu yönüyle de Türkiye’de farklı bir iddiaya kendimizi konumlandırdık. Şahsi inancım, ümidim, beklentim, rüyam şudur; Üniversitemizin mezunları, akademik kariyerlerinde yazdıkları kitaplarla öyle öğrenciler yetiştirecekler ki işte onların yetiştirdiği öğrenciler, 21. yüzyılın sonu gelmeden birçok çıkmaza açılımlar getirecek, dünyaya ümit verecek, dünyaya yeni bir mefkûre aşılayabilecek entelektüeller olacak.”

Şeyma Koç

Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi / Ankara

Bu bizim için gerçekten çok güzel bir fırsat. Akademisyenlerle bire bir iletişim hâlindeydik. Atölyeler yoğundu, birinden çıkıp diğerine girdik. Prof. Dr. Ümit Meriç ile tanıştım ve çok güzel bir sohbet gerçekleştirdim. Ben Marmara İlahiyat Fakültesini düşünüyordum ancak zirvede edindiğim bilgiler, beni ilk tercih olarak İbn Haldun Üniversitesini yazmaya sevk etti.

“Öğrencilerin bilinçli şekilde tercih yapmasını sağlamak istiyoruz”

Gala yemeğinde konuşan İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk ise, “Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesinde” sosyal bilimler alanına ilgi duyan lise mezunu öğrencilerin misafir edildiğini kaydederek, “Zirveyi düzenleme maksadımız, öncelikle sosyal bilimlere prestijini yeniden kazandırmak, sosyal bilimlerin önemini kamuoyuna ulaştırmak ve öğrencilerin de sosyal bilimleri diğer alanlardan daha değerli gibi görmesini önlemek.” diye konuştu.

İbn Haldun Üniversitesinin bir misyon üniversitesi olduğuna değinen Prof. Şentürk, şunları anlattı: “Biz 150 öğrenci alıyoruz ama zirveye bin öğrenci katılıyor. Sadece üniversitemize öğrenci kazandırmak değil, aynı zamanda ülke çapında, sosyal bilimler alanının önemini ortaya koymak ve tercih yapacak öğrencilerin de bunu bilinçli şekilde yapmalarını sağla-

mak istiyoruz. Biz; tarih, işletme, iktisat okuyup başarılı olmuş insanları öğrenmelerimizle buluşturarak, onların da bu alanlarda çalışma yaparak, başarılı bir kariyer sahibi olabileceğini ortaya koymaya çalışacağız."

Prof. Şentürk, sosyal bilimler alanını yenilemeyi ve o alanda paradigma değişikliğine öncülük yapmayı hedeflediklerini ifade ederek, "Biz, üniversitemizin şiarını fikrî bağımsızlık olarak belirledik. Sosyal bilimler alanında; felsefede, tarihte, iktisatta, eğitimde, iletişimde fikrî bağımsızlık sahibi olmazsak, Batı'dan ithal edilen fikirleri taklit ederek yolumuzu çizmeye çalışırsak, ülkemizin sorunlarını asla çözemeyiz. 'Bizim sorunlarımıza çözüm getirecek sosyal

bilimciler, bu toprakla, bu ülkeyle, bu medeniyetle, bu kültürle irtibatlı olan sosyal bilimciler olabilir' yaklaşımından hareket ediyoruz. Bunu gerçekleştirebilmek için mukayeseli eğitim metodunu benimsiyoruz." dedi.

Zirve kapsamında gerçekleştirilen atölyelerde alanında uzman birçok akademisyen ve yazar, gençlere sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında sunumlar yaptı. İktisat, İslamî İlimler, İşletme, Karşılaştırmalı Edebiyat, Medya ve İletişim, Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tarih ve Sosyoloji atölyelerinde 6 oturumda 52 sunum gerçekleştirildi.

Sena Kader

Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi / Ankara

Uzun zamandır sosyoloji bölümü istiyordum ancak kimse bu konuda bana pek destek olmadı. Sadece bu zirvede destek gördüm. Çalışma alanlarını gösterdiler, sosyologların ne kadar önemli olduğunu anlattılar, sosyologlarla tanıştım ve "kasiyer" olmadıklarımı anladım. Ümit Meriç kasiyer değil mesela... Alev Alatlı kasiyer değil. O nedenle ben de kasiyer olmayacağım. Zirve sonrası tercihim çok daha rahat yapacağım çünkü burada üniversitenin, öğrencinin her zaman arkasında olduğunu hissettim. Akademisyenler her sorumuza yanıt verdiler. Ümit Meriç ile sarılarak fotoğraf çektirdim. Kendimi çok şanslı hissediyorum.

İbrahim Eren öğrencilere TRT'nin projelerini anlattı

Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesinde Türkiye'nin dört bir yanından gelen öğrencilerle bir araya gelen önemli isimlerden biri TRT Genel Müdürü İbrahim Eren'di. İbn Haldun Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Hakkı Öcal'ın moderatörlüğünde gerçekleşen söyleşide, gençlere meslek deneyimini anlatan ve sorularını yanıtlayan Eren, önümüzdeki dönemde TRT'nin hayata geçireceği büyük projeleri anlattı.

TRT'nin gençlere yatırım yaptığını anlatan Eren, "Medya tekniğinin yanında dönemin ruhunu okumanın da önemli olduğunu düşünüyorum." diye konuştu.

Medyada çalışmak isteyen gençlere yeniliklere açık olmayı ve insan psikolojisini unutmamaları gerektiğini hatırlatan İbrahim Eren, özellikle günümüzde kendi kültürünü öne çıkarmanın önemli olduğunu, bu çerçevede de sosyal bilimlerin ve özellikle iletişimin büyük fırsat sunduğunu söyledi.

TRT Genel Müdürü, TRT 1'de büyük ilgiyle izlenen Diriliş dizisinin en çok izlenenler arasında olmasında sosyal

bilimlerin yani toplumu doğru okumanın izleri bulunduğunu vurguladı. Öğrencilerin TRT'nin gelecek planlarına ilişkin sorularına da yanıtlayan İbrahim Eren, yeni dönemde Netflix'te yayınlananlara benzer kısa diziler çekmeye hazırlandıklarını, aynı zamanda sektöre hizmet vermek için yatırımları sürdüreceklerini belirtti. İbrahim Eren, bu çerçevede TRT'nin, özellikle dönem dizilerinin çekilmesine ilişkin alt yapı oluşturma kapsamında, içinde deniz savaşlarının da anlatılabileceği bir "water-tank" inşa etme projesini hayatı geçireceklerini aktardı. Eren, "water-tank" projesi lansmanının kısa süre içinde yapılmasını planladıklarını da sözlerine ekledi.

Prof. Dr. Medaim Yanık

İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı

Atölye çalışmalarında öğrencilerle akademik konuları güncelle birleştirerek verimli sohbetler yaptık. Psikoloji, sadece Türkiye'de değil tüm dünyada da popüler bir alan ve bu popülerliğini de ilgilendiği mesele üzerinden alıyor. İnsanı, ilişkilerini, kendini anlamak herkes için cazip bir şey. Niye İbn Haldun Psikoloji dersek; derdi olan bir bölüm. Batı psikoloji bilgisini olduğu gibi aktarmaya çalışmıyor. Aynı zamanda diğer medeniyetlerin psikoloji bilgisini de taşımaya, karşılaştırmalı okumaya çalışıyor. Bir diğer üstünlük, psikiyatri psikologların ekip olarak beraber çalıştığı bir ortam. Bunun da avantaj olduğunu düşünüyorum. Ayrıca Türkiye'den eşine az rastlanır şekilde bir klinik uygulama birimi oluşturduk. Ve işlemeye başladı. Bütün bunlar İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji bölümünü güçlü ve özel kılıyor.

“Yeni teknolojilere ve tasarıma yatırımda kararlıyız”

Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesinde konuşan Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Türkiye’de 76 vakıf üniversite olduğunu, sosyal bilimler alanında araştırmacı bir üniversite olmak vizyonu taşıyan İbn Haldun Üniversitesinin mezunlarının yüzde 75’ini lisansüstü ve doktora öğrencilerinin oluşturduğunu ve bundan çok etkilendiğini söyledi.

Pekcan; bu programda bir anne, bir girişimci, İTÜ mezunu bir mühendis ve Ticaret Bakanı olarak karşılarında bulunduğunu kaydederek, sosyal bilimler ve felsefe kapsamında deneyimlerini paylaştı.

“Ormanın içinde ağaca odaklanırsan ormanı göremezsiniz.” diyen Pekcan, resme bir bütün olarak bakılması gerektiğini söyledi. Ekonominin temelini insan ve üretim olduğunu, bu konular üzerine yeterince durulmadığını dile getiren Pekcan, insanı bilmenin sosyal bilim olduğunu söyledi.

Pekcan, “Ekonomi, her insanın kendi hayatında yaptığı iş ve bu işle topluma nasıl katkı sağladığıdır. Felsefeyi ve sosyal bilimleri bulduğumuz noktadan yani ormanın dışına çıkarak kendimizi, insanı görme çabası olarak değerlendirebiliriz.” diye konuştu.

“Başarısızlıklarınız sizi yıldırmasın”

Bakan Pekcan, “Başarılarımızı, başarısızlıklarımızdan edindiğimiz tecrübeye borçluyuz. Lütfen başarısızlıklarınız sizi yıldırmasın. Her başarısızlıktan sonra ne kadar çabuk ve hızlı toparlanır, ayağa kalkarsanız başarıya bir adım daha yaklaşmış olacaksınız.” ifadelerini kullandı.

İş müracaatlarında hiç tecrübesi olmayan, çok başarılı bir yeni mezun yerine başarısızlıkla sonuçlanmış bir girişim tecrübesi olan birisinin tercih edilebileceğini dile getiren Pekcan, çünkü başarısız girişimin de bir tecrübe olduğunu söyledi.

“Yenilikleri başarıyla yakalayan ülkeler yükselecek”

Ticaret Bakanı Pekcan, yenilikleri başarıyla yakalayan ülkelerin yükseleceğini belirterek,

“Bu gerçekler ışığında Türkiye olarak yeni teknolojilere ve tasarıma yatırım yapmaya kararlıyız ve hazırız. Siz gençlere çok iş düşüyor.” diye konuştu. Bu doğrultuda Türkiye’nin önünde Cumhuriyetin 100. yıl dönümü olan 2023 ve Başkan Recep Tayyip Erdoğan’ın işaret ettiği 2053 hedefleri olduğunu belirten Pekcan, “Buna benzer hedefler tüm ülkelerde

var. Örnek olarak Çin... 2025 hedefi var ve Çin Halk Cumhuriyetinin 100. kuruluş yılı olan 2049 hedefi var.” dedi.

“İyi sosyal bilimcileri olan ülkeler daha güçlü ülkeler olacak”

Pekcan, gerçekleri iyi anlamak ve doğru politikalar üretmek için sosyal bilimlere de ciddi ihtiyaç olduğunu belirterek, yapay zekâda buna ciddi ihtiyaç bulunacağını anlattı.

Davranış ve tüketim kalıplarının belli düzeyde makinelerle aktarılacağını, geçen yıl iktisat dalında Nobel Ödülünü davranışsal iktisadın öncüsü Richard Thaler’in aldığını kaydeden Pekcan, “Size burada onurlanarak söyleyebilirim ki bizim bakanlığımızda da davranışsal iktisat ekibi mevcut ve onların vizyonlarından da faydalanıyoruz.” ifadelerini kullandı.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, sözlerini şöyle tamamladı: “Dünya nereye giderse gitsin, iyi teknik bilim insanları ile birlikte iyi sosyal bilimcileri olan ülkeler daha güçlü ülkeler olacaktır. Hepimizi ve özellikle siz gençlerin en temel görevi dünyayı çok iyi anlamak, kendinizi yetiştirmek olmalıdır. İleri sosyal bilim formasyonuna sahip olmak isteyen gençler çaba göstermeli. Matematik bilgisini de geliştirerek analitik çözümlere yetisine sahip olmalıdır. Sadece Batı dillerini değil Arapça, Rusça ve özellikle Çinceyi öğrenmelidirler.”

Prof. Dr. Recep Şentürk

İbn Haldun Üniversitesi Rektörü

Sosyal bilimleri tercih etmeyi düşünen yaklaşık bin başarılı öğrenciyle çok verimli bir zirve gerçekleştirdik. Öğrenciler, önde gelen sosyal bilimcilerle buluşup tanışma ve atölyelere katılma şansı yakaladı. Burada bir sosyal bilimci ne yapar, bir öğrenci sosyal bilimleri tercih ederse kendisini nasıl bir gelecek beklediğini somut örneklerle göstermekti. Bunu da başardığımızı inanıyorum.

Geçen sene olduğu gibi bu sene de tam burslu olarak 150 Türkiye vatandaşı öğrenci alacağız. Kendilerine burs, yurt, bilgisayar gibi her türlü imkânı sunacağız. Onları, ülkemizi ileride dünya çapında temsil edebilecek küresel liderler olarak yetiştireceğiz. Üniversitemiz sosyal bilimleri en kaliteli bir şekilde sunma iddiasında olan bir üniversite. Çünkü İbn Haldun Üniversitesi Arapça ve İngilizceyi en iyi derecede öğreten bir üniversite. Bir öğrenci üniversiteye gidip sadece İngilizce öğrenmek istiyorsa başka bir üniversiteyi tercih ede-

bilir ama ‘Ben hem İngilizce hem de Arapça öğrenmek istiyorum’ diyorsa tek seçeneği İbn Haldun Üniversitesidir. Bunun yanında mukayeseli eğitim yaklaşımını benimsiyoruz. Yani mevcut pozitivist, Batılı sosyal bilim yaklaşımları yanında aynı zamanda hem İslam hem de başka medeniyetlerin sosyal bilim alanındaki devlet, iktisat, siyaset, psikoloji alanındaki düşüncelerini mukayeseli bir şekilde öğrencilerimize vermek istiyoruz. Benzer şekilde bir öğrenci ‘Ben sadece Batı sosyal bilimlerini öğrenmek istiyorum’ diyorsa başka bir üniversiteye gidebilir. Ancak ‘Ben hem Batı sosyal bilim anlayışını hem İslam sosyal bilim anlayışını mukayeseli bir biçimde öğrenmek istiyorum’ diyorsa tek seçenek İbn Haldun Üniversitesidir.

Aynı zamanda İbn Haldun Üniversitesi bir araştırma üniversitesidir. Öğrencilerimizin yüzde 75’i yüksek lisans, doktora, yüzde 25’i ise lisans öğrencisi olacak. Biz uluslararası araştırma üniversitesi olma-

vizyonu ile hareket ediyoruz. Üniversitemizin bir başka hedefimiz de öğrencilerimizin yüzde 50’sinin uluslararası öğrenci olması. Şu anda yüzde 37 ile Türkiye’nin en fazla uluslararası öğrenci oranına sahip üniversitesiyiz.

Zehra Uşak

Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi / Ankara

Üniversite tanıtım gününde İbn Haldun Üniversitesini duydum. Okulda imkânları ve öğrencilere sağladığı destekleri görünce bu üniversiteye gelmek istedim. Başta kararsızdım ancak zirvede tüm masalarla görüştim, Medya ve İletişim'e karar verdim. Bu bölümü yazacağım. Hakkı Öcal hocayı tanıyorum, her yerde görüyorum onu.

Muammer Oğuzhan Yüce

İbrahim Yüce Sosyal Bilimler Lisesi / Denizli

Zirveyi sosyal medyadan gördüm ve başvurudum. Açıkçası gelirken bir pazarlama yapılabileceğini düşünüyordum ve ön yargıları vardı. Ama geldiğimde burasının ülkemiz için akademisyen yetiştirmeyi hedefleyen bir üniversite olduğunu gördüm. Konukların tümüyle görüşme imkânım oldu, hiç kimse sorduğum soruları geri çevirmedi ve en ayrıntısına kadar yanıtladı. Bilal Erdoğan, İstanbul Valisi Vasip Şahin, Prof. Dr. Ümit Meriç ile ve akademisyenlerle görüştim. Bakış açım ve vizyonum gelişti. İlk üç tercihime İbn Haldun Üniversitesini yazacağım. Umarım tuttururum.

“Gençlerimiz kendi başarı hikâyelerini yazacak”

Temel arzularının, Avrupa'da kişi başına düşen hâkim-savcı sayısına ulaşmak olduğunu belirten Gül, “Bundan sonra yılda 4-5 bin hâkim ve savcı almayı planlıyoruz. Daha çok mezun olduktan sonra arkadaşlarımızın hafızaları tazeyken, Eylül'de okullar mezun vermiş olsa, her yıl Kasım ayında hâkim ve savcı adaylarımızı atayacağız.” ifadelerini kullandı.

başlayacak, notu düşecek, gerekirse eğitime alınacak hâkim. Böyle bir çalışmayı başlattık genel itibarıyla. 1 Ocak'tan itibaren de vatandaşımız davasını açtığı anda onun eline belgeyi vereceğiz. Belgede 1 Ocak'ta davayı açtı ya, 'Senin davanı 30 Haziran itibarıyla tamamlanacaktır.' diye bir hedef süre vereceğiz. Kendimizi onunla yarıştıracacağız.” diye konuştu.

A lanında birçok önemli isme ev sahipliği yapan “Geleceğim Sosyal Bilimler Zirvesi”ne katılanlar arasında Adalet Bakanı Abdulhamit Gül de vardı.

Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı ve İbn Haldun Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yavuz Atar'ın yönettiği söyleşide Bakan Gül, öğrencilere tecrübelerini aktardı ve sorularını cevapladı.

Öğrencilerin, hayatlarının en önemli tercihini yapacakları bir dönüm noktasında olduklarını belirten Gül, sadece 4 yıl okuyacakları bir bölüm seçmeyeceklerini, bu tercihlerinin hayatlarının bütün dönemini etkileyeceğini söyledi.

Öz güvenin insanı özgürleştirdiğini dile getiren Gül,

“Türkiye'nin geleceğinde sosyal bilimler, sosyal bilimlerde de hukuk disiplininin çok büyük katkısı vardır. Öz güven içinde özgürleşen, özü güven ve özü gur kişiler, bu ülkenin geleceğine çok büyük katkı yapacaktır.” diye konuştu.

“Yılda 4-5 bin hâkim ve savcı almayı planlıyoruz”

Bakan Gül, Türkiye'deki hâkim-savcı istihdamı konusundaki planlamaya ilişkin soru üzerine şu cevabı verdi:

“Özellikle 15 Temmuz'da baktık ki cübbelerini giyip, bu ülkenin anayasasından değil, bu ülkenin dışında farklı yerlerden emir alan hâkim ve savcıları gördük. Devlet; bu konuda anayasadan, hukuktan, çizgiden çökanları taşıyıp etti. Yaklaşık 4 bin hâkim-savcı ihraç edildi. Bundan dolayı da hâkim-savcı ihtiyacımız oluştu. Sadece sayısal olarak değil, nitelik olarak da çok ciddi ihtiyacımız oldu. Şu anda kürsüde birçok arkadaşımız var. Yüzde 50'nin üzerinde 5 yıl ve altında hâkim-savcı tecrübemiz var. Genç hâkim ve savcılarımız çok fazla. Son 3 yılda alınan hâkim ve savcıların yüzde 50'sinin üzerinde de kadın hâkim ve savcılarımız daha fazla.”

zun olduktan sonra arkadaşlarımızın hafızaları tazeyken, Eylül'de okullar mezun vermiş olsa, her yıl Kasım ayında hâkim ve savcı adaylarımızı atayacağız.” ifadelerini kullandı.

“İbn Haldun Üniversitesi ile ortak projeler geliştireceğiz”

İbn Haldun Üniversitesindeki nitelikli eğitimin, ihtiyaç duyulan kaliteli hukuk adamlarının buradan çıkacağına olan inançlarını gösterdiğini ifade eden Gül, Adalet Bakanlığı ile İbn Haldun Üniversitesinin yurt dışına yönelik projeler geliştireceklerini kaydetti. Oturumun moderatörlüğünü yapan Prof. Atar'ın, “ABD, sizin mal varlığınıza el koydu, ne yapacaksınız?” sorusunu

cevaplayan Gül, şunları söyledi:

“Gerçekten komik bir tercih. Büyük devlete yakışmayan bir tavır. Hukuk; rasyonelite demek, hukuk muhakeme demek. Gerçekten burada bu disiplini almış olsa, uluslararası hukukun bir çerçevesinin adalet, hakkaniyet ve makuliyet içerisinde olduğunu görürlerdi bu karan alanlar. Ama biz Türkiye olarak 2 bin yılın üzerinde büyük bir kadim ve hukuk devletiyiz. Hukuk çerçevesinde ve makuliyet çizgisi içerisinde süreci yöneteceğiz.”

Yargılama sürelerine ilişkin çalışma

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, yargılama sürelerine ilişkin soru üzerine, yargılama sürelerine ilişkin 6-7 aydır çalıştıklarını ve adli yılla beraber hayata geçecek bir uygulama olduğunu belirterek, dava konularına göre ortalama süreleri belirlediklerini ve davanın belirlenen süreyi aşmaması için bir süre koyduklarını anlattı. Bakan Gül, “Yaklaşık 600 dava konusunu belirledik. Bunları hâkim ve savcılara bildirdik şimdiden, herkes biliyor. Bu dava belirlenen süreden fazla sürerse, hakkında teftiş

“Bizim meydan okumamız dünyayı ezilenlerin yönetmesi”

Abdulhamit Gül, uluslararası hukukun ideolojik çifte standartlara kurban edildiğini de belirterek, “Türk ve İslam fobisi tüm kararlarda da etkili oluyor. Bunu görüyoruz. 'Güçlüyüm ben, ben böyle bir karar veriyorum. Gücünüz yetiyorsa siz de gelin tam tersini yapın.' diye bir meydan okuma var ama bizim meydan okumamız da sizin gibi gençlere güvenerek, 'Siz dünyayı 5 kişi yönetemezsiniz, dünyayı ezilenler, dünyayı adaletsizlik karşısında adaleti haykırarak yönetecek.' diyoruz. Biz de bunun için çalışıyoruz. İnşallah biz kazanacağız. Sonuçta adalet hâkim olacaktır, hukuk üstün gelecektir. Biz bunun için sizin gibi arkadaşlar oldukça, dil bilen, hukuk muhakemesi bilen arkadaşlar yetiştikçe, Türk hukuk diplomasisi diye bir kavram çıkacak. Hukukta bu diplomasiyi de Türkler, milletimizin gençleri oluşturdukça inşallah daha güçlü bir hukuk teşekkül etmiş olacak.” ifadelerini kullandı.

Dr. İhsan Kahveci

İbn Haldun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Zirvede “Neden İbn Haldun, neden Kur'an ve Tefsir?” başlıklı atölye çalışmasında öğrencilerle birlikte olduk. İbn Haldun'da tefsir çalışmalarını bağlamında nasıl bir eğitim yapıldığına dair örnek bir tefsir derisi sunumu gerçekleştirdim. Kendi alanlarında başarıya imza atmış şahsiyetlerden başarı öykülerini ilk ağızdan dinlediler. Bu konferanslar adeta başarıya ulaşmak için birer reçete mahiyetindeydi.

“Dört bir yandan üzerimize geliyorlar”

Zirvede konuşan bir başka entelektüel ise yazar-düşünür Alev Alatlı oldu. Öğrencilerin büyük ilgi gösterdiği sunumunda Alev Alatlı, 21. yüzyılın zor geçeceğini ve buna herkesin hazırlıklı olması gerektiğini belirterek, “21. yüzyıl zor bir yüzyıl. Üstümüze geliyorlar dört bir taraftan, belli. Geç bile kaldılar gelmekte bana sorarsanız. Daha doğrusu biz geç öğrendik geldiklerini. Bu, bireysel mükemmeliyete dönmek demek yani geldiğiniz noktada kendinizi kandırmaktan vazgeçip, yaptığımız işin en iyisini yapmak durumundasınız. Bu, ‘Elimden geleni yapacağım.’ değil, yapılması gerekeni yapmak. Arada fark var. ‘Elimden geleni yaparım.’ iş değil, yapılması gerekeni yapmak önemli.” diye konuştu. Dünyanın sayılı matematikçilerinin Türk kökenli olduğuna belirterek, “Trigonometri gibi Türkçe olmayan kelimeyi alıp getirip koyduk. Matematikte, fizikte, sosyal bilimlerde kavramlar Türkçe değil, yabancı ve küçülmüş. Öyle küçülmüş ki kavram, bir öğrencinin ‘Öyle mi?’ demesi mümkün değil. ‘Öyle’ demesi için kendi dilinde olması lazım ki üstüne inşa edesin. Türkiye eğitim sisteminde bu işin terminolojisi-

nin Türkçe olması lazım.” dedi. Alatlı, bir yabancı dilin zihin açtığını vurgulayarak, öğrencilere bir yabancı dil mutlaka öğrenmeleri tavsiyesinde bulundu. Yabancı dili, yabancı bir dil olarak öğrenmenin ve onu kullanarak yabancı bir konuyu öğrenmenin farklı olduğuna işaret eden Alatlı, “Bilmediğiniz bir dille bilmediğiniz bir konuyu öğrenemezsiniz.” dedi. Çocukluğundan itibaren hep çok meraklı biri olduğunu, ders kitaplarını dersine girmeden okuyup bitirdiğini anlatan Alatlı, konuşmasına şöyle devam etti: “Hâlâ bugün günde en az 14 saat okuyorum. Bu merak, dünya denilen gezegeni elde tutma merakı. Dünyayı yabancılamamak, içinde yaşadığıyla, fizikî nitelikleriyle oturtmak... Benim hep böyle bir merakım oldu. Şunu yadırgarım, ‘Uzaylılar geliyor’ falan diye söylerler. Hâlâ üstünde durmadığımız bir şey var, biz uzaylıyız. Uzay

bizsek, biz uzayın içinde bir gezegeniz. Eğer uzayın bir parçası olduğunuzu hissederseniz, o zaman üstünde oturduğumuz gezegen nasıl bir şeydir onu öğrenmeye çalışırsınız. Bunun için coğrafyayı bilmeniz gerekiyor. Türkiye’de yine eksik bıraktığımız şeylerden bir tanesi. Gezegenin üzerinde insanoğlu dolaşılıyor, bu insanoğlu ne yapar, ne eder? Dolayısıyla tarih öğreniyorsunuz. Bir süreç geliyor, bu süreçte gerçekten gezegeni tutarsanız, o yabancılaşma duygusu gidiyor. O zaman bir de korkmaz oluyorsunuz, korkmuyorsunuz. İnsan; bilmediği şeyden korkuyor, bildiğiniz anda müthiş bir özgürlük duygusu oluyor. O özgürlük duygusuyla birlikte Allah’a yaklaşıyorsunuz. Özgürlükle bütünü yakalama meselesi, sanıyorum teslimiyetle ilgili ama teslimiyet neye teslim olduğunuzun bilgisini istiyor.”

“Almadığınız bir tek gıdım kalmasın”

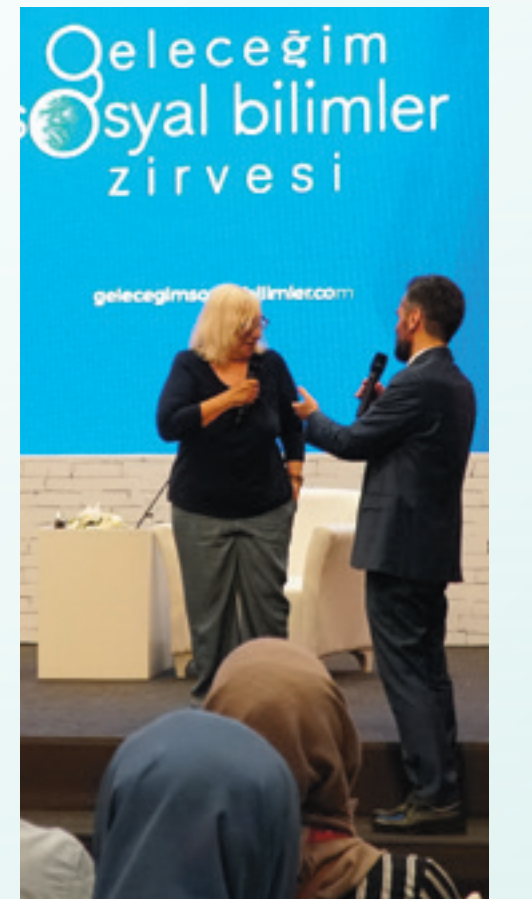
Prof. Alatlı, 21. yüzyılın gençleri çok iyi ağırlamayacağını, zor bir dönem olacağını anlattı. “Üstümüze geliyorlar dört bir taraftan. Bu çok belli. Geç bile kaldılar gelmekte bana sorarsanız.” diyen Alatlı, “Daha doğrusu biz geç öğrendik geldiklerini. Bu, bireysel mükemmeliyete dönmek demek yani geldiğimiz noktada kendinizi kandırmaktan vazgeçip, yaptığımız işin en iyisini yapmak durumundasınız.” dedi. Öğrencilerin mezun olduktan sonra diplomalarının haklarını vermeleri gerektiğini belirten Alatlı, “Liyakatınızı gösterir olmalı bu diplomalar. Size tavsiyem şudur: Hocalarınızı sağıın -hocalar affetsin ama ben kendim de dâhil olduğum için rahat söylüyorum- hocalarınızı, inek sağır gibi sağacaksınız, bir tek gıdım kalmasın alamadığımız. 4 sene ömrünüzden veriyorsanız şayet, bunun karşılığını mutlaka ve mutlaka almaya çalışın ve alın.” dedi. “Yazdığın her şeyi çekmeceye koy, hiçbir şey atma”

Öğrencilerden gelen soruları da yanıtlayan Alatlı, bir öğrencinin “Bazı yazarlar daha sonra bazı eserlerinden pişman oluyor veya yazdıklarını yayımlamıyor. Sizin ‘Hiç bu kitabımı yazmasaydım’ dediğiniz oldu mu?” sorusuna, şu karşılığı verdi: “Ben 40 yaşına kadar yazmadım bu tehlikeyi bildiğim için. Jack London’ın ‘Hiç kimse, hele de bir kadın 40’ından önce roman yazmamalı!” diye sözü var. Bakın ben bu tuzağa hiç düşmedim. Bekledim, ne dediğimi ne zaman bildiysem o zaman yazdım. Yazmanın insanın kendisi olduğu unutuluyor. Romanda da bir davan vardır, bir dert anlatırsın. Yazı onun kenarıdır. Davan yoksa söyleyecek hakikaten bir lafın yoksa duracaksın. Bir tavsiyem var. Yazdığın her şeyi çekmeceye koyun, hiçbir şey atmayın. Çünkü 40-50 yaşına gelip bir roman yazdığınız zaman sizlerin yaşındaki bir kızın nasıl yazacağını hatırlayamıyorsun. O bir vesika gibi durmalı bir yerde.”

Merve Keloğulları

Nazilli Sınav Koleji / Aydın

Zirve çok güzel geçti. Rehber konuşunda da büyük bir destek aldım. Çünkü Anadolu’daki rehber danışmanlara göre buradaki rehberlik uzmanları biraz daha ileride ve çok daha bilgililer. Tercih olarak psikoloji ile hukuk arasında kalmıştım, önce bir psikoloji öğretim üyesi ile konuştum ve hangi mesleğe daha yatkın olduğumu çözebildim. Hukuk eğitimi almaya karar verdim. Yabancı dilimi üniversitede geliştirip, yüksek lisansla birlikte hukuk alanında ilerlemeyi istiyorum.

Ubeydullah Erdoğan

Beyoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi / İstanbul

Zirveyi sosyal medyadan duydum. Aklımda birçok bölüm vardı. Zirve sürecinde bölümler önce ikiye, sonra da bire düştü. Sonra da üniversiteye karar verdim. Bu anlamda zirve bana büyük katkı sağladı. Her derisi o konunun uzmanı akademisyenden hatta bakandan ve o konunun Türkiye'de öne çıkmış bir isminden aldık. Bu ciddi bir tecrübe aktarımı bizim için. Allah izin verirse burada Medya ve İletişim okumak istiyorum.

Dr. Yeliz Bozkurt Gümrükçüoğlu

İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Tercih dönemi, öğrenciler kadar bizim de heyecanlı olduğumuz bir dönemdir. Bu vesileyle tercih dönemindeki gençlerle bir araya gelebilmek oldukça keyifliydi. Geçen yıl gerçekleştirilen zirveye katılarak fakültemizi tercih eden öğrencilerimizin de aramızda olması ve tercihlerine ilişkin memnuniyetlerini dile getirmesi, bizim için ayrı bir mutluluk vesilesi oldu. Zirvede öğrencilere, Hukuk Fakültesi mezunlarının istihdam olanaklarını, iki yabancı dile sahip olmanın önemini, geçen yılki seminerlerimizi, fakültemizdeki Hukuk Klinikleri ve Araştırma Merkezleri aracılığıyla teori ile pratik eğitimini bir araya getirdiğimizi anlattık.

“Üniversite hayatı kariyer planlamamızın başladığı yerdir”

Türk Hava Yolları (THY) Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi Başkanı İlker Aycı, zirvede öğrencilerle buluşan profesyonellerden birisi oldu.

İlker Aycı, yaklaşık bir saat süren sunumunda, “Bizde staj yapmak, bizde kariyer yapmak, geleceğini bizde yönlendirmek isteyen İbn Haldun Üniversitesi öğrencilerine THY’de kariyer yolu açıktır. THY ailesi sizi bekliyor.” diye konuştu.

Kendi akademik hayatı hakkında bilgiler veren Aycı, kendisinin teoriden ziyade pratiğe ve aksiyona yakın bir yapıda olduğunu söyledi.

Öğrencilere kendi eğitim hayatından örnekler veren Aycı, “Eğitim hayatında bize öğretilen en önemli şey ana-

litik düşünmeydi. Soru sormayı ve sorgulamayı bilmektir. Verili hiçbir şeyi verili kabul etmeyip onu sorgulamak, onun bize sunulan versiyonundan daha farklı bir konfigürasyon üretebilir miyiz derken zihnimizi farklı alanlara da açık olup geliştirmeye, esnek olmaya, alıştırmaya başladık. Bulduğunuz çevrede kıymetli akademisyenlerle ve kıymetli bir bilim yuvasında isen oradan aldığın eğitim ve formasyon hayata başladığında en önemli artı olur. Üniversite hayatı bizim kariyer planlamamızın başladığı yerdir.” diye konuştu.

Aycı, iş hayatına da usta-çırak ilişkisiyle başladığı-

nı ve 25 yıl bu ilişkiden kopmadan devam ettiğini dile getirdi.

“Başörtülü kadın pilotlar göreve başlayacak”

Hayatta ilkeli olmanın önemini vurgulayan Aycı, şunları kaydetti: “Öğrencilik hayatımda önem verdiğim şeylerden birisi prensipli olmak, ilkeli, tutarlı, omurgalı olmaktır. Yaşadığım hayatta karşılaştığım tutarsızlıklar karşısında kendi tutarlılığımı muhafaza etmekte çok zorlandım. Zaman zaman kendimizin bile çok istemememize rağmen tutarlılığımızın aşındığını gördüm. Bunlar vicdani ben en çok yoran, en çok yaralayan, bir de entelektüel

olarak bunların farkındaysan ve farkındalığın yüksekse en zor şeylerdir. Hayal kırıklığına uğramayın. Hayatın içerisinde tam bir tutarlılık aramayın, insanlarda ya da çevrenizde ya da olaylarda. Siz doğru insanlarla, doğru prensiplerle, doğru ilkelerle doğru yerde olun, gerisi gelir.”

İlker Aycı, havacılığın son yıllarda yapılan atılımlarla Türkiye’de geleceğin meslekleri arasında görüldüğünü ifade ederek, yakında başörtülü kadın pilotların da eğitimini tamamlamasının ardından göreve başlayacağını kaydetti.

Dr. Ömer Faruk Petek

İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Türkiye’nin her yerinden en başarılı öğrencilerle hem akademisyenlerin hem uygulayıcıların bir araya geldiği bir organizasyona şahit olduk. Öğrencilerin onlarca üniversite ve bölüm arasından kendilerine uygun bölüm ve üniversiteyi seçmek konusunda yüksek bilince sahip olmaları şunu gösteriyor; bu genöler artık sıradan bir üniversite eğitimi değil, kaliteli bir eğitimi ve mutlaka yabancı dil öğrenmeyi istiyorlar.

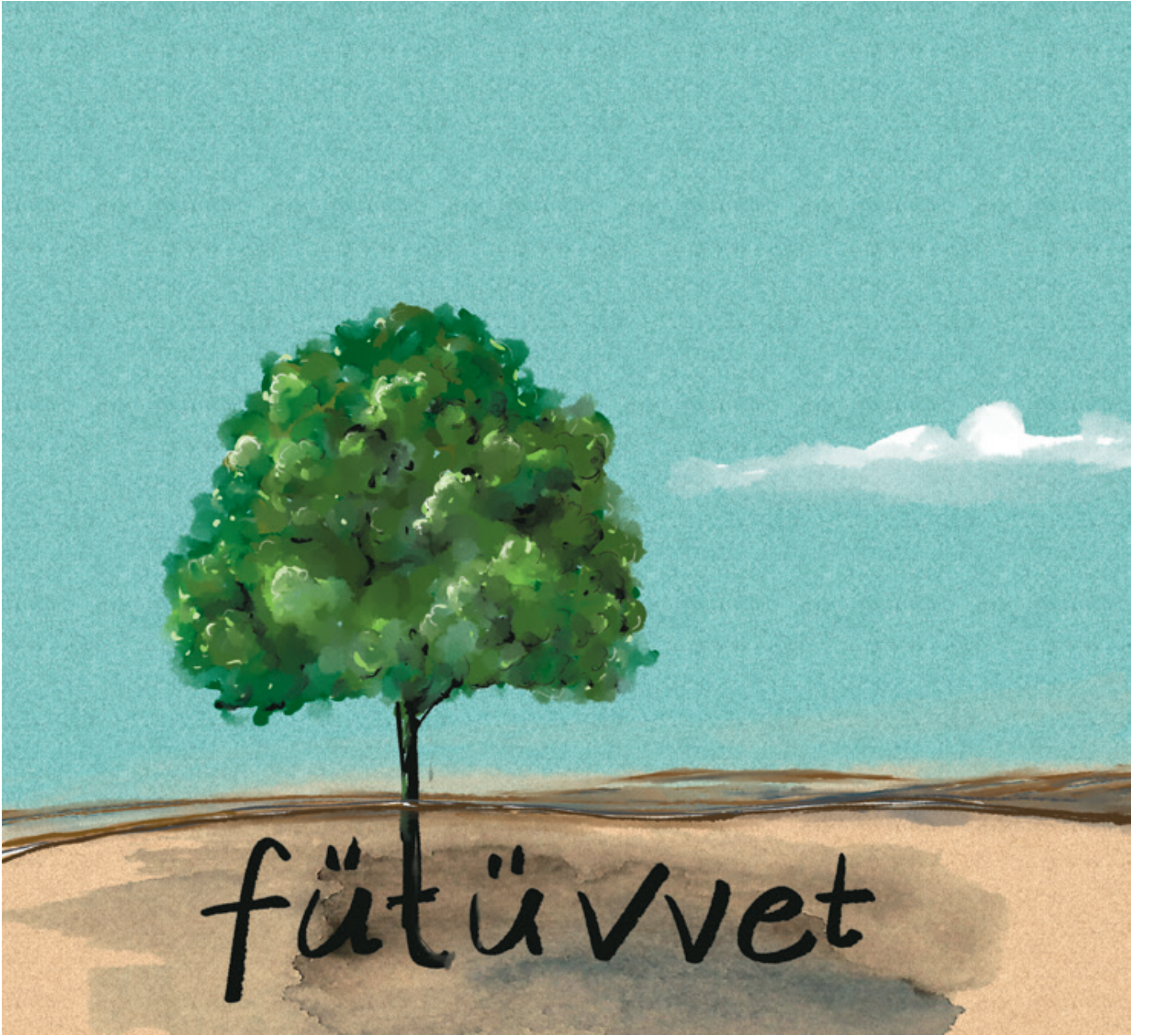

İskender Beyazbulut

Erzurum

Tercih yaparken hangi bölüm ve hangi üniversitenin benim için daha iyi olacağını görmek için zirveye katıldım. Bölüm stantlarında dersler hakkında bilgi alırken, atölyelerde o bölümlerden kesitler görme imkânını yakaladım. İlginç olan şey, ben aslında sayısal öğrencisiyim ancak zirvede edindiğim bilgilerin ardından şu anda hukuk bölümünde okumak istiyorum. Bu kararında Hukuk Fakültesi Dekanı Yusuf Çalışkan hocanın büyük katkısı oldu. Katılımcılar da çok çeşitliydi.

Fütüvvet: Ahlak ve kardeşliğe giden bir yol

Bugün dünyada ve Türkiye’de geline küreselleşme düzeyi, bireyin bir yandan farklı kültürlere ve farklı yapılar açılmasını sağlarken, diğer yandan toplumsal hayatta giderek daha içine kapanmasına ve geleneklerinden uzaklaşmasına neden oluyor. Hatta bugün kolay kolay itiraf edilmese de günümüzde toplumsal hayatta yaşanan en büyük sorunlardan biri, karşılıklı menfaatlerin dışında bireylerin birbirlerine karşı fedakârlık göstermemesi. Oysa İslamiyet’in ilk asırlarında ortaya çıkan ve Osmanlı döneminde doruğa çıkan “fütüvvet” kavramı günümüzde uzaklaşan birçok değer yeniden hatırlanmasını sağlayabilir. “Genç” ve “yiğit” anlamına gelen “fetâ” kökünden türeyen fütüvvet, “gençlik, yiğitlik, kahramanlık, cömertlik ve dürüstlük” gibi anlamları ifade eder. Fütüvvet düşüncesinde cömert olma, kendinden başkalarını düşünme, sorunlar karşısında sakin olma ve başkalarının kusurlarına bağışlama gayreti yer alır. İslamiyet’in ilk asırlarında ortaya çıkan ve daha çok genç kuşakları çeşitli yönleriyle yetiştirmeyi hedef alan “fütüvvet teşkilatları” ise, uzun süre Müslüman Türk gençliğine yön vermiş, bu gençliğin çeşitli mesleklerde yetişebilmeleri için gayret göstermiş ve Müslüman gençliğinin mert, yiğit, atılgan, cömert ve becerikli insanlar olmalarını sağlamıştır. Fütüvvet teşkilatının temeli, sûfilerin Kur’an-ı Kerim ve Hadis-i Şeriflerden hareket ederek dile getirdikleri düşüncelere dayanır.

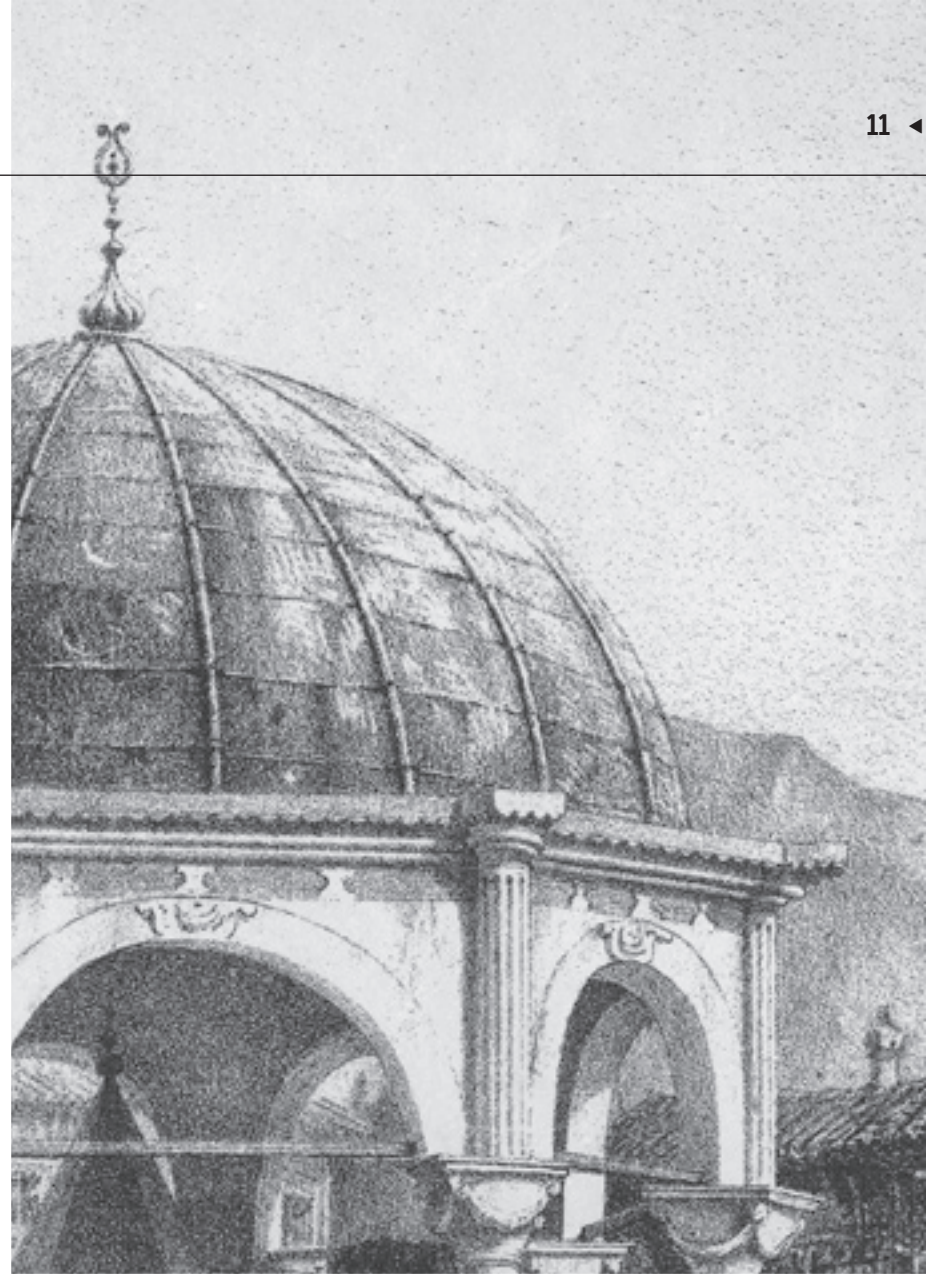

Günümüz insanı için fütüvvetin önemi

Sûfilerin katkılarıyla daha disiplinli ve sınırları belirlenmiş bir konuma gelen fütüvvet düşüncesi, günümüz insanı için de önem arz ediyor. Kur'an ve sünnetin hedeflediği olgunluktaki bireyin karakteristik özelliklerini kişide oluşturabilmek için gayret gösterenlerin sistemi olan fütüvvet teşkilatı, aynı zamanda dünya ve ahiret dengesi ekseninde hayatı yönetebilme gayretinin de adıdır.

Bencilleşen, sürekli şikâyet etmeyi hayat tarzı hâline getiren bugünün insanı için, dinin temel kaynaklarından ilham alarak fütüvvet sistemini geliştiren kişiler yeni bir yol açabilir.

Günümüzün küreselleşen dünyasında; kültürel, ekonomik ve toplumsal ilişkilerin birbirleriyle iç içe geçmiş olması düşünüldüğünde ise Osmanlı döneminde doruğa çıkan Ahilik Teşkilatını da unutmamak gerekli.

Sadece beşeri sistemler yeterli mi?

Manevî güzelliklere maddî inşanın gerçekleşmesiyle ulaşabileceklerini düşünen sûfiler, fütüvvet ve ahilik teşkilatının her döneminde etkin rol üstlendi. Bu teşkilatların da toplumun hemen her alanında etkili olmasını sağladı. Özellikle Osmanlı Devletinin kuruluşunu tamamlayıp merkezî otoritesini sağlamlaştırdığı zamana kadar ahilik, siyasî gelişmelerde önemli roller oynadı. Merkezî otorite güçlendikten sonra da Anadolu'nun sosyoekonomik gidişatını büyük oranda çizdi.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda bugün fütüvvet ve ahilik kurumları güncellenerek, özellikle gençlerin ihtiyaç duyduğu "ahlak ve kardeşlik" kavramlarını yeniden gündemin üst sıralarında çıkarmak mümkün. Kur'an-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye'nin süzgecinden geçip büyük bir tecrübenin eseri olarak ve herkesi/her şeyi kucaklayıcı tavrıyla gönüllere yön veren bu sistemleri yeniden gündeme getirmek, sadece dünyaya ya da sadece manevî zevklere yönelerek adaleti yanlış kullanmaya çalışan bütün beşerî sistemlere alternatif, fitrat eksenli bir sistem ortaya çıkarılabilir.

Fütüvvet ve Ahilik teşkilatları

Fütüvvet ve Ahilik kavramları birbirinden ayrı gibi dursa da, öz itibarıyla bir ve aynı amaçlar üzerine teşkilatlanmışlardır.

Abbassiler döneminde serpilip ve büyüyen fütüvvet teşkilatı, Anadolu coğrafyasında Ahilik olarak isim aldı ve günün şartlarına göre aynı prensipler çerçevesinde gelişip büyüyerek, Selçuklu ve Osmanlı devletiyle birlikte toplumun sigortası oldu. Ahilik teşkilatı; huzur, güven, istikrar, adalet isteyen bireylerin ve toplumların ana sigortası durumundaydı. Selçuklulardan Osmanlı Devletine geçişte ve Osmanlı'nın bu kadar uzun hüküm sürmesinin nedenleri arasında Ahilik teşkilatının faaliyette olması da gösteriliyor.

Ahilik yoluna girmek isteyenlere; "Harama bakma, haram yeme, haram içme! Doğru, sabırlı, dayanıklı ol! Yalan söyleme! Büyüklerden önce söze başlama! Kimseyi kandırma! Kanaatkâr ol! Dünya malına tamah etme! Yanlış ölçme! Eksik tartma! Kuvvetli ve üstün durumda iken affetmesini, hiddetli iken yumuşak davranmasını bil! Kendin muhtaç iken bile başkalarına verecek kadar cömert ol!" tavsiyelerinde bulunulmuştu.

Ancak teşkilat, 20. yüzyıl başında loncalara dönüştürülmesiyle yavaş yavaş işlerliğini ve önemini kaybetti, ticarî hayat başta olmak üzere toplumun sosyal, siyasal ve kültürel değerlerinde tahribatlara neden oldu.

Ahilik teşkilatının daha çok bilinen ve kabul edilen yönü iktisadî alanla ilişkisi üzerinedir. Ancak bu teşkilatın sûfi karakterleri içinde barındırdığı unutulmamalıdır. Teşkilatta bu yapı, varlığını devam ettirmekte, buna paralel olarak meslekî yapılanmalar da kendini göstermektedir. Bu dönemde Anadolu'nun dinî, içtimai ve iktisadî yapılanma sürecine girmesi de bu oluşumların meydana gelmesinde etkili oldu.

Fütüvvet kavramı ve tarihi

SEFA BULUT *

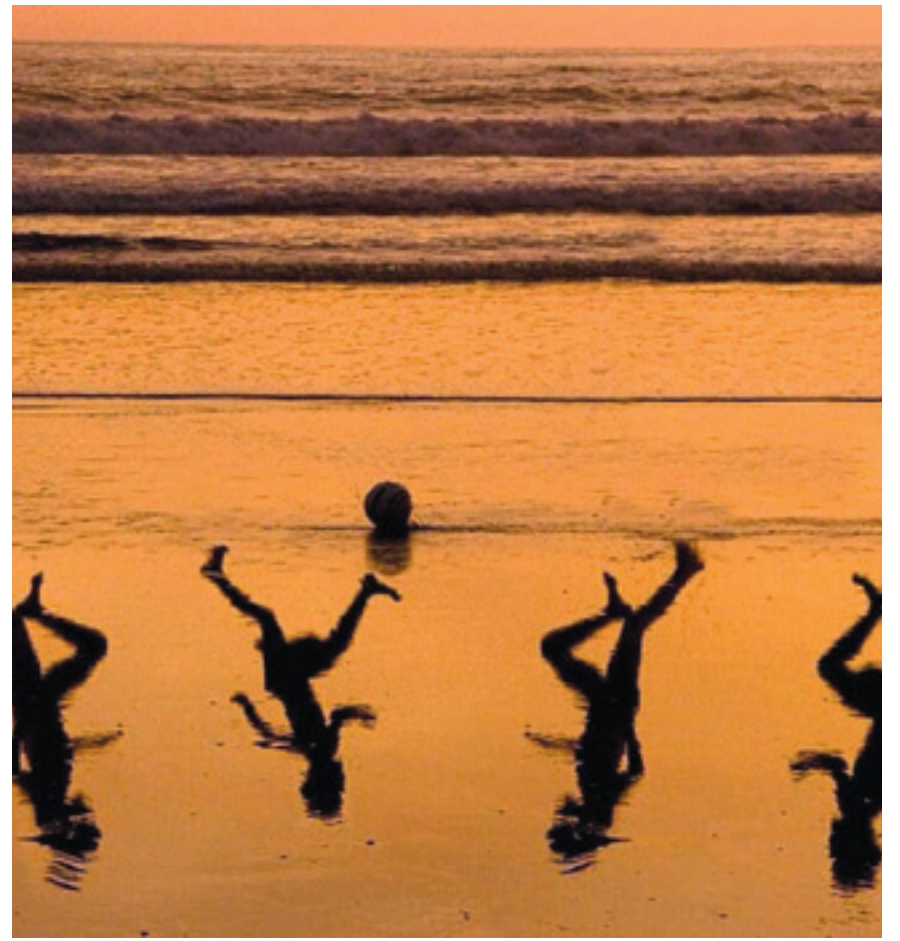
Fütüvvetin kökeni "fetâ"dır. Fetâ; yiğit, fütüvvet de yiğitlik anlamına gelmektedir. Fetânın çoğulu da "fityan"dır. Fütüvvet; toplumdaki kardeşliği, yiğitliği, mertliği, yardım ve dayanışmayı temsil eden ve zaman içerisinde gelenekselleşmiş hem toplumsal bir kurum hem de daha sonraları örgütlenmiş bir meslek kuruluşudur. Aynı zamanda tasavvuf erbabı tarafından benimsenmiş bir kavramdır. Bu kavramın tarihsel köklerine baktığımızda çok eski dönemlere kadar gittiği görülmektedir. İslamiyet öncesindeki Arap toplumunda da fütüvvet adlı bir teşkilat olduğu bilinmektedir. Fütüvvetin kurumsallaşması ve yaygınlaşması Abbasi Halifesi Nasır-Lidinillah (1180-1225) dönemine rastlar. Fakat zaten MS 8. yüzyılda Horasan ve Maverâünnehir gibi Türk yurtlarında yayıldığı bilinmektedir. Öyle ki fütüvvet konusunda ilk önemli kitap olan Kitab'ül Fütüvve ismindeki eser Horasanlı âlim Muhammed Sülemlî tarafından yazılmıştır. Yine bu diyarlardaki Ahmet Yesevî tasavvuf öğretisi alperenler arasında yayılmış ve genel kabul görmüştür. Fütüvvet kurumunun ilkeleriyle beraber tasavvufî öğretiler birleşmiş ve Türklere mahsus, özgün bir yorum doğmuştur. Bu daha sonraları yine Azerbaycan'ın Hoy kentinden gelen Ahi Evran tarafından Anadolu topraklarında yayılmış ve Selçuklu ve Osmanlılarda bilinen Ahilik ve Loca teşkilatları doğmuş ve 20. yüzyıla kadar varlığını sürdüren sosyal ve ekonomik bir kurum

olarak varlığını sürdürmüştür. Fütüvvetnameler ihtiyaca binaen yazılmış kısa ya da uzun risaleler ve metinlerdir. O dönemlerde Anadolu topraklarında yazılmış Arapça ve Farsça fütüvvetnameler olduğu gibi Öz Türkçe yazılmış olanları da vardır. Nesir şeklinde yazılanlar olduğu gibi nazım şeklinde de yazılanlar olmuştur. Tanzimat'tan sonra da daha Batı tarzında olan Adab-ı Muaşeret kitapları yazılmıştır.

Ahi teşkilatına ait ilk ve en önemli bilgileri Fas'ın Tanca şehrinde gelerek, 1333 yılında Anadolu'yu karış karış gezen İbn Battuta'nın seyahatnamesinden öğreniyoruz. Anadolu Beylikleri dönemine de denk gelen bu süreçte, Anadolu'da fütüvvet teşkilatının, Ahilik olarak var olduğu görülmektedir. Bu dönemde toplumu ayakta tutan ve dirliğini birliğini sağlayan en önemli kurumun Ahilik teşkilatı olduğunu görmekteyiz. Anadolu'nun tüm köylerinde, kasabalarında ve şehirlerinde örgütlenen bu yapı Melamîlik tarikatından etkilenmiştir. Temele insanı koyan bu bakış açısında, hoşgörü, kendi nefisinden feragat etme, sır tutma, dürüst olma ve başkalarına yardım etme en önemli erdemlerden kabul edilmektedir. Tekke ve zaviyelerde hem meslekî eğitim hem de terbiye eğitimi ustacı olarak ilişkisi içerisinde verilmektedir. Etik kurallar ve dürüstlük en önemli prensip olarak öğretilmektedir. Yine bugünkü Anadolu insanının karakterini oluşturan cömertlik ve misafirperverliğinde kökenleri o döneme uzanmaktadır. İbn Battuta da o dönemde Anadolu'daki Türklerin çok cömert ve misafirperver olduğundan bahsetmektedir. Misafirlerin yeme ve barınma ihtiyaçları ücretsiz karşılandığı gibi binek hayvanlarına da bakılır, yolculara hediye ve para da verilirdi. Bu kurumlar toplumda hem meslekî eğitim yapmış hem de mesleklerin kalite ve standartlarının oluşması için temel olan kuralları oluşturmuşlardır.

* İbn Haldun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Başkanı.

Kaynaklar: Ebubekir Aytekin (2017). *Tarihten Günümüze Fütüvvet ve Ahilik*. İstanbul, Kayhan Yayınları. Sabahattin Güllülü (1992). *Sosyoloji Açısından Ahi Birlikleri*. İstanbul, Ötüken Yayınları.

Secret Israeli report reveals deadly violence against Palestinian children

The Israeli strikes that killed four Palestinian children playing football on a Gaza beach four years ago were launched from an armed drone, according to a confidential report that was obtained by web site The Intercept. The Israeli military report confirmed that the Palestinian boys had been mistaken for Hamas targets.

In 2014, the killing of the four Palestinian boys prompted a five-hour cease-fire between Israel and Hamas during the 50-day war in Gaza, also known as "Operation Protective Edge." The four boys were from the same family. Cousins Ahed Atef Bakr and Zakaria Ahed Bakr, both 10 years-old, 9-year-old Mohamed Ramez Bakr and 11-year-old Ismail Mohamed Bakr were playing on the beach in Gaza City when they were hit in strikes witnessed by journalists staying at a beachfront hotel. Journalists stated that the attack took place "on a quay at the port," but the Israeli military claimed it was targeted at Hamas terrorist operatives in a compound filled with the group's personnel. A year after the killing the Israeli military cleared itself of any charges of suspected criminal conduct over the bombing which claimed the lives of four Palestinian children. Israel said no action would be taken against those involved in the attack, calling the incident an accident. Israel has been criticized by a U.N. human rights body for its killing of protesters in Gaza and treatment of the Palestinians, declaring it as a "war crime" under the Statute of Rome.

The high casualty toll triggered a diplomatic backlash against Israel and new charges of excessive use of force against unarmed protesters. The Israeli army has killed 25 Palestinian children in the occupied West Bank and the blockaded Gaza Strip since the beginning of 2018, a human rights nongovernmental organization (NGO) said earlier this month. In a press release, Defense for Children International-Palestine, which advocates for the rights of Palestinian children in the Israeli-occupied Palestinian territories, held the Israeli army responsible for the death of 25 children, 21 of those deaths in the Gaza Strip took place this year alone. It went on to assert that Israeli forces had deliberately killed minors with live ammunition. According to the NGO, this death toll includes 21 children targeted directly, 11 of whom were shot in the head or neck.

According to the U.N., during the border protests, over 1,000 children have been injured by Israeli forces in the besieged Gaza Strip during demonstrations, according to the U.N. Children's Fund (UNICEF).

Fütüvvet: Bütüncül ve kapsayıcı bir eğitim kurumu

MEHMET ŞAKİR YILMAZ *

İbn Battuta, “sevgi ve merhamet” diyanı olarak tasvir ettiği “Rum diyanına” 1333’te geldiğinde Alanya’dan sonra Antalya’ya geçer. Burada ilk gün şehrin müderrisinin misafiri olarak medresede konaklayan seyyahımız ikametinin ikinci günü ahiler ile tanışmasını anlatır: Müderris Şihabeddin Hamevî ile otururlarken sırtında eskimiş bir elbise, başında keçe bir külah olan bir ahi gelerek müderrisle konuşur. Gelen kişi İbn Battuta’yı misafir etmek istemektedir, İbn Battuta teklifi hemen kabul eder ancak ahinin ayrılmasından sonra biraz mütereddit müderrise sorar: “Bu adam yoksul birine benziyor, bizi ağırlayacak gücü yoktur, onu zor durumda bırakmak istemiyoruz!” İbn Battuta’nın bu sözü müderrisi güldürür; gelen kişi ahi yiğitlerinin lideridir ve kendisine bağlı iki yüz zanaatkâr vardır. Yaptırılmış oldukları muazzam tekke değerli halılar ve göz alıcı avizeler ile döşenmiştir, burada her akşam yemeğinde bir araya gelerek günlük kazançları ile satın alınan yiyecekleri misafirlere ve birbirlerine ikram etmektedirler. Sırtlarında kaban, bellerinde iki arşın uzunluğunda bıçak taşıyan yiğitler camide eda edilen akşam namazının ardından geçtikleri tekkelerinde hep birlikte akşam yemeğini yemektedirler. Akabinde kurulan mecliste musiki ve raks icrasıyla sohbet ve muhabbet ortamı devam etmektedir. Bu yiğitlerin güzel davranışları ve ikramı İbn Battuta’yı hayrete düşürür; “Bu dünya, onlardan daha ahlaklı ve erdemli kimseyi görmemiştir”.¹

İslam coğrafyasının neredeyse tamamında ve oldukça uzun bir süreç boyunca etkin olan fütüvvet kurumu farklı bölgelerde farklı isimler almış, (*kuzey Afrika’da murabit, Anadolu’da ahilik, Horasan’da civanmerd*) ve işleyişleri ile fonksiyonları arasında bazı farklılıklar oluşmuştur. Örneğin ilk dönemlerde Arap topraklarında görüldüğü şekliyle cesaret erdemi ve zayıfların haklarının güçlüler tarafından gasp edilmemesi için gerekirse savaşmayı göze alma niteliği ön plana çıkmıştır. Özellikle Bağdat gibi büyük kentlerde ortaya çıkan ayyarun gruplarının davranış kalıpları bu tanıma uymaktadır. Diğer yandan, yine fütüvvetin ilk devresine karşılık gelen bir tanım olarak fütüvvete sūfi yaklaşımı görürüz; insanın nefsiyle mücadelesini, güzel ahlak sahibi olmak için verilen çabayı ön plana çıkarır. 10. yüzyılda İslam’ın yayıldığı Maverünnehir, Türkistan ve Hindistan coğrafyasında “alplik” gibi beğenilen Türk yaşam tarzını da kapsayacak

şekilde “gaza” kültürünün yeşermesini ve fütüvvet anlayışıyla kaynaşmasını görürüz. Benzer tavır Mağrib coğrafyasında da murabitlar ile karşımıza çıkar. Anadolu’da fütüvvet teşkilatı bir çeşit meslekî örgütlenme gibi karşımıza çıkar ancak hem önceki devirlerin lonca teşkilatlarına göre çok farklı ve kapsamlıdır hem de gaza idealine destek olur. Zaman ve mekâna bağlı olarak fütüvvet teşkilatında görülen bu çeşitliliğin tabii sonucu olarak değişik araştırmacılar fütüvveti farklı başlıklar altında tasnif ve tahlile tabi tutmuşlardır. Fütüvvetnamelere göre Hz. dem (a.s.) ile başlayan fütüvvet, modern araştırmacılar tarafından genellikle İslam öncesi dönemde kurulmuş olan ve Hz. Peygamber döneminde de övülerek devam ettirilen bir erdemlilik yemini “hilf’ül-fudûl”e kadar geriye götürülebilecek bir toplumsal duyarlılık ve davranış kalıbı olarak kabul edilebilir. Anadolu’da isim ve mahiyeti biraz farklılaşarak Ahilik adı altında 13. yüzyıl başlarından itibaren yaygınlaşan fütüvvet kurumu, Osmanlı hâkimiyetinin tam olarak tesis edildiği 15. yüzyıldan sonra da değişim geçirmiş, bir yandan esnaf teşkilatı olarak devlet teşkilatı içinde bir konum kazanmış bir yandan da Bektaşilik gibi tarikatların erkân ve adabında yaşamaya devam etmiştir.

Fütüvvet kurumunun en öne çıkan özelliği cömertlik, cesaret, diğerkâmlık (*isar*), misafirperverlik ve muhtaçlara yardım gibi evrensel ahlakî erdemleri üstün tutmak ve bu erdemleri gözetirken herhangi bir mezhep ve meşrep ayrımı yapmamak olarak belirmektedir. Ahlakî bir tutum ve davranış kalıbı olmanın ötesinde toplumsal bir hareket ve örgütlenme olarak fütüvvetin kökeninin Şii veya Sünnî olduğu hususu modern araştırmacıların üzerinde durduğu bir meseledir. Fuat Köprülü gibi öncü isimler ve Franz Taeschner, Abdülbaki Gölpınarlı, Claude Cahen ve Osman Turan gibi konunun uzmanları kurumun Bâtını bir kökenden geldiğini ancak kurumsallaşma sürecinde Sünnileştiğini kabul eder. Aslında tek başına ele alındığında o kadar önemli görünmeyen “köken” sorunu bu kurumun tarihsel gelişimi içinde değerlendirildiğinde fütüvvetin neden bu kadar yaygınlaştığı konusunda bazı ipuçları yakalamamıza yardımcı olabilir. Bunu anlamak için belki fütüvvetin kurumsallaşması açısından çok önemli bir yeri olan Abbasi Halifesi Nasır-Lidinillah’ın (1180-1225) siyasetini hatırlamak gerekir; 22 yaşında halife olduktan iki yıl sonra fütüvvete intisap eden Nasır-Lidinillah 1203’ten sonra fütüvvet teşkilatının liderliğini de üstlenerek Abbasi hilafetine bağlı olan tüm emirlerin, beylerin ve sultanların bu teşkilata girmesini emretti. Şehabeddin Sühreverdî (ö.1234) gibi Sünnî tasavvufun öncüsü bir ismi danışman edinen Halife, devlet görevlerine yaptığı atamalarda Bâtını isimlere de yer vererek bu zümrenin de sempatisini kazandı. Sühreverdî tarafından kaleme alınan iki fütüvvetname ve Halife Nasır’ın teşviki ile kaleme alınmış diğer fütüvvetnameler mutedil Şii ulemanın da kabul ederek benimseyebileceği bir söylemi geliştirdi. Bu dönemde yazılan eserleri kaynak olarak kullanarak sonraki asırlarda

yazılmış fütüvvetnameler, içerdikleri bazı ifadeler nedeniyle bazı araştırmacılar tarafından Bâtını eserler olarak kategorize edilirken bazıları tarafından Sünnî olarak değerlendirilebiliyor. Uzun hilafetin sonunda vefat ettiğinde Halife Nasır-Lidinillah bazı Sünnî ulema tarafından eleştirilse de hem Sünnî hem Şii nüfusun çoğunluğunun benimsediği bir halifeydi. Toplumsal hayatta ve tekkelerde takip edilen erkân ve âdâb ile yaşatılarak yeni yetişen nesillere aktarılan fütüvvet yolu zahir ile batını, şeriat ile marifeti bir araya getirmeyi hedefleyen oldukça sade ancak kapsamı geniş, semboller, hikâyeler, beyitler ve özlü sözler açısından zengin, kısacası kolay hatırlanmak için formüle edilmiş bir üslupla kaleme alınmış fütüvvetnamelerde ifadesini bulur. Zamanın başlangıcından bugüne insanı ilgilendiren temel değerler vurgulanır, günlük yaşamda nasıl ifadesini bulduğu somut örneklerle gösterilir. Örneğin, 16. yüzyılda kaleme alınmış olan Razavi’nin fütüvvetnamesine bakacak olursak; Hz. dem’in (a.s.) buğdayı yiyerek çıplak kalması ile başlar insanın hikâyesi. “Haset ettiği” için Şeytan, dem’i aldatmıştır. Çıplak kalan dem’e cennet halkından kimse örtünmesi için bir şey vermez, incir ağacı müstesna: “Hak Teâlâ şahîdir (cömert) ve sahîleri sever” diye düşünen incir ağacı dem’e yapraklarından verir. Bu tutumu beğenilen incir ağacına mükâfat olarak üç şey verilir: 1) Tüm ağaçların en şerefli olmak, 2) Hiçbir zaman atılmamak ve kötülenmemek, 3) İncirden yaratılan bir nesne olan pamuğun hem yaşamlarında hem ölümlerinde insanların giyeceği olması yani iç çamaşırı ve kefen olarak kullanılması. Bu giriş hikâyesinde özlü bir şekilde fütüvvetin temel değerlerinden biri olan cömertlik vurgulanmış, haset yerilmiş ve fütüvvetin toplumsal fonksiyonu ve tanınırlığı için oldukça önemli olan kıyafet hususunun önemi ortaya konmuştur. Kitabın en başında takva libasını enbiyanın nişanesi yapan Allah’a hamd edilmiş, böylece örtünmek ile günahahtan kaçınmak arasında bir bağ kurulmuştur. Bu nükte dem’in hikâyesinde biraz daha somutlaşır ve bizzat örtü ile insan arasında tarihi Hz. dem’e dayanan bir dostluk tesis edilir. Fütüvvet elbisesini giymek demek enbiyanın nişanesi olan “takva libasını” kuşanmak demektir, bunun için hasedi terk ederek cömertlik, yiğitlik, diğerkâmlık gibi temel değerlerden oluşan elbiseyi giymek yetmez, bunu ihvan ile beraber giymek gerekir çünkü bu temel değerler ancak topluluk hâlinde gerçekleşir. Hz. dem’in (a.s.) de tevbesi kabul edildikten sonra hırkası Cebrail (a.s.) tarafından giydirilmiş, Mikail (a.s.) ahiret atası olmuş, İsrail (a.s.) de kardeşi olmuştur. Ardından vefa kuşağını şedd-i vefa’yı kuşanmış ve Allah’a kulluk etmek hususunda vermiş olduğu ahdi asla bozmayacağını bu şekilde somutlaştırmıştır.

* İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

1- Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tancî, İbn Battuta Seyahatnamesi, çev. A. Sait Aykut, İstanbul, YKY, 2004, 404-5.

Fütüvvet Peygamberi

MAHMUD EROL KILIÇ *

Ok çetin geçen bir savaş olduğu nakledilen Bedir savaşından dönerken, "Esas şimdi daha zor bir savaşa gidiyoruz, o da nefsanîyetimizle savaş" diyen kutlu önder Hz. Muhammed (s.a.v.) bu sözleriyle bize savaş sembolizminin bâtinî (ezoterik) ve zâhirî (egzoterik) iki yönü olduğunu hatırlatır.

Başka bir sözünde, "Ben kıyamete yakın Kılıç'la gönderildim!" derken kadim kimya ilminde kılıç sembolizminin "Arınma" demek olduğundan hareketle sanki "İnsanın ruhunu temizlemek için gönderildim!" der gibidir.

Sonra bu kutsal seyfullahı Ali'ye (a.s.) verir; "Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr!" der verirken. Yani "Ali gibi yiğit, Zülfikâr gibi kılıç yoktur!" Sonra İslam'ın bu kılıcı zalime karşı sallanan bir bayrak gibi Hüseyin'e (a.s.) geçer. Hamza'dan, Ali'den, Ebu Zer'den, Hüseyin'den geçerek gelen bu kılıcın ruhu daha sonra Cüneydler, Sülemiler, İbn Arabiler, Kübrâlar vb. gibi büyük ârifler eliyle İslam Fütüvvet neşvesi olarak sistemleştirilir.

Bir gün bir genç (Fetâ) gelir Hz. Peygamber'in (s.a.v.) huzuruna ve arkadaşlarının yanında ona, "İslam nedir?" diye sorar. Sonra, "İman nedir?" diye sorar ve son olarak da, "İhsan nedir?" diye sorar ve gider. Adeta cevaplarla çok ilgilenmez gibidir. O giderken Hz. Peygamber (s.a.v.) arkadaşlarına, "O kimdi biliyor musunuz?" diye sorar. "Aslında o, genç adam suretinde gelen Cebrail (a.s.) idi ve bu soruları kendisi öğrenmek için sormadı. Siz cevaplarını benden duyasınız, benden öğrenesiniz diye böyle yaptı." der. Zira O, Muallim'dir, Müzekkî'dir, Müzekkir'dir ve Müşfi'dir. "Vesîle", O'dur. Mazhar-ı Tâ'm odur. Bu yüzden Mir'ât-ı Muhammed bizim Teoloji ilmimizde mühim bir merhalelerdir.

Onu bir "postacı" konuma indirerek anlamaya çalışanlar bu çabalarına devam etsinler, inşallah bir gün anlarlar. Sûfilerin yöntemlerinden birisi

de "Muhammed ile Arınma" diyebileceğimiz "murâkaba-i muhammediyyet" ve "devâm-ı salavât" ile "fenâ fi'r-resûl" tahakkuku uygulamalarıdır ki erbabına malumdur. Moda tabirlerden birisini tatbik edersek bu çalışmaya, "Muhammed-Terapi" de denebilir. Bazı ezoterik akımların Logos-Terapi uygulamaları benzer çalışmalardır. Çünkü âlemin yapı taşları Logos'lardır yani Nebi'lerdir. Bir Nebi'ye tabi olmadan velayet olmaz, hikmet olmaz, bilgelik olmaz. Bu açıdan gerçek İslam felsefesi olan tasavvufun kaynağı "Mişkât-ı Nübüvvet"tir ve nübüvveti kabul etmeyen rasyonalist felsefeden bu yönleriyle ayrılırlar. Onlar felsefe için, "Faal Akıl'la ittisal kurmaktır" diye güzel kelimeler ededursunlar bunun ne olduğunu ve nasıl olacağını izah etmezler. Bu durumda felsefe onlarda sadece entel sohbeti havasında geçen mantıksal bir nazariyedir, pratiği yoktur. Bu kimseler sûfi metafizikçilerin "Hakikat-ı Muhammediyye" ve "Nûr-ı Muhammedî" kavramlarına bu gözle biraz eğilseler belki faydalanabilirler.

Hz. Peygamber'imizin (s.a.v.) doğum günü artık tarz-ı kadîm üzere yani gelenekte olduğu gibi hicri takvime göre, her sene Rebiülevvel ayınının 12. gecesi Mevlid Kandili olarak kutlanacak. Güzel bir karar. Daha önce de söylemiş olduğum gibi bu günün resmî tatil ilan edilmesini ise hâlâ beklemeye devam ediyoruz. Derdimiz tatil yapmak değil biliyorsunuz. Devletlerin ve toplumların sembolik referans noktaları çok önemlidir. İtalya'da, Yunanistan'da, Rusya'da İsa (a.s.) nasıl her yerde görülür kılınmış ise ben de her alanda bir Nebi'ye bağlılığımı görülür kılmalıyım. Zira siz bunu yapmazsanız, âlemde boşluk yoktur görüşünce, birilerini onun yerine nebileştirirsiniz. Bu sefer "sahte nebiler" konusu gündeme gelir. Kıbrıs'ta dahi yıllardır resmî tatil olduğunu unutmayın. Bizim bin yıllık tarihimizde Nebi'miz Hz. Muhammed (s.a.v.) olarak her alanda ilan edilmiştir. Ordumuz bile Peygamber Ocağı, Asâkîr-i Mansûre-yi Muhammediyye olarak görülmüştür. Bu topraklarda yaşayan ve Muhammedî olmayan kimseler dahi ondan evvel gelmiş arkadaşlarının bağlılıklarını olarak görülmüş ve ötekileştirilmemiştir. Fakat onlar Hz. Muhammed'i (s.a.v.) kabul etmediklerinden hâkim oldukları her yerde bizleri hep ötekileştirmişlerdir ve ötekileştirmeye de devam etmektedirler. Bir Sırp'ın bir Boşnak'a, bir Arnavut'a bakışının hatta ve hatta daha genel manasıyla bir Avrupa Birliğinin Türkiye'ye

bakışının derininde yatan hep bu "İsa Düşmanı" (Deccal) görülmek yani onlara göre "Tanrı Düşmanı" görülmek fikr-i fâsidesi yatar.

*Fetâ, başkasını tercih etmeyi düstur edinendir...
Bu yüzden her yerde baş üstünde taşınır...
Arzular güçleriyle onu sarssa bile o yine başkasını yeğler.
Çünkü fetâ dirençlidir, tıpkı yalçın dağlar gibi...*

derken yiğit İslam gencini tarif eden Şeyh-i Ekber İbn Arabi bu sözleriyle Anadolu ahîleri (hiyan-ı Rûm), Anadolu bacıları (Bâciyân-ı Rûm), Anadolu abdalları (Abdalân-ı Rûm) adlarıyla anılan ve bâtinî pehlivanlığı zâhirî pehlivanlıkla taçlandıran gençlerin fikir babası olmuştur.

Başkasını kendisine tercih etmek demek olan Mürüvvet'i, cömertçe vermek demek olan Sehâvet'i, korkmamak demek olan Şecâ'ati, hakkında söylenenlere itibar etmemek demek olan Melâmet'i ve Fedâkârlık, İsar, İrfan, Uhuvvet vb. gibi daha pek çok ahlaki meziyeti kendinde toplayan tabir caizse bu İslam şövalyeleri atlarına binip gittiler.

Unutmayın ki din adına zulüm yapan caniler bu geleneğin devamı değildirler ve olamazlar da. Her zaman mazlum, mağdur ve zayıfların yanında yer alan bu fetâlar, bu civanmerdler, bu alperenler, bu yiğitler bir gün sahaya dönerler mi diye intizardayız. O kutlu erlerin yollarını gözlüyoruz. Şunu iyi bilmeliyiz ki bu bâtinî hasletlere sahip olma öğretilmediği sürece günümüz gençliğinden böylesi numuneler beklemek beyhude bir bekleyiş olacaktır.

NOT: Bu yazımda fazlasıyla eski tabirler kullandığımı farkındayım. Sanat taslamak için değil, burada ele alınan konuların başka türlü ifade edilemeye mecburiyetinden kaynaklanan bu durum için Gelenek'ten koparılmış okuyucularımdan biraz gayret sarf etmelerini istirham edeceğim.

Selamlar.

* Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

NOT: Mahmud Erol Kılıç'ın 3 Aralık 2017 tarihinde Yeni Şafak'ta yayımlanan bu yazısı yazarn izni ile kısaltılıp, ahntılanmıştır.

600 milyon ve 600 milyonluk aşkın Suriyeli. Lefte Arın'a Türkiye'nin Türkiye'nin Suriyeli çocukları ve gençleri için eğitim; ki la yavaş yavaş "Güçlü Suriye", ve yardımın geri dönüşü. İmaratları.

bu yıl için Türkiye'nin Suriyeli çocukları ve gençleri için eğitim; ki la yavaş yavaş "Güçlü Suriye", ve yardımın geri dönüşü. İmaratları.

100 Suriyeli öğrenci Türkiye'de eğitim alıyor

Mançer "Rئاسة أترك المهجر والمجتمعات ذات القربى" شهادات بذلك.

2013 ويستمر بدعم مالي من قبل الاتحاد الأوروبي والمفوضية السامية في الأمم المتحدة لشؤون اللاجئين منذ 2016. وأوضح أن 12 ألفاً و445 شاباً سورياً استفاد من البرنامج منذ إنطلاقه. وذكر أن الدفعة الجديدة تضم 100 طالب سوري تخرجوا من جامعات تركية مختلفة استحقوا نيل شهادة في إطار برنامج

منحت "رئاسة أترك المهجر والمجتمعات ذات القربى"، شهادات تخرج، لدفعة جديدة من السوريين المشاركين في دورات المستوى المتقدم في اللغة التركية. وفي كلمة خلال حفل التخرج في أحد فنادق العاصمة أنقرة، قال رئيس دائرة أترك المهجر والمجتمعات ذات القربى، عبد الله أرنا، إن برنامج دورات المستوى المتقدم في اللغة التركية للسوريين بدأ عام

İbn Haldun Üniversitesinden “Siyaset ve Ahlak Klasikleri”

İbn Haldun Üniversitesi, Esenler Belediyesi ile iş birliği hâlinde, İslam siyaset kültürüne ait mirasın 100 önemli eserinin tercümesi, yayımlanması, kaliteli ve çok yönlü bir okur kitaplığı hazırlanması amacıyla “Siyaset ve Ahlak Klasikleri” projesini başlattı.

İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. İrfan Gündüz, İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Necmeddin Bilal Erdoğan, İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk, Esenler Belediye Başkanı Tevfik Göksu'nun katıldığı projenin imza töreni Sheraton Grand İstanbul Ataşehir Hotel'de gerçekleştirildi.

Çalışmalar 4 yıl sürecek

100 adet siyasetname kitabının önce tercüme edileceği, ardından da yayımlanacağı projenin 4 yıl sürmesi planlanıyor. Projenin danışma kurulunda Prof. Dr. İrfan Gündüz, Necmeddin Bilal Erdoğan, Prof. Dr. Recep Şentürk, Prof. Dr. Tahsin Görgün ve Tevfik Göksu yer alıyor. Çalışmalar, İbn Haldun Üniversitesi Yayınları tarafından basılacak.

“Hayırlı uğurlu olsun”

İmza töreninde konuşan Prof. Dr. İrfan Gündüz, “Böylesi bir proje ile medeniyetimize, köklerimize ait olan ve unutturulmaya çalışılan bilgileri ve değerleri gün yüzüne çıkaracağız. Bu eserler hem okuma kültürümüze katkı sağlayacak hem de siyasetin ahlaklı yapılabileceğini geleneklerimize dayanarak gösterecek.” ifadelerini kullandı.

Necmeddin Bilal Erdoğan da, “Bu çalışmada emeği geçen Esenler Belediyesi ve üniversitemize teşekkür ediyorum. İbn

Haldun Üniversitesi Yayınları inşallah daha nice hizmeti ilgilileriyle buluşturacak. Hayırlı uğurlu olsun.” dedi.

“Daha önce kaynak sıkıntısı çekiyorduk”

Prof. Dr. Recep Şentürk ise, bu projenin hayata geçirilmesi hayalini üniversite olarak uzun süredir kurduklarını belirterek, “Üniversitede mukayeseli siyaset düşüncesi dersi veriyorum. Bu derslerde çektiğimiz en büyük sıkıntı, İslam ve Türk siyaset düşüncesine dair kaynakların olmaması. Bir kısmı basılmış ama mevcut değil. Bir kısmı hiç basılmamış, bir kısmı gençlerin hiç anlamayacağı dilde basılmış. Ancak Batı siyaset düşüncesi söz konusu olduğunda kaynaklara son derece kolay şekilde ulaşıyor ve öğrenciler bunları çok iyi anlıyor. Bu nedenle biz eğitimde çok ciddi sıkıntılar çekiyorduk. Bu anlamda bu proje üniversitemizin gelenekçi yenilik düşüncesine uygun düşen bir projedir. İnşallah bir siyaset düşüncesi geleneğimizden istifade ile bu konuda ne gibi yeni şeyler söyleyebiliriz arayışı içinde olacağız.” diye konuştu.

“Kültürümüzde bir boşluğu dolduracağız”

Türk kültüründe siyasetnamelerin çok önemli bir yer tuttuğuna dikkat çeken Tevfik Göksu, bunların günümüz Türkçesine çevrilmesinin topluma ve gençlere ciddi kaynak sağlayacağını söyledi. Göksu, “O nedenle çok heyecanlıyız. İbn Haldun Üniversitesi ile yapacağımız bu çalışma 4 yıl sürecek. Çalışmalar tamamlandığında kültürümüzde bir boşluğu dolduracağız ve hem de ilim dünyasına katkı sağlayacağız. Siyasetnameler kültürümüzde çok önemli bir nasihat içeriğidir. Geçmişten geleceğe ışık tutan bu siyasetnamelerin bugün takip ediliyor olması aslında bizim millî idrakimizde çok önemli bir noktayı oluşturacaktır.” ifadelerini kullandı.

Konuşmaların ardından “Siyaset ve Ahlak Klasikleri” projesinin imza töreni gerçekleştirildi. Projeyi, İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk ve Esenler Belediye Başkanı Tevfik Göksu imzaladı.

Meslek ahlakı ve fütüvvet geleneği

MAHMUT ARSLAN *

İş ahlakının en önemli unsuru meslek ahlakıdır. Meslek ahlakı bir meslek mensubunun mensubiyet kurallarından yani şahsın mesleğe kabulünden uygulama kurallarına kadar her türlü detayı içerir ve genellikle evrensel niteliktedir. Klasik meslekler için üst düzey üniversite öğrenimi ve mesleğe giriş çıkışı kontrol eden bir meslek odasının varlığı elzemdir ancak bu şartların geçerli olmadığı zanaatlar için de ahlaki meslek ilkelerine gerek vardır. Her meslek ve uğraşın gelenek hâline gelmiş meslek ilkelerine sahip olması hizmet kalitesinin en önemli garantisidir. Batı’da (code of conducts) adıyla bu ilkeler belirlenmiştir. Örneğin polislerin, avukatların, eczacıların bu tür ilkeleri vardır.

Fütüvvetnameler ise 13. yüzyıldan beri İslam dünyasında ortaya çıkan ve manevî birtakım ilkelerin yanında meslek ahlakını da içeren yazılı etik standartlardır. Bütün kaynaklar Ahilik teşkilatının temelinde fütüvvet hareketinin olduğunda birleşir. Abbasi Halifesi Nasır Li-Dinillah tarafından kurumsallaştırılan bu örgüt gençlik, yiğitlik, cömertlik, doğruluk, dürüstlük

gibi kavramlara yaslanan bir çeşit şövalyelik örgütüdür. Orta Çağın zihniyeti ile yazılan fütüvvetnamelerin çağdaş işletmeler ve meslekler tarafından aynen alınıp kullanılması söz konusu olamaz. Ancak meslek etiği ilkeleri ve işletme etiği ilkelerini belirlerken fütüvvet geleneğinden hareket etmek ve “çağdaş fütüvvetnameler” üretmek mümkündür. Bunu yapmak için de evrensel iş etiği ilke ve uygulamalarını geleneksel ahilik ve fütüvvet felsefesi ile entegre etmek gerekir. Oluşacak sentez yeni Türk iş etiğini oluşturabilir. Unutmamak gerekir ki yüksek ahlaki ilkelere işaret eden fütüvvet geleneği 17. yüzyıldan itibaren bozulmuş ve bu bozulma günümüze kadar devam etmiştir. Türkiye toplumu artık bir güven toplumu değildir. Güvenin olmadığı yerde her işlem için hukuka başvurulur. Ticarî ve sanayî işlerde güvenin sağlanması ise yüksek iş ahlakı ilkelerinin benimsenmesini gerektirir. Fütüvvet geleneği tam da bu noktada önümüzde parlak bir örnek olarak durmaktadır.

* İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi.

الفتوة بالتعليم والأخلاق

منيرة محمد العبودي *

كُتِبَ في موضوع الفتوة الكثير فقد تناول بحثه الكثير من المؤرخين والفلاسفة وعلماء الدين وسأترك نقاشه من المنظور

التاريخي والديني والفلسفي لزملائي وزميلاتي من المختصين، لكن ما وجدت تعريفا لها ككلمة بحد ذاتها أشمل من وصفها بانها ممثلة لمكارم الاخلاق كما قال فيها البيروني في كتابه الجماهر في معرفة الجواهر، فقد وصف الفتوة بانها "بشر مقبول ونائل مبدول وعفاف معروف وأذى مكفوف." فهي ليست فقط نيلك او حصولك على قبول أقرانك بحسن معاملتك لهم بل يفوقها ايثارك ومشاركتك من حولك بما تنال من

تكوين وارشاد البوصلة الأخلاقية للشباب والشابات بشروط: أولاً أن يكون افراد هذا الطاقم قدوةً صالحة ومثلاً أعلى لكل ما تجسده الاخلاق الحميدة والفتوة في العلم والعمل، ثانياً اتقان لغة الحوار المؤثر مع الجيل الجديد من الطلبة والطالبات حيث يمد جسور التواصل بالثقة والاحساس بالأمان، ثالثاً يجب احتواء وإظهار الاهتمام في جميع تعاملاتهم داخل وخارج المؤسسة التعليمية، فقد اثبتت الأبحاث ايضاً التأثير الإيجابي لهذه الممارسات على حياة الطلبة والطالبات على المدى البعيد حسب دراسة تابعة لمركز كارديوس للأبحاث والعلوم. يجتمع التعليم والأخلاق معاً في علاقة طردية نوعاً ما، فلو نظرنا إليهما من زاوية معينة لوجدنا أن العلم بشكله الصحيح يسهم بشكل أو بآخر في عملية الرقي والنمو الأخلاقي لدى الإنسان، ولو نظرنا من زاوية أخرى لوجدنا أن رقي الأخلاق يلعب دوراً أساسياً في إرشاد العلم والرقي به وضبط توجهاته بالابتعاد عن استخدامه في الأغراض السيئة التي تتعارض مع مصلحة الإنسان العليا، فالعالم الخلق كنز ثمين يرتقي بنفسه وبمجتمعه دائماً بالعلم وبالعمل لخدمة محيطه ولمصلحتهم العامة.

قسم الإرشاد النفسي - جامعة ابن خلدون.

مال وأرزاق وعلم وبحسن صحبتك ووقتك واهتمامك بالإضافة الى معرفة من حولك لعفافك وكفك عن الأذى بكل قول أو فعل.

فالفتوة شاملة للخصال الحميدة في تعامل المرء من الناس من حوله سواء كانوا ممن يوافقوه الرأي ويشابهوه في الطباع والعادات أو ممن يختلفوا عنه في العرق او الرأي او العادات والتقاليد.

ولكن السؤال هنا هو كيف يمكننا زرع هذه الخصال الحميدة في شبابنا وبناتنا؟ كيف نحيلها بحيث لا تنحصر بالشعارات والعبارات الرنانة بل تصبح قناعة وأسلوب حياة؟ فهنا يكمن دور الأسرة والعلم الصحيح، بالتعليم والتربية.

فمن منظور تعليمي، تناول العديد من الباحثين دور المؤسسات التعليمية والقائمين عليها في العمل على غرس الاخلاق والفتوة بين الفتيان والفتيات منذ نعومة اظفارهم في بداية رحلتهم الدراسية، حيث انهم يقضون معظم وقتهم معاً حتى اكثر مما يقضيه الطلاب مع اهاليهم في كثير من الاحيان ويمتد ذلك التأثير لمرحلة متقدمة من العمر، ففي بحث أجريته خلال فترة عملي في الخارج بالتعاون مع فريق من الباحثين من جامعة فيرجينيا استنتجنا أهمية دور الطاقم التعليمي في

UK Muslims urge Tories to deal with Islamophobia

The Muslim Council of Britain (MCB) has called on the Conservative Party to respond to serious concerns of Islamophobia following the remarks made by former Foreign Minister Boris Johnson.

“Today the Muslim Council of Britain calls on the Conservatives to respond to serious concerns of Islamophobia in the party, especially after Boris Johnson made unacceptable remarks comparing Muslim women who wear the niqab to letterboxes and bank robbers,” a statement from the MCB read.

“The intentional usage of the words in a national newspaper appear to be to pander to the far right,” the statement added, citing Johnson’s article on the niqab that he wrote for the Daily Telegraph.

In his opinion piece, he said Muslim women wearing burqas look like “letter boxes” and compared them to “bank robbers”.

The MCB also said that while it was right for party chairman Brandon Lewis to call on Johnson to apologize, the party should now act upon calls that had been previously ignored. In recent months, the MCB has increasingly called for an independent inquiry into

Islamophobia within the Tory party and among its members, both in parliament and in its leadership.

Its calls have been supported and carried forward by a plethora of institutions and senior individuals, such as Baroness Sayeeda Warsi, a member of the House of Lords, and the leader of the Labour party, Jeremy Corbyn.

The MCB is an umbrella organization that represents over 500 mosques and religious-cultural institutions in the U.K.

Turkish Red Crescent aims to set up center in Georgia

The Turkish Red Crescent Society seeks to establish an operation center in Georgia’s capital Tbilisi to respond to disasters in the southern Caucasus, head of the humanitarian organization announced.

Kerem Kınık, who is on a visit to Tbilisi, said that the main purpose of his visit is to increase cooperation between the Georgia Red Cross Society and the Turkish Red Crescent.

“We intend to build an operation center like we did in Bulgaria’s capital Sofia, in order to better respond to disasters in the southern Caucasus” Kınık added.

The Turkish Red Crescent Society is the largest humanitarian organization in Turkey, and has established an international network to help other nations in need.

The organization is non-profit and volunteer-based, providing unconditional aid and relief services, and as a corporate body, is governed by special legal provisions.

Its primary services include disaster management, blood donations, healthcare, first aid, international aid and immigration and refugee support.

Fütüvvet, bir ruh kıvamıdır

SERDAR DEMİREL *

Fütüvvet kavramı, insanın biyolojik yaşının erken dönemine atıf yaptığı gibi onun ruhî olgunluğuna da atıf yapar. Değer ifade eden fütüvvetten bahsedeceksek eğer, bunun salt gençlikle alakasının olmaması gerekir. Çünkü gençlik ve ihtiyarlık özleri itibarıyla bir değer ifade etmezler. Fütüvvet; kadim geleneğimizde mertlik, yiğitlik, cömertlik, soy temizliği manalarında kullanılmış; fedekâr, misafirperver ve özverinin en yüksek mertebesi olarak görülmüştür. Şeriatı ise mekârim-i ahlakıdır. Sûfilere göre ise, peygamberlerin ahlakıdır. Fıtrî temizlik ve fıtrat üzerine istikamet ehli olma manasında da kullanılmıştır. Yaşı genç adil kişilere fetâ deneceği gibi yaşı ilerlemiş olsa da fıtratını koruyabilmiş, fıtrat üzere hareket eden ruhu genç kişilere de denmektedir. Kur'an'a ittiba

ve sünnete iktidânın neticesidir. Sahabi Ebu Said el-Hudrî anlatıyor: Rasulullah (s.a.v.) buyurdular ki, "Hasan ve Hüseyin cennet ehlinin gençlerinin efendileridir." (Tirmizî: 5/656, hn.3768) Peygamber torunu Hz. Hasan (a.s.) 48, Hz. Hüseyin (a.s.) ise 58 yaşlarında vefat etmiştir. Buna rağmen yukarıdaki hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından ikisine de cennet ehlinin genç efendileri payesi verilmiştir. Sahabi Hz. Enes (a.s.), Hz. Peygamber'den (s.a.v.) şöyle nakleder, "Ben rüyamda cennete girdim. Derken altından yapılmış bir sarayın önüne geldim. Bu saray kime ait diye sordum. Kureys'ten bir gence (fetâ) ait dediler. Bana ait olduğunu zannettim. Fakat yine de kime diye sordum. Ömer b. Hattab'a ait, dediler." (Sahih İbn Hibbân: 1/251, hn.54) Malum olduğu üzere gerek Hz. Peygamber (s.a.v.) gerekse Hz. Ömer (a.s.) nübüvvet sonrası kırk yaşlarının üzerinde idiler. Buna rağmen hadiste genç olarak vasıflandırılmışlardır. Bu vasıf onların biyolojik yaşına değil ruhî olgunluklarına, mana kıvamlarına dairdir. Kur'an'da putları kıran Hz. İbrahim (a.s.) için kullanılmıştır mesela; "Onları (putlarımızı) diline dolayan bir fetâ (genç) işittik, kendisine İbrahim deniliyormuş." dediler. (Enbiya: 73/60) Yine Kur'an'da Allah'ı birleyen, bu uğurda hayatlarını ortaya koymaktan çekinmeyen adalet sahibi Ashâb-ı Kehf için kullanılmış ve hatta

fütüvvetin temsilcileri olarak görülmüşlerdir. Kur'an, mağaraya sığınan o genç yiğitleri; Gerçekten bunlar Rabb'lerine iman eden genç yiğitlerdi." (el-Kehf 18/13) diye "imanlı gençler" olarak tanımlamıştır. Gençlerin tevhid için yaptıkları mücadeleyi övgüyle anlatmıştır. Nice yaşı ilerlemiş ama ruhu genç, fıtrat temizliğini koruyan insanlar vardır. Ve nice yaşı genç ama ruhu ihtiyar, statükocu, tevhid ve adaletten uzak insanlar vardır. Hz. Rasulullah (s.a.v.), "İstanbul mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden ordu ne güzel ordudur." (Müsnedi Ahmed: 31/287, hn. 18957) demişti. Bu müjdeyi duyan sahabiler İstanbul'u fethetmişlerdi. Bunlar arasında Hz. İbn Abbas (a.s.) ve Hz. Abdullah b. Ömer (a.s.) gibi yaşça genç sahabilerin yanı sıra yaşı 80'ni geçmiş Ebu Eyyüb el-Ensari (a.s.) de vardı. O ilerleyen yaşına rağmen İslam ordusuna katılmış ve şehit düşmüştü. İstanbul'a defnedilen bu güzide sahabe o yaşına rağmen fütüvvetin en güzel örneğini sergilemişti. Ne manidardır ki İstanbul'un fethi de 21 yaşındaki genç Fatih Sultan Mehmet'e nasip olacaktı. Ebu Eyyüb el-Ensari ve Fatih'e aynı rüyayı gördüren onların ruhlarındaki fütüvvet mizaçlarıydı.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

الذكرى السنوية ال 93 لميلاد علي عزت بيغوفيتش

أحييت البوسنة والهرسك، الأربعماء الذكرى السنوية ال 93 لميلاد أول رئيس للبوسنة والهرسك، علي عزت بيغوفيتش

" أقسم بربي القادر على كل شيء بأننا لن نكون عبيدًا "

• 1925 ولد "بيغوفيتش"، الرئيس الأول لجمهورية البوسنة والهرسك، في مدينة "بوسانسكي ساماتش" في 8 أغسطس/آب.

هو من مؤسسي منظمة "الشباب المسلمين" خلال سنوات الحرب العالمية الثانية.

• 1946 سجن بيغوفيتش للمرة الأولى عام 1946، لمدة 3 سنوات بتهمة قيامه بأنشطة إيقاظ الوعي الديني. قضى شبابه خلال الحرب العالمية الثانية في مكافحة الفاشية، ومن ثم الشيوعية، ودفع ثمن نضاله سنوات من عمره قضاها في السجون.

• 1970 نشر كتابه "الإعلان الإسلامي".

• 1983 دخل السجن للمرة الثانية إثر الحكم عليه بالسجن 14 عامًا، لاتهامه بالنزعة الانفصالية، والسعي لإقامة دولة إسلامية، بسبب كتابه "الإعلان الإسلامي".

• 1988 جرى الإفراج عنه إثر صدور عفو.

• 1990 أنشأ حزب العمل الديموقراطي، وجرى اختياره رئيسًا له.

وفي الانتخابات التعددية الأولى التي شهدتها البوسنة والهرسك جرى تنصيبه رئيسًا لجمهورية البوسنة والهرسك.

• 1992 أجرت البوسنة والهرسك استفتاء استقلال، صوّت لصالح الاستقلال 99.4% من الناخبين.

قاد بيغوفيتش شعب البوسنة خلال الحرب التي بدأت مع إعلان البوسنة والهرسك استقلالها عن يوغوسلافيا عام 1992.

• 1995 وقع على اتفاقية دايتون للسلام التي أنهت الحرب وجرى اختياره رئيسًا في أول انتخابات عقب استقلال البلاد.

• 2000 استقال من مجلس رئاسة الدولة لأسباب صحية.

• 2003 توفي في العاصمة سراييفو يوم 19 أكتوبر/تشرين الأول.

له من الأبناء 3، ليلي، ساينا، وبكر.

Delikanlılığın kitabı

AHMET MURAT ÖZEL *

Tasavvuf tarihi boyunca yaşanan dikkat çekici gelişmelerden biri, tasavvuf çevrelerinin "fütüvvet" terimini, maddî bir seçkinlik imasından kurtararak ona güçlü bir manevî bir seçkinlik anlamı katması, bu hâliyle de kendine mal etmesidir. Ve yine İslam toplumlarının sosyokültürel tarihinin dikkat çekici gelişmelerinden biri de manevî de olsa seçkinlik ima etmeyi sürdüren bu terimin, topluma mal edilebilecek biçimde bir popülerleştirmeye uğramasıdır.

Bunu biraz açalım: Fütüvvet terimi esasen, cömertlik ve gözü peklik gibi iki temel erdemi kuşatan, bu hâliyle de Arap töresinin erkekten beklentilerini içeren bir terimdi. Eli açıklık ve cesaret, Arap toplumu içinde, kişinin saygınlığını belirleyen faziletlerdi. Mesela Arap kabile düzeninde reis olmak için sadece siyasi zekâ ve stratejik kıvraklık sahibi olmak yetmezdi. Aynı zamanda cömert ve cesur da olmalıydı. Sadece

reis değil, bugünün ölçütlerine göre kendisinden beklenmeyen biçimde mesela Arap şairi de ancak cesaret ve kahramanlık nitelikleriyle donanmaya hazır olarak toplumunda temayüz edebiliyordu. Tasavvuf; varlığı, maddî olanla manevî olan arasında bulunduğunu kabul ettiği bir hiyerarşi temelinde açıkladığı ve bu hiyerarşi içinde maddî olanı her zaman manevî olanın altında konumlandığı için, "maddî fütüvvet" in cömertlik ve cesaret niteliklerini de bir simyaya tabi tutarak, manevîleştirmekte gecikmedi. Tasavvufun elinde fütüvvet, sadece toplumsal bir saygınlığın aracı olmaktan çıktı, manevî bir saygınlığın temeli kılındı. Artık fütüvvet, başkalarını nefse tercih etme anlamını taşımaya hazırды. Fütüvvet sahibi, kendi nefsinı önemseyen değil, başkalarını kendisine tercih edendi. Nefse dikkat çekişiyile tasavvuf, cömertlik ve cesareti maddî bir seçkinliğe ve saygınlığa götüren ama bu hâliyle nefsin eğitimine katkısından ziyade zararı dokunabilen nitelikler olmaktan kurtarmak istiyordu.

Mağrib böylesinin etkileyici sûfilerinden olan İbn Acibe fütüvveti izah ederken şöyle der; "[Fütüvvet] sevdiğini nefse tercih etmektir. Bu yüzden fütüvvet, hiç kimsenin kendi nefsinde başkasını hatırlamadığı bir durumda [öte dünyadaki hesap gününde ve her insanın kendi derdine düştüğü o demde] onun, "Ümmetim, ümmetim!" demesi sebebiyle, ancak Rasulullah (s.a.v.) için tam ve kâmil olarak söz konusudur." Görüldüğü gibi had safhasında adanmaya dönüşmesi beklenen

cömertlik manevîleştirilmiş ve en yetkin hâli Hz. Peygamber'e (s.a.v.) mal edilmiştir.

Bu manevîleştirme ameliyesinin sonunda, halkın hizmetine adanmak, cömertlik ve cesaret, hakiki anlamda dostluk hukukunu gerçekleştirmek, sosyal saygınlık arayışı gerekçesinden kurtulmuş, nefis terbiyesi ve manevî arınma gerekçesine kavuşmuştur. Ama burada dikkat etmemiz gereken bir husus vardır: Bu kez tasavvuf, fütüvveti (manevî de olsa) seçkinleşmenin sebeplerinden biri hâline getirmiştir. Yani ortada yine de bir seçkinleşme vardır.

Ama tasavvufun, sosyal ahlakın beslendiği kaynaklardan biri olmasının sağladığı imkânlar sebebiyle bu seçkinleşmeye rağmen, fütüvvetin popülerleşebilmesi de mümkün olmuştur. Zaten tasavvufi zümrelerin, halkın din anlayışına hükmetmekteki kudreti ve kabiliyeti, tasavvufi söylem içindeki hemen her vurgunun popüler karşılıklarının bulunmasını sağlamıştı. Aynı şekilde fütüvvetin içerdiği erdemler, esnafa, çarşıya, mahalle düzenine, gençler arasındaki ilişkiye, hâsılı her türden sosyal birimin gündemine girebilmiştir.

Genişçe çalışılmayı hak eden bu popülerleşmenin izlerinin, "delikanlı" nitelemesinde, dadaş, gakkış gibi sıfatlarda, sıra gecesi ya da yârenlik gibi buluşmaların düzenlerinde takip edebiliriz kanaatindeyim.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

أما كلمات عهد الأولى عقب الإفراج عنها: "لدي رسائل عديدة من الأسيرات داخل سجون الاحتلال،" ولعل الرسائل التي تحملها عهد من الأسيرات تروي قصة نحو 60 أسيرة، بينهن خمس قاصرات دون سن الثمانية عشر عامًا. وأكدت عهد التميمي في أول تصريح لها عقب الإفراج عنها أنّ المقاومة مستمرة حتى زوال الاحتلال، كما شددت على صمود الأسيرات في سجون المحتل.

رنتيس وبادخلها عهد ترفع علامة النصر للمتظرفين، أطلق سراح عهد التميمي على مدخل قريتها النبي صالح شمال غرب رام الله.

وظهرت عهد مرتدية كوفية المقاومة الفلسطينية و"حظاظلة يد" بألوان العلم الفلسطيني والتي كانت ترتدي والدتها مثلها وبعد سلام وعناق حار لأفراد عائلتها وأصدقائها الذين طال انتظارهم لثمانية أشهر، وجهت التحية لعشرات الفلسطينيين والصحفيين.

عهد التميمي.. وللحرية الشقراء باب

ثمانية أشهر قضتها الفتاة الفلسطينية عهد التميمي في سجون الاحتلال، بعد أن صفعت جنديين إسرائيليين في واقعة تم تسجيلها بواسطة كاميرا فيديو حوّلتها إلى أيقونة للمقاومة ورمزًا للشجاعة في وجه الجرائم الإسرائيلية بأراضي فلسطين المحتلة.

منزل ببلدة النبي صالح في رام الله، وتطلبان منهما مغادرة المكان وتقومان بركلهما وصفعهما، وفي اليوم التالي عندما توجهت والدتها للاطمئنان عليها تم اعتقالها.

وصفعت عهد الجنديين في حالة غضب، بعدما علمت أن القوات الإسرائيلية تسببت في إصابة ابن عمها، 15 عامًا، وأطلقت رصاصة مطاطية عليه من مسافة قريبة في الرأس خلال مواجهات شهدت رشق الجنود بالحجارة.

وفي 21 من مارس الماضي، أدانت محكمة الاحتلال العسكرية في "عوفر" جنوب غربي رام الله، عهد ووالدتها بإعاقه عمل ومهاجمة جنود إسرائيليين في بلدتهما النبي صالح شمالي غرب رام الله، شمال القدس المحتلة.

يوم الحرية في الرابعة من فجر الأحد وصلت دورية عسكرية إسرائيلية إلى حاجز

وأفرجت قوات الاحتلال، صباح الأحد 29 يوليو 2018، عن الفتاة عهد التميمي البالغة من العمر 17 عامًا ووالدتها ناريمان، بعد أن قبعتا 8 أشهر في السجن بتهمة إعاقة عمل ومهاجمة جنود الاحتلال.

عهد اعتقلت في 19 ديسمبر 2017، بعد انتشار مقطع فيديو ظهرت فيه مع ابنة عمها نور التميمي وهما تقتربان من جنديين إسرائيليين يستندان إلى جدار في باحة

Eğitim ahlakı

MEHMET ÖZAY *

Eğitim olgusu, her dönem gündemde olan bir konu olarak dikkat çekmektedir. Eğitim ahlakı ise bu geniş eğitim olgusu içerisinde vazgeçilemez bir öneme sahiptir. Ancak bu durumun günümüz özelde eğitim dünyası, genelde toplumsal ilişkilerdeki karşılığının ne olduğu üzerinde durulmayı gerektirmektedir. Bu çerçevede, eğitim olgusu altyapı, müfredat, hedefler gibi çeşitli alanlarıyla sadece sanıldığı aksine, sözde az gelişmiş veya gelişmekte olan toplumlarda değil, gelişme kategorilerinde epeyce mesafe kat etmiş toplumlarda da bir sorun teşkil etmektedir. Ancak genelde karşılaşıldığı üzere bu sorunun odağına, eğitim süreçlerinin bireyleri maddî

hedefler ve kazanımlara ulaştırmada ihtiyaç duyulan donanımların temininde başarılı olup olmadığı konulmaktadır. Aynı zamanda pratikte ortaya konulan bilinçli güdümlerle, eğitimin gayesi sanki neredeyse bu tek nedensellik üzerine inşa edilmektedir. Oysa bu durum, eğitimin temel bir alanını, belki de var oluşunu temsil eden eğitim ahlakı olgusunun dışlanmasıyla bir tür tezada işaret etmektedir.

Eğitim ahlakını yadsımaya yönelik böylesi bir durumun, içinde yaşanılan modern dönemin veya yüksek modernliğin veyahut da onun aşıldığı iddiasındaki postmodern döneme içkin olan iktisadî ve sosyal koşullandırmaların bir etkisinin olduğuna kuşku yok. Tam da burada eğitim ahlakı olgusunun, Batı toplumlarını ne kadar ilgilendirdiğini de göz ardı etmeden özellikle Doğu toplumlarında neye tekabül ettiğinin üzerinde durulması gerekmektedir.

Bu bağlamda eğitim kurumunun yukarıda zikredilen modern döneme özgü bir toplumsal yapı olduğu yönündeki genel kanı ve düşüncenin rolü unutulmamalıdır. Bu durumda, modern iktisadî ve sosyal yapılaşmaların eğitim kurumu üzerinde tesis ettiği baskı ve basınç, eğitim ahlakı olgusunun ne eğitim kurumlarında ne de kamuoyu nezdinde bir karşılık bulmasına neden olmaktadır.

Bunda, kuşkusuz ki içinde yaşadığımız dönemin modern olmasının ve bu dönem insanının kendini maddî gelişmenin büyümesine kaptırarak algılarını öncelikle ve giderek bu zamanla sınırlandırmaya matuf eğiliminin kayda değer bir yeri vardır. Ancak bu durumda, çağdaş insanın zaman ve mekân noktasında bir unutkanlıkla malul olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Oysa modern denilen dönem insanlık tarihinin görece kısa bir zaman dilimine tekabül etmektedir.

Bu noktada, erken modern dönemde ortaya konulan çabaların ve bunların eğitim kurumları vasıtasıyla orta ve uzun vadede gündeme gelen sonuçlarının çağdaş toplumlarda akıl tutulmasına yol açtığına, geçen yüzyılın devasa sorunlarla yüklü ortamında tanık olunmuştu. Ve bugün bu süreçten pek fazla ulaşılmadığı da gözlemlenmektedir. Bu noktada, eğitim ahlakını önceleyen bir tutumun geliştirilmesi ihtiyacı ortadadır. Bunun için, eğitim kurumları ile sınırlandırılmayan, aksine ilgili tüm toplumsal kurumların içinde yer alacağı bir yapı gündeme getirilmelidir.

* İbn Haldun Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

Geçmişin ışığı geleceğimizi aydınlatır...

Solenne bundan tam 42 yıl önce yolculuğuna başladı. Bugün sahip olduğumuz en önemli değerlerden biri tecrübe! Önce küçük bir marangoz atölyesinde yeşeren umutlar; ilerleyen yıllarda kararlılık ve mükemmelle ulaşma çabasıyla hızla büyüyen bir şirket. 1974 yılında kurulan Solenne bugün sektörün önde gelen markalarından biri olmanın gururunu yaşıyor. Yaşamdan ve doğadan ilham alan bakış açısıyla üretme ve en iyiye ulaşma tutkumuz her gün tazeleniyor.

The spark of past illuminates the future...

The journey of Solenne started 42 years ago. Today having such experience that we mostly value! It all started in a small workshop with the dreams of a young carpenter; and kept steady as the years went by supported by stability and precision to become a fast growing company!...established in the year 1974 and today has the pride of becoming one of the leading companies in the sector.

In the light of this view and as a natural result of our continuous success our ambition to become the best in the industry is growing more on every passing day.

PERVİN NEDİM BAL *

Attar der ki

Aşağıdaki şiir, Ferideddin Attar'ın fütüvvet üzerine yazdığı şiirin Türkçeye çevirisidir. Şair Attar, şiirinde 72 fütüvvet şartından söz etmiş ve insanların bu güzel sıfatları huy edinmeleri konusunda onları teşvik etmiştir.

فریدالدین ابوحماد محمد عطار نیشابوری (۵۴۰ - ۶۱۸ قمری) یکی از عارفان و شاعران ایرانی بلندنام ادبیات فارسی در پایان سده ششم و آغاز سده هفتم است. او در سال ۵۴۰ هجری برابر با ۱۱۴۶ میلادی در نیشابور زاده شد. وی یکی از پرکارترین شاعران ایرانی به شمار می‌رود و بنا به نظر عارفان در زمینه عرفانی از مرتبه‌ای بالا برخوردار بوده‌است

Ferideddin Ebu Hamed Muhammed Attar Neyşaburi (540 - 618 Kameri) yeki ez ârefan ve şairane İraniye bolendname edebiyate Farsî der payane sedeye şeşom ve agaze sedeye haftom est. U der sale 540 Hicrî beraber ba 1146 Miladî der Neyşabur zade şod. Vey yeki ez porkarterin şairane İrani be şomar mireved ve bena be nezere ârefan der zemineye erfani ez mertebeye bâlâ berkhordar budeest.

Ferideddin Ebu Hamed Muhammed Attar Neyşaburi (540 - 618 Kameri), altıncı yüzyılın sonları ve yedinci yüzyılın başlarında Fars Edebiyatının ünlü şair ve âriflerinden biridir. 1146 Miladî yılına müsadif 540 Hicrî yılında Neyşabur'da doğdu. İran'ın en çalışkan şairlerinden biri olarak bilinir ve âriflerin görüşüne göre irfan zemininde yüksek mertebeden nasibini almıştır.

الا! ای هوشمند خوب کردار

Ella! Ey huşmend khub kerdar
Ey iyi davranışlı zeki

بگویم با تو رمزی چند ز اسرار

Beguyem ba to remzi çend ze esrar
Sana sırların birkaç rumuzunu söyleyeyim

چو دانش داری و هستی خردمند

Ço dâneş dânyo hesti kheredmend
İlim sahibi olup akıllı olduğun için

بیاموز از فتوت نکته‌های چند

Beyamuz ez futuvvet نکته‌های چند
Fütüvvetten birkaç nokta öğren

که تادر راه مردان ره دهندت

Ke tader rahe merdan reh dehendet
Ki sana da adamların yolunda yol versinler

کلاه سروری بر سر نهندت

Kolahe serveri ber ser nehendet
Başlarına baş tacı etsinler

اگر خواهی شنیدن گوش کن باز

Eger khahi şeniden guş kon baz
Eğer duymak istiyorsan kulağımı aç

زمانی باش با ما محرم راز

Zemani baş ba ma mehreme raz
Bir süre bizimle sırdaş ol

چنین گفتند پیران مقدم

Çenin goftend pırane mogeddem
Kıymetli yaşlılarımız şöyle söylediler

که از مردی زدندی در میان دم

Ke ez merdi zedendi der miyan dem
Ki bu arada bir adamdan söz ettiler

که هفتاد و دو شد شرط فتوت

Ke heftado do şod şerte futuvvet
Ki fütüvvetin şartı yetmiş iki oldu

یکی زان شرطها باشد مروت

Yeki zan şertha başed morovvet
O şartlardan biri mürüvettir

بگویم با تو یک یک جمله راز

Beguyem bat o yek yek comleye raz
Sana sır cümlesini tek tek söyleyeyim

که تا چشمت بدین معنی شود باز

Ke ta çeşmet bedin menî şevad baz
Ki gözün bu bağlamda açılın

نخستین، راستی را پیشه کردن

Nekhostin, راستی را پیشه کردن
İlki, doğruluğu meslek edinmek

چو نیکان از بدی اندیشه کردن

Ço nikan ez bedi endişe kerdan
Çünkü iyi insanlar kötülükten endişe ederler

همه کس را بیاری داشتن دوست

Heme kes ra beyari daştan dust
Herkesه yardım etmeyi severler

نگفتن: آن یکی مغز و دگر پوست

Negoften: An yeki megzo deger pust
Birinin iç ve diğerinin dış kabuk olduğunu söylemezler

ز بند نفس بد، آزاد بودن

Ze bende nefse bed, azad buden
Kötü nefsin esaretinden serbestlerdi

همیشه پاک باید چشم و دامن

Hemişe pak bayed çeşmo damen
Her zaman göz ve etek pak olmalı

اگر اهل فتوت را وفا نیست

Eger ehle futuvvet ra vefa nist
Eğer fütüvvet sahibi kişide vefa yoksa

همه کارش بجز روی و ریا نیست

Heme kareş becoz rıyo rıya nist
Tüm işi ikiyüzlülükten ve riyadan başka bir şey değildir

کسی، کو را جوانمردیست در تن

Kesi, ku ra cevanmerdist der ten
Birisi ki içinde civanmertlik vardır

بیخشايد دلش بر دوست و دشمن

Bebekhşayed deleş ber dusto doşmen
Yüreğini dosta ve düşmana bağışlar

بهر کس خواستی میباید آنت

Beher kes khasti miybayed anet
Kendine istediğini herkese istemelisin

اگر خواهی بخود، نبود زیانت

Eger khahi bekhod, nebud ziyaret
Şayet kendine böyle istersen zararına olmayacak

مکن بدبا کسی کو باتو بدکرد

Mekon bed ba kesi ku bato bed kerd
Sana kötülük yapan birine kötülük yapma

تو نیکی کن، اگر هستی جوانمرد

To niki kon, eger hesti cevanmerd
Eğer civanmert isen sen ona iyilik yap

زبان را در بدی گفتن میآموز

Zeban ra der bedi goften meyamuz
Diline kötü söylemeyi öğretme

پشیمانی خوری تو هم یکی روز

Peşimani khori to hem yeki ruz
Bir gün sen de pişman olursun

ترا آنگه به آید مردی و زور

Tora angeh be ayed merdio zur
Senin karşına o zaman zorba bir adam çıkar

که بینی خویشتن را کمتر از مور

Ke bini khişten ra kemter ez mur
Ki kendini karıncadan daha zayıf hissedersin

مگو هرگز که: خواهم کردن اینکار

Megu hergez ke: khahem kerdin inkâr
Asla "Bu işi yapacağım!" deme

اگر دستت دهد میکن بکردار

Eger desttet dehed mikon bekerdar
Eğer Allah elinden tutarsa yaparsın elbet

کسی کو را بخشم اندر رضانیست

Kesi ku ra bekhşem ender reza nist
Bağışlayanın rızasının olmadığı kişi

فتوت درجهان او را روا نیست

Futuvvet der cihan u ra reva nist
Dünyada fütüvvet ona reva değildir

فتوت دار چون باشد دلزار

Futuvvetdar çon başed delazâr
Fütüvvet sahibi olan insanın kalbini kırmış ise

نباشد در جهانش هیچ کس یار

Nebaşed der cihaneş hiç kes yâr
Cihanda hiç kimse onun yârı olmaz

درین ره خویشتن بینی ننگجد

Derin reh khişten bini negonced
Kendini beğenmişlik bu yola sığmaz

بجز خاکی و مسکینی ننگجد

Becoz khaki o meskini negonced
Toprak ve fakirlikten başka bir şey sığmaz

فتوت ای برادر، بردباریست

Futuvvet ey berader bordbarist
Ey kardeşim, fütüvvet tahammüldür

نه گرمی ستیزه، بلکه زاریست

Ne germi sitize, belke zarist
Sıcaklık vermez, belki de eziyet verir

بده نان، تا برآید نامت، ای دوست

Bede nân, ta berayed nâmet, ey dost
Ey dost, ekmek ver, ta ki adın çıksın

چو خوشتر درجهان از نام نیکوست؟

Ço khoşter der cihan ez name nikust?
Cihanda iyi addan daha hoş ne olabilir?

زبان ودل یکی کن با همه کس

Zebano del yeki kon ba heme kes
Herkese karşı dilini ve yüreğini uyumlu yap

چنان کز پیش باشی، باش از پس

Çenan kez piş başı, baş ez pes
Öyle ki karşısındayken nasıl isen arkasında da öyle ol

مکن چیزی، که دیدن را نشاید

Mekon çizi ki dişiden ra neşayed
Görülmeğe değer olmayacak şeyi yapma

اگر گویی شنیدن را نشاید

Eger guyi şeniden ra neşayed
Söylediğin şey işitmeye değer olmayacaksa da söyleme

درون را پاک دار از کین مردم

Derun ra pak dar ez kin merdom
İçini insanlara kin tutmaktan temiz tut

که کین داری نشد آیین مردم

Ke kindari neşod ayin merdom
Ki kindarlık halkın örfü, âdeti olmamıştır

تواضع کن، تواضع، برخلاق

Tevazu kon, tevazu, ber khelayg
Alçakgönüllü ol, yaratılanlara karşı alçakgönüllü ol

تکبر جز خدا را نیست لایق

Tekebbor coz khoda ra nist layeg
Allah'tan başka hiç kimseye kibir layık değildir

تکبر خیرگی خود را مرنجان

Tekebbor khirgi khod ra merencan
Kibirle kendine eziyet etme

که افزونی جسمست کاهش جان

Ke efzuniye cesmest kaheşe can
Ki cismini yükseltir, ruhunu alçaltır

سخن نرم و لطیف و تازه میگوی

Sokhen nerm o letif o taze miyguy
Sözü yumuşak, latif ve taze (özgün) söyle

نه بیرون از حد و اندازه میگوی

Ne birun ez hed o endaze miyguy
Ne gerekenden çok ne az, tam kararında söyle

مگو راز دلت با هر کسی باز

Megu raze delet ba her kesi bâz
Herkese yüreğinin sırrını açıp söyleme

که در دنیا نیایی محرم راز

Ke der dünya neyabi mehreme râz
Ki dünyada sır tutan bulamazsın

حسد را بر فتوت ره نباشد

Hesed rab er futuvvet reh nebaşed
Kıskançlığın fütüvvette yeri yoktur

حسود از راه حق آگه نباشد

Hesud ez rahe heg ageh nebaşed
Kıskancın Hak (Allah) yolundan haberi yoktur

اخی را چون طمع باشد بفرزند؟

Ekhi ra çon temeh başed beferzend?
Kardeşinde, evladında açgözlülük mü var?

ببر، زنهار، از وی مهر و پیوند

Beber, zenhar, ez vey mehr o peyvend
Zinhar, ondan şefkatini ve onunla
ilişkini kes

اگر گفتمی ز روی، آنرا بجا آر

Eger gofti ze ruy, anra beca ar
Eğer bir söz vermişsen onu yerine getir

وگر خود میروم سر بر سردار

Veger khod mireved ser ber sere dar
Başın darağacına gitse bile

بخود هرگز مرو راه فتوت

Bekhod hergez mero rahe futuvvet
Zinhar fütüvvet yolunda tek başına
gitme

بخود رفتن کجا باشد مروت؟

Be khod reften koca başed murevvet?
Kendi başına gitmek nerede mürüvvet
olmuş

ریاضت کش، که مرد نفس پرور

Riyazet keş, ke merd nefş perver
Zorluk çek! Ki zorluk çekmek adamın
nefsini eğitir

بود از گاو و خر بسیار کمتر

Boved ez gav o kher besyar kemter
İnekten ve eşekten daha aşağılık olur

مرو ناخوانده، تا خواری نبینی

Mero nakhande ta khan nebini
Davetsiz bir yere gitme ki hor
görülmeysin

چو رفتی جز جگر خواری نبینی

Ço refti coz ceger khari nebini
Eğer kan birliği olanlara gidersen hor
görülmezsın

بچشم شهوت اندر دوست منگر

Beçeşme şehvet ender dust menger
Dosta şehvet gözüyle bakma

که دشمن کام گردی، ای برادر

Ke doşmen kam gerdi, ey berader
Ki düşmana hedef olursun ey kardeş

ز کج بینان فتوت راست ناید

Ze keç binan futuvvet ra neayed
Yan bakmak fütüvvetle bağdaşmaz

که کج بینی فتوت را نشاید

Ke keç bini futuvvet ra neşayed
Ki yan bakmak fütüvvetle yakışmaz

بکام خود منه زنهار! یک گام

Be kame khod meneh zinhar! Yek gam
Zinhar kendi amacın için bir adım
atma

که ایمن نیست دایم مرد خودکام

Ke iyemen nist dayem merde khodkam
Ki her şeyi daima kendine isteyen
insan güvende değildir

مروت کن تو با اهل زمانه

Morovvet kon to ba ehle zamane
Sen zamane insanıyla mürüvvet et

که تا نامت بماند جاودانه

Ke ta namet bemaned cavdâne
Ta ki adın ölümsüz olsun

هزاران تربیت گر هست اخی را

Hezaran terbiyet ger hest ekhi ra
Binlerce terbiye var kardeşlikte

ندارد دوست زیشان جز سخی را

Nedared dust zişan coz sekhi ra
Onlardan hiçbirisi cömertlik kadar
sevilmaz

مدارا کن تو با پیران مسکین

Modara kon to ba pirane meskin
Sen zavallı yaşlılarla iyi geçin

ببخشا بر جوانان بد آیین

Bebekhşa ber cevanane bed ayin
Kötü huylu olan gençleri bağışla

فتوت چیست؟ داد خلق دادن

Futuvvet çist? Dâde khelg daden
Fütüvvet nedir? Halkın imdadına
yetiştiktir

بپای دستگیری ایستادن

Bepaye destgiri istaden
Elinden tutmak için hazırda durmaktır

هر آن کس، کو بخود مغرور باشد

Her an kes, ku bekhod megrur başed
Her kim ki gururlu olursa

بفرسنگ از مروت دور باشد

Beferseng ez morovvet dur başed
Millerce mürüvvetten uzak olur

ادب را گوش دار اندر همه جای

Edeb ra guş dar ender heme cay
Her yerde edep aklında olsun

مکن بابی ادب هرگز محابای

Mekon babi edeb hergez mohabay
Edepsizle zinhar çekişmeye girme

گر آید از درت سیلاب خون باز

Ger ayed ez deret silabe khon baz
Eğer kapından içeri kan seli gelirse

بپوشانش درون پرده راز

Bepuşaneş derune perdeye raz
İçerideki sır perdesini kapat

میر نام کسی جز با نکویی

Meber name kesi coz ba nikuyi
Hiç kimsenin adını iyilikle birlikte yâd
etmekten farklı anma

اگر اندر فتوت نام جویی

Eger ender futuvvet nam cuyi
Eğer fütüvvetin içinde adımı arıyorsan

هوای نفس خودبشکن، خدا را

Hevaye nefse khod beşken, khoda ra
Kendi nefsi havanı kır, Allah aşkına

مده ره پیش خود صاحب هوارا =

Mede reh pişe khod saheb heva ra
Havalı insanlara da yanında yer verme

چنان کن تربیت پیرو جوان را

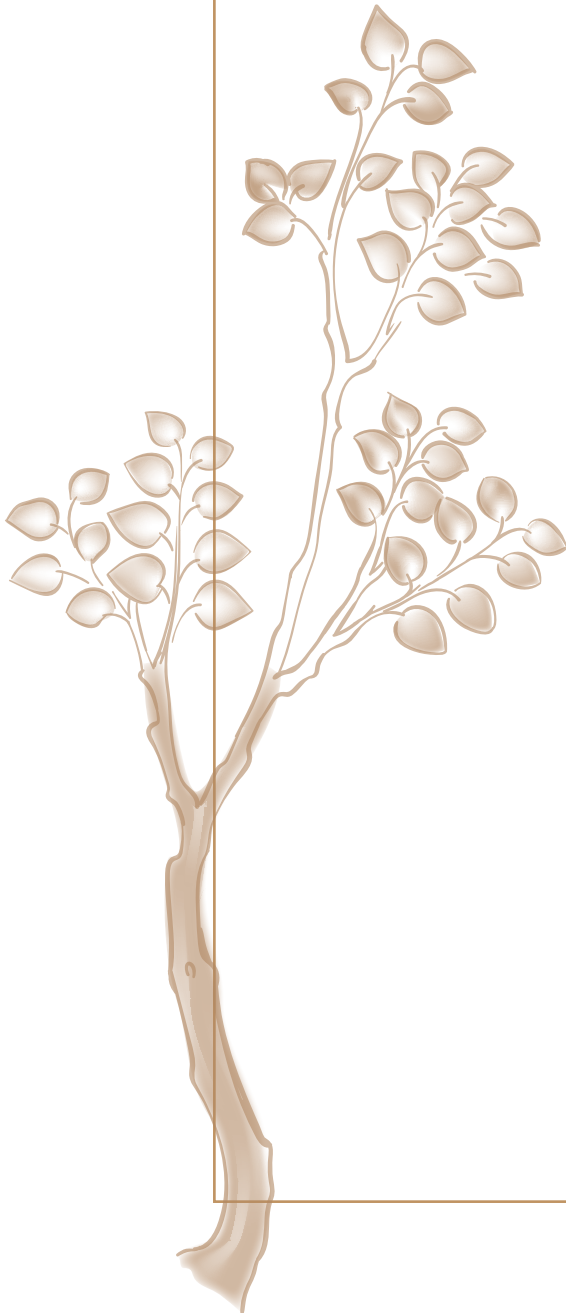
Çenan kon terbiyet piro cevan ra
Yaşlıyı ve genci öyle terbiye et

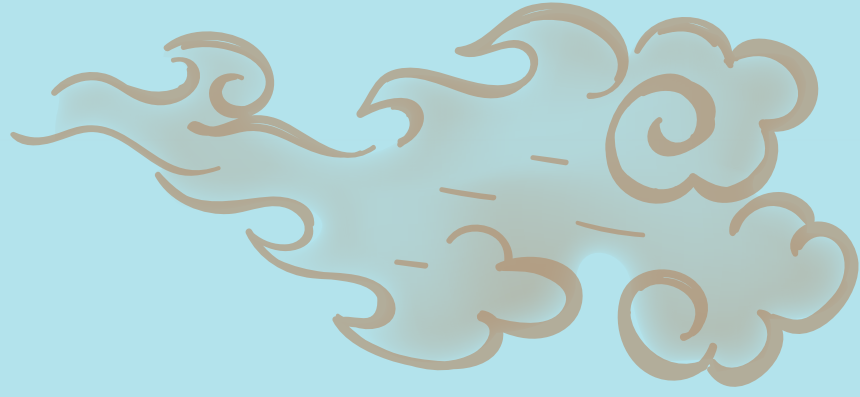
که خجلت برنیفتد این و آن را

Ke kheclet berneyofted ino an ra
Ki bu ve o mahcup olmasın

نصیحت در نهانی بهتر آید

Nesihet der nihani behter ayed
Nasihat tabiata iyi gelir

گره از جان و بند ازدل گشاید

Gereh ez cano bend ez del goşayed
Ruhtan düğümü ve yürekten esareti açar

لباس خود مده هر ناسزا را

Lebase khod mede her naseza ra
Kendi giysini layık olmayan herkese verme

بگوش جان شنو این ماجرا را

Beguşe can şeno in macera ra
Can kulağıyla dinle bu macerayı

فتوت جوی، گر دارد قناعت

Futuvvet cuy, ger dared genaet
Fütüvvet arayan, eğer kanaatkâr ise

همه عالم برند ازوی بضاعت

Heme âlem berend ez vey bezaet
Bütün dünya ondan feyiz alır

بطاعت کوش، تا دیندارگردی

Betaet kuş, ta dindar gerdi
İtaat etmeye çabala, ta ki dindar olasın

که بی دین را نزیبید لاف مردی

Ke biydin ra neziybed lafe merdi
Ki dinsize adam kelimesi yakışmaz

پرستش کن خدای جاودان را

Peresteş kon khodaye cavedan ra
Ölümsüz Allah'a sitayiş et

مطیع امر کن تن را و جان را

Motie emr kon ten ra ve can ra
Cismini ve ruhunu emre tabi et

چوسختی پیشت آید کن صبوری

Ço sekhti pişet ayed kon seburgi
Eğer önüne zorluk çıkarsa sabret

در آن حالت مکن از صبر دوری

Der an halet mekon ez seburgi duri
O durumda sabırdan uzaklaşma

بنعمت در، همی کن شکر یزدان

Beneymet der, hemi kon şokre yezdan
Nimet için Allah'a her zaman şükret

چو محنت در رسد صبرست درمان

Ço mehnat der resed seburgi derman
Eğer sıkıntı, dert olursa çaresi sabırdır

چو مهمان در رسد شیرین زبان شو

Ço mehman der resed şirin zeban şo
Eğer misafir gelirse tatlı dilli ol

بصد الطاف پیش میهمان شو

Besed eltaf pişe mehman şo
Misafirin önüne yüz iltifatla çık

تکلف از میان بردار و از پیش

Tekellof ez miyan berdar o ez piş
Önceden tekellüfü ortadan kaldır

بیاور آنچه داری از کم و بیش

Biyaver ançe dari ez kemo biş
Az çok neyin varsa getir

باحسان و کرم دلها بدست آر

Beehsan o kerem delha bedest ar
İhsanla ve keremle (lütüfla) yürekleri elde et

کزین بهتر نباشد در جهان کار

Kezin behter nebaşed der cehan kar
Ki dünyada bundan daha iyi bir iş yok

فتوت دار چون شمعست در جمع

Futuvvet dar çon şemest der cemü
Fütüvvet sahibi olan toplulukta mum gibidir

از آن سوزد میان جمع چون شمع

Ez an suzed miyane cemü çon şem
Ondan dolaydır ki topluluk içinde mum gibi yanar

ترا با عشق باید صبر همراه

Tora ba eşg bayed seburgi hemrah
Aşkta sabır seninle beraber olmalı

که تاگردی از این احوال آگاه

Ke tagerdi ez in ehval agâh
Ki bu hallerden haberdar olasın

بگفتار این سخنها راست ناید

Begoftar in sokhenha rast neayed
Bu sözler söylemekle olmaz

ترا گفتار با کردار باید

Tora goftar ba kerdar bayed
Sözler davranışlarla birlikte olmalı

چو چشمت روی آن هستی ببیند

Ço çeşmet ruye an hesti bebined
Göz baktığını görür

سخنهای منت، در جان نشیند

Sokhenhaye mennet, der can neşinet
Minnet içeren ifadeler ruhu etkiler

مکن زنهار! ازین معنی فراموش

Mekon zinhar! Ezin maeni feramuş
Zinhar yapma! Bu anlamı unutma

همی کن پند من چون حلقه در گوش

Hemi kon pend men çon helgeye guş
Benim nasihatimi daima kulağına küpe et

گر این معنی بجا آری، ترا به

Ger in maeni beca ari, tora beh
Eğer bu anlamı yerine getirirsen, senin için iyi olur

بشرط این راه بسپاری، ترا به

Beşert in rah besepari, tora beh
Bu uğurda yol kat edersen senin için iyi olur

اگر خواهی که این معنی بدانی

Eger khahi ke in maeni bedani
Eğer bu anlamı bilmek istiyorsan

فتوت نامه عطار خوانی

Futuvvet nameye Ettar khani
Attar'ın fütüvvetnamesini oku

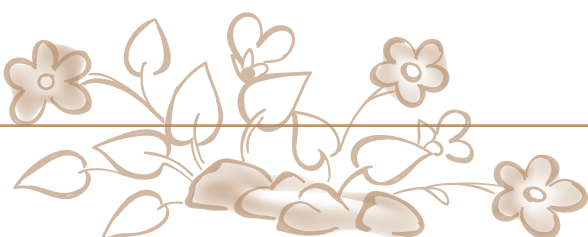
خدا یار تو باشد در دو عالم

Khoda yâre to başed der do âlem
Allah her iki dünyada da senin yardımcın olsun

چه مردانه درین ره میزنی دم

Çe merdane derin reh miyzeni dem
Bu yolda ne merdane dem vuruyorsun

* İbn Haldun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Öğretim Üyesi.

Islamic chivalry (futuwwah) and classical Muslim education

.....
 ÜZEYİR OK *

It has been an essential duty for Muslim scholars to equip young people about how to live in this world (*a life philosophy*) and behave others with due etiquette (*adab al muashara*). This idea of following a certain codes of ethics, and notion and procedure of informal personal growth and maturity via education were formulated and practiced by Muslims throughout the centuries. One of such a movement is called futuwwah.

Futuwwah is a term emerged around 13th century in Anatolia among artisans and merchants and, as a sort of 'spiritual chivalry', represents modesty, bravery or manliness, generosity, love and compassion towards others, tolerance, renunciation (*of worldly wishes*) and self-control. Akhi (*brotherhood*) organization is a well-known example of this type. The word is derived from feta meaning young person in Arabic. These ideas basically regulate socially approved norms and has been a yard stick, so to say, to evaluate social behaviours. Futuwwah, in a sense, as a collection of ideas by some leading Muslim mentors, became constructs for the aims of Muslim folk education and led the formation of social and economic orders.

The inspirations taken for these types of group formation come from the Qur'an in which a young man (*feten*), Abraham, questioned the way people believed and was brave enough not only to question the idea of the God but also was rebellious towards the established social system which he believed as nonsense. Another example were a group of young people (*fityetun*), who believed in one God and, in return, God increased their guidance, prayed, "Our Lord! Bestow on us mercy from Yourself, and facilitate for us our affair in the right way!"

(*Al-kaḥf*, 10). A third example is the young prophet Joseph who, in an episode, showed his self-control uncompromisingly despite his strong desire regarding an 'inconvenient' relation with a women. These and similar ideas became guidance and source of inspirations particularly for the mentors of Sufi paths, communities engaged in the methods of spiritual growth and provided a life philosophy for its followers.

Following are several examples of regulations in the settings of education taken mainly from Ez-Zernuci: the ultimate aim of education is, first, to gain spiritual growth (*ilm al hal*) in which trust in God (*tawakkul*), being close to God, inner peace (*rida*) are crucial elements and are equally deemed as beneficial for society. Then, only in the second stage one can work for their own material interests.

The priority in education is given to clearly formulating one's own world view (i.e. *tawhid* and *ma'rifet*). It is essential to seek a balance between personal and societal spiritual development (*birr* and *taqwa*).

Academic knowledge is not an aim in itself but is seen only a mediator towards higher purposes such as happiness in this world and hereafter and for the method of living according to sunan al-huda. *Zuhd* and *taqwa* is not enough to gain full personal growth (*kamal*) without knowledge (*ilm*). Similarly, knowledge is gained not for personal lusts such as gaining a status and being rich but for the good of society. Muslim scholars regards theoretical knowledge which has no benefit for the people as useless. It is expected that ilm equips students with serenity, solemnity, tender-mindedness, awe, righteousness, and devotion.

* Ibn Haldun University Psychology Department.

في ذكرى الغياب.. درويش شاعر الحب والقضية

تحلّ في التاسع من أغسطس ذكرى وفاة الشاعر الفلسطيني محمود درويش الذي امتزج شعره بحب الوطن والحببية الأثني بذائقة فريدة ليطلق العنان لكلماته في قصيدته "درس من كاما سوطرا"، ويقول: "على بركة الماء حول المساء وزهر الكولونيا.. انتظرها، بصبر الحصان المُعدّ لفنحدرات الجبال.. انتظرها، بدوّق الأمير الرفيع البديع.. انتظرها، بسبع وسائد مَحشوّة بالسحاب الخفيف.. انتظرها".

ويصف بإحساس رفيع مليء بالعاطفة، الحب، ويحنو على وطنه بالتعبير عن حبه له وتمسكه به، ويحدّر من خلاله المحتلّ قائلاً: "حذار حذار من جوعي ومن غضبي"، فهو شاعر القضية الفلسطينية الذي ارتبط اسمه بشعر الثورة والوطن، وغدّ من أبرز من أسهم بتطوير الشعر العربي الحديث، وإدخال الرمزية فيه. ويصدق في شعره قائلاً: "سجلّ أنا عربي.. ليسطر بحروفه صدق انتماؤه، ويؤكد أنه سيبقى حزناً وحياً؛ بحبه لوطنه، وبعد تنازله عن قضيته، وبرفضه لاحتلال أرضه، وظلم وتهجير شعبه.

حياته

كان درويش عضواً في المجلس الوطني الفلسطيني التابع لمنظمة التحرير الفلسطينية، وله دواوين شعرية مليئة بالمضامين الحداثيّة.

مؤلفاته

كانت أول قصائد محمود درويش عندما كان طالباً في المدرسة الابتدائية، ومن أبرز قصائده: "سجلّ أنا عربي، ووطني ليس حقيبة وأنا لست مسافراً، ولا تعتذر عما فعلت، وصدر له مؤخراً كتاب يجمع بين الشعر والنثر عنوانه أثر الفراشة، وأصدر دواوينه الشعرية ابتداءً من عام 1960.

وفاته

توفي درويش في أمريكا 9 أغسطس 2008، بعد إجرائه عملية القلب المفتوح في مركز تكساس الطبي في هيوستن، تكساس.

وأعلن رئيس السلطة الفلسطينية محمود عباس الحداد 3 أيام في الأراضي الفلسطينية حزناً على وفاة

الشاعر الفلسطيني، واصفاً درويش بـ "عاشق فلسطين"، و"رائد المشروع الثقافي الحديث، والقائد الوطني اللامع والمعطاء".

ودفن في مدينة رام الله، حيث خصصت له هناك قطعة أرض في قصر رام الله الثقافي، وسُمّي بعدها باسم "قصر محمود درويش للثقافة"، وشارك في جنازته آلاف من أبناء الشعب الفلسطيني، وحضر الجنازة أهله من أراضي 48.

Ahlaki iştir kişinin kelamına bakılmaz

.....
MUSTAFA KEMAL YILMAZ *

Hepimiz iş ahlakının; yediğimiz yemek, içtiğimiz su, yaptığımız ibadet kadar önemli olduğunu bilir ve buna inanırız. Aslında bu inanç, Kur'an ahlakını benimsemenin getirdiği bir bilinçtir. Bu açıdan bakıldığında, bir insanın veya işletmenin en büyük sermayesi güven ve itibardır. İşletme taahhütlerini yerine getirir, borcunu Peki, çözüm nedir? Aslında çözüm dilimizdeki gönülümüze indirmekten ve onu yaşamaktan geçmektedir. Burada ise en büyük sorumluluk ailede ebeveynlere, öğretim hayatında hocalara, iş dünyasında ise işverenlere ve yöneticilere düşmektedir. Belki bir öneri olarak üniversitelerde her bölümden mezun olanlara, tıp mezunlarının ettikleri Hipokrat yeminine benzer şekilde kendi meslek gruplarına ait belli ilkelere uyacaklarına

zamanında öder, çalışanın hakkını eksiksiz verir; çalışan ise işini özenle yapar, kaytarmaz, doğru sözlü olursa her şey rayında yürür. Fakat bugün gelinen noktada özellikle İslam ülkelerinde söz ile icraat ayrılmaktadır. Örneğin, George Washington Üniversitesinin yaptığı ve dünyadaki ülkelerin Kur'an ahlakına ne kadar uygun davrandıklarını inceleyen "Economic Islamicity Index" başlıklı bir çalışmada, 2017 yılında ilk 40 arasına hiçbir İslam ülkesi girememiş, Türkiye ise 81. sırada yer almıştır.

Aslında araştırmaya mahal olmadan da iş dünyasında karşılaştığımız bazı gerçekler, içinde bulunduğumuz durumu ortaya koymaktadır. İşletmeler ve bireyler arasında borca sadakat azalmış, çek, kredi kartı ve vergi borcunu ödememek sıradan hâle gelmiş, borç ve vergi affı seçimlerin en öncelikli malzemesi olmuştur. İşletmelerde mobbing vakaları her geçen gün artmaktadır. Mobbing ile Mücadele dair ant içtirilebilir. İş hayatının akışı içinde ise dürüstlük ödüllendirilmeli, borcunu zamanında ödeyen gözetilmeli, randevusuna geç kalan uyarılmalı, zaman ve emek hırsızlığı cezalandırılmalı, yalan söyleyenin ve rüşvet alanın yüzü kızartılmalı, iftira eden değersizleştirilmeli, gözünü hırs bürüyen dizginlenmeli, rekabet canavarı ehlileştirilmelidir. Önemli olan toplumca tatbik edilmesi gereken bu prensipleri

Derneğin verilerine göre 2011-2016 yılları arasında ülkemizde 38 bin kişi bu davranışlara maruz kalmıştır. Bunların %81'i özel sektör çalışanlarıdır. Artan rekabet ile ivmelenen terfi hırsı, takım çalışmasının yerini almış; insanlar arasında birbirinin açığını kapatma yönünde gösterilen dayanışma günümüzde birbirinin ayağını kaydırma yarışına dönüşmüş; sözünün eri olma, randevusuna vaktinde gelme, başkasının zamanını çalmama gibi prensipler kaybolmaya yüz tutmuş; istişare, yerini narsist kişilerin egosuna terk etmiştir. Tüm bunlar olup biterken, ülkemiz dünyanın ilk 20 ekonomisi arasına girmiş, kişi başına milli gelirimiz artmış, ancak yolsuzluk algısı endeksinde 2017 yılında 180 ülke arasında 81'inci sıraya gerilemiştir. Özellikle son 5 yılda gösterdiğimiz başarısız performans, endekste bizi G20 ülkeleri arasında 13. sıraya, OECD ülkeleri arasında ise sondan ikinci sıraya taşımıştır.

kanun maddeleri hâline dönüştürmek değil, yazılı olmayan kurallar olarak her bireyin kalbine, vicdanına ve DNA'sına işlemek ve içselleştirilmesini sağlamaktır. Unutulmamalıdır ki sağlam iş ahlakı sürdürülebilir büyümenin itici gücü ve sigortasıdır.

* İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

Vefatının birinci yılında **Şerif Mardin**

Prof Dr. Mardin, Türk modernleşmesi, din ve siyaset, Osmanlı'nın son dönemindeki siyasi gelişmeler ve Jön Türkler üzerine yaptığı çalışmalarda biliniyor

BAŞLICA ESERLERİ

Din ve İdeoloji,
 İdeoloji,
 Bediuzzaman Said Nursi Olayı /
 Modern Türkiye'de Din ve Toplumsal
 Değişim,
 Jön Türklerin Siyasi Fikirleri
 1895-1908,
 Siyasal ve Sosyal Bilimler,
 Türk Modernleşmesi,
 Türkiye'de Din ve Siyaset,
 Türkiye'de Toplum ve Siyaset,
 Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu,
 Religion, Society and Modernity in
 Turkey.

Türkiye'nin en önemli sosyolog ve siyaset bilimcilerinden Prof. Dr. Şerif Mardin, 90 yıllık hayatında birçok siyasetçi ve ünlü isme eğitim verirken sayısız esere imza attı. Mardin; Türk modernleşmesi, din ve siyaset, Osmanlı'nın son dönemindeki siyasi gelişmeler ve Jön Türkler üzerine yaptığı çalışmalarla tanınıyor. Vefatından 10 yıl önce verdiği bir röportajda, "mahalle baskısı" kavramını ilk kez dile getirmişti. Prof. Mardin, 70 yıla yaklaşan akademik hayatına sayısız ödül, yüzlerce makale, yazı ve söyleşi ile pek çok kitap sığdırdı.

1927: İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesinde başladığı ortaöğrenimini ABD'de tamamladı.

1950: Stanford Üniversitesi Siyasal Bilimler Bölümü mezuniyetinin ardından lisansüstü eğitimini John Hopkins Üniversitesinde yaptı.

1954: Siyasal Bilimler Fakültesine asistan olarak girdi.
1958: Stanford Üniversitesinden doktora derecesini aldı.

1964: 1964'te doçent, 1969'da profesör oldu.

1973: Ankara Üniversitesinde 13 yıl hocalık yaptıktan sonra Boğaziçi Üniversitesinde İktisadi İdari Bilimler Fakültesinin kurucu dekanlığını ve Sosyoloji Bölümü başkanlığı yaptı.

Daha sonra yaklaşık 13 yıl Washington'daki Amerikan Üniversitesinde İslam Araştırmaları Merkezi Başkanlığını yürüttü.

Türkiye'ye gelerek çalışmalarını Sabancı Üniversitesinde sürdürdü.

En son İstanbul Şehir Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapıyordu.

2017: 6 Eylül tarihinde İstanbul'da hayatını kaybetti.

“

**Ey Batı! Bugüne
kadar yazdığınız
en sanatlı
İncil'inizi getirin!
Hodri meydan!**

”

Gelenekten beslenen ve günümüzün en büyük hattatlarından biri olan Hattat Hüseyin Kutlu, aynı zamanda bir Kur'an-ı Kerim âşığı... Hüseyin Kutlu, birazdan okuyacağınız röportaj için ziyaretine gittiğimde, Cumhurbaşkanlığı için hazırlığını yaptığı bir Kur'an-ı Kerim yazımı ile meşguldü. Tabii ki konumuz da bu yazım hakkında oldu. Naçizane üzerimde de büyük emekleri olan kıymetli hocam Hüseyin Kutlu, her yeni bir şey söylediğinde şaşkınlığımı gizleyemedim. Neticede bu muhabbet ziyadesiyle okunası bir röportaja döndü. Keyifli okumalar...

Röportaj: Muhammed Akaydın
Fotoğraflar: Bünyamin Yılmaz, Abdulhamit Güler

Hüseyin Kutlu kimdir?

1949 yılında Konya'da doğdu. 1966-1967'de Konya İmam-Hatip Okulundan mezun oldu. 1968 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne kaydoldu. Tahsilini sürdürebilmek için Diyanet İşleri Başkanlığından görev talebinde bulundu. Eskişehir Mihalççık vaizliğine tayin edildi. Aynı sene Hattat Hamid Aytaç'tan sülüs-nesih yazı meşkine başladı. Bu arada Eczacı Hattat Uğur Derman'dan ta'lik meşk etti. 1972'de ulaşım zorluğu nedeniyle Mihalççık'tan Sokullu Şehit Mehmet Paşa Camii İmam-Hatipliğine getirildi. 1974'te fakülteden mezun oldu. Aynı yıl Hamid Bey'den sülüs-nesih yazı icazeti aldı. Askerliğini Işıklar Askerî Lisesinde öğretmen olarak yaptı. 1976'da Hekimoğlu Ali Paşa Camii İmam-Hatipliğinde göreve başladı. Türk-İslâm Medeniyetinin merkezî olarak telakki ettiği camiye, gerek kurum olarak kaybettiği fonksiyonlarını kazandırma çabalarını, gerekse o kurumun en üst düzeyindeki temsilcisi olma misyonunu yüklediği İmam-Hatiplik görevini, cami ölçeğinde ve külliye projesinde gerçekleştirmek istedi. Harap durumda olan cami, sebil, türbe, kütüphane ve hazîrenin imar ve ihyasına çalıştı. 2002 yılında emekli olduktan sonra "İslam medeniyetinin merkezi olarak cami" projesini, aynı çatı altında hizmet veren Uygulamalı Türk-İslam Sanatları Kütüphanesinde devam ettirdi. Hekimoğlu Ali Paşa Camii avlusunda açılan Türk-İslam Sanatları 1. Sergisi "Lâlezâr"ı; "İcâzet", "Gül", "Mevlânâ", "50. vuslat merasim ve albümleri" takip etti. "Kaybolan Medeniyetimiz" (Hekimoğlu Ali Paşa Camii Hazîresindeki Tarihi Mezar taşları) kitabı, hat sanatının Necm-i Süheyl'i Hattat Şevki Efendinin "Amme Cüzü", bir hak ve vatan dostu Alvarlı Efe Hazretlerinin "Tarihçe-i Hayat" adlı biyografi eseri, "Hulâsatül-Hakâyık" adlı kitabı, bu kitaptan seçilmiş münacat niteliğindeki yakarıları "Nazlı Niyazlar"ı, yine hazretin divançesinden derlenen ilahi-niyaz CD'leri, "Türk Kültür ve Medeniyetinde Fatih Külliyesi" kitabını yayına hazırladı. Bu çalışmaların yanında hat sanatında hilye, kıt'a, çeşitli orijinal istifler olmak üzere binden fazla eseri koleksiyonları süslüyor. Seksenin üzerinde talebeye icazet verdi. Ayrıca Adana Sabancı Merkez Camii, Aşkaabad Camii, Tokyo Camii, Konya Hacı Veys-zâde Camii, Selçuk Üniversitesi Kampüs Camii, Karacaahmet Şakirin Camii, Ataşehir Mimar Sinan Camiinde, Moskova Merkez Camii ve daha birçok yurt içi ve yurt dışı mimarî eserlerde yazıları bulunmaktadır. Hâlen çalışmalarını Bilim Kültür ve Sanat Derneği (BİKSAD) bünyesinde devam ettirmektedir.

Bildiğimiz kadarıyla Osmanlı'da her padişahın bir Kur'an-ı Kerim yazdırma âdeti var. Bunu anlatır mısınız bize?

Aslında tam olarak öyle değil, şöyle ki: Müslüman hükümdarlar ümmetin hâmisî olduklarını; yazdırdıkları Kur'an-ı Kerim'in kıymetiyle, büyüklüğüyle, sanat değeriyle anlatmaya çalışmışlar. Timur mesela, ta o zaman bir Kur'an-ı Kerim yazdırmış. Yani Kur'an-ı Kerim yazmak, yazdırmak ve çoğaltmak, bir nevi ümmetin hâmisî olduğunun işareti olarak kabul edilmiş. Sonradan Kur'an-ı Kerim, matbaalarda basılmaya başlayınca da İngilizler, Ruslar, bilhassa Sultan İkinci Abdulhamid Han'a karşı, "İslam ümmetinin hâmisî değilsin sen. Her topluluk kendi göbeğini kendi keser!" diyerek, kendileri izin almadan Mushaf bastırmışlardır. Tabii bunun siyasî tarafı da vardır. Ancak her sultan Kur'an-ı Kerim yazdırmıştır diye bir şey ben bilmiyorum. Bildiğim şey şu; hattatlar Kur'an-ı Kerim yazmayı nihaî bir hedef olarak kabul etmişler, yazdıkları Mushaf olsun En'am olsun, bu tür eserleri götürüp padişaha ya da sadrazama ya da paşalara takdim ediyorlar. Onlar da bakıyor (zaten birçok padişah hattat yani konuya yabancı değiller), takdir ediyor, tebrik ediyor ve ihsanda bulunuyorlar. Eseri de hattata tekrar hediye edip ve teşvik ediyorlar.

İlk Kur'an-ı Kerim yazım sürecinden bahsedebilir misiniz?

İlk Efendimiz (s.a.v.) yazdırıyor, vahiy kâtiplerine... İlk tespit, vahiy kâtipleri tarafından yapılmıştır. Ondan sonra Mushaf hâline getirilişi yani iki kapak hâlinde toplanışı, Hz. Osman (a.s.) zamanında oluyor. Hz. Ebubekir (a.s.) zamanında toplatılıyor ama bunu 6 nüsha hâline getiren Hz. Osman'dır (a.s.). Hz. Osman (a.s.), 6 Mushaf'ı çeşitli merkezlere göndererek yazdırıyor, kendisi yazıyor. Hz. Osman Efendimizin (a.s.) kendi yazısı var. Hz. Ali Efendimiz de (a.s.) zaten hattatların piridir. Kendileri yazmışlardır yani tam, kâmil yazıp yazmadıklarını bilmiyoruz, elimizde yok böyle bir şey. Ama yazdıkları Kur'an-ı Kerim sayfalarından elimizde örnekler var. Ondan sonra, matbaa icat olunca ya kadar hep elle istinsah edilerek bütün İslam beldelerinde çoğaltılmıştır. Tabii bunun sanat hâline gelişi, Abbasi dönemine rastlar. Yani hat sanatının, yazı sanatı diyebileceği-

miz seviyeye ulaşması, Yakut El-Musta'simi (*Kıblet-ül hattatindir*), onun yetiştirdiği talebeler derken, oradan çoğalmış gelmiştir.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, bizatihi sizden Kur'an-ı Kerim yazmanızı arzu etmişler. Bu süreç nasıl gelişti, biraz anlatır mısınız?

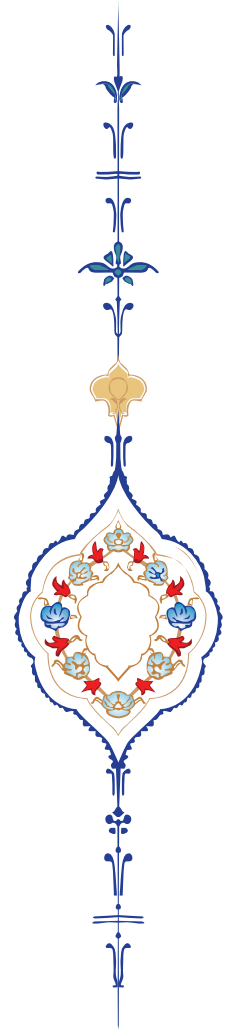
Evet, Cumhurbaşkanımız bir Kur'an-ı Kerim yazdırmak arzu etmişler, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı için... Onun için hattatları davet etti, kendileriyle bir istişare yapmak istemiş. Ama o toplantıdan arzu edilen netice çıkmadı. Toplantıya ben de katıldım. Bana söz sırası geldiği zaman, dedim ki; "Günümüzde, Kur'an-ı Kerim, Mushaf sıkıntısı yok. İstedığınız kadar, istediğiniz adette her yerden temin edebiliriz. Ancak Cumhurbaşkanlığı bir Mushaf yazdırmayı murad ettiğine göre buna başka bir anlam yüklemek icap eder. Sizin de şahit olduğunuz gibi buradaki hazirunun bu mevzuda, imal-i fikr edecek bir hâli bulunmuyor. Onun için bunun nasıl olması lazım geldiği hususunda fikir beyan edecek bir çalıştay düzenlensin, bu zevat da o fikir çerçevesinde ellerini çalıştırarak, yazsınlar." O da uygun buldu bu görüşü ama çeşitli mevzular, krizler vesaireler derken, böyle bir çalıştay düzenlenemedi.

Sonra bize kültür sanat ödülü verilmesi mevzubahis olunca, tören sonrasında, -benim zaten zihnimde eskiden beri olan bir şeydi- zamanları müsaitse bu mevzuda bir sunum yapabileceğimi söyledim. "İstanbul'a geldiğim zaman görüşelim." dedi. Görüştük, ben kendilerine düşündüklerimi, ne yapmak istediğimi anlattım. "Anlam" dediğim şey de o sunum içinde mevcuttu.

Cumhurbaşkanımıza yaptığınız sunumdan bahsedebilir misiniz? Nedir sizin yapmak istediğiniz?

Şöyle; "İslam Medeniyetinde Mushaf Geleneği" ana başlığında aktardım. Yani bunun bir medeniyet perspektifinden görülmesi, mütalaa edilmesi gerekir bir kere. Medeniyet vurgusu çok önemli. Çünkü bugün, kendi medeniyetini yaşamayan bir İslam ümmeti var. Yani "Müslümanım" diyor ama "Batı medeniyetindenim" diye ekliyor. Öyle olmuş, bunu benimsemiş yani. Ve bunu yıllarca masum görmüş. Bu ne demek? İslam dininin bir medeniyeti yok demek.

"Cumhurbaşkanımıza dedim ki: Günümüzde, Kur'an-ı Kerim, Mushaf sıkıntısı yok. İstedığınız kadar, istediğiniz adette her yerden temin edebiliriz. Ancak Cumhurbaşkanlığı bir Mushaf yazdırmayı murad ettiğine göre buna başka bir anlam yüklemek icap eder."

Olmayınca kendisine bir medeniyet arayacak. Veya vardı ama günümüze taşınamadı, taşınamaz, yaşanamaz vs. vs.

Hocam çok özür dilerim, araya giriyorum, bu medeniyetle ilgili birçok tanım, birçok tartışma var. Siz bu medeniyeti nasıl tanımlıyorsunuz? Medeniyet deyince ne anlamalıyız?

İ' mar-ul bilad, tefhir-ul ibad... Hülâsa söz budur. İnsanın yaşayacağı ortamı, şehirleri, beldeleri, bunları bir kere mamur etmek... Kâfi mi? Değil. Ama bir de tefhir-ul ibad var. Orada yaşayacak kulları, insanları, müreffeh, insanca yaşayabileceği şekilde, eğitilmiş, ahlaklı, hukuklu bir düzen içerisinde yaşatmak. Medeniyet işte bu. Yani şimdi Batı medeni mi? Bana sorarsanız değil.

Ama bir düzen içerisinde yaşatıyor insanları!

Yok, öyle değil yani altyapısı güzel, binaları şöyledir, böyledir yani mamur etmiş ama insanları beş para etmez. Çünkü ahlakı bozuk, bencil, fütüvvetin hiçbir harfinden nasibini almamış, kendi için yaşayan, diğerkâmlık nedir hiç aklının ucundan bile geçirmeyen bir toplum müreffeh olamaz. İşte bunun için Batı toplumu çürüyor. Amerika öyle, Batı öyle, hep çürümüş. Yani insanca bir yaşayış değil. Onun için ona medeniyet değil, teknoloji derler.

Biz de çürüyoruz. İslam medeniyetini neden bu kadar yok ettik? Neden elimizle harcıyoruz? Sanki bile isteye bir durum var...

Şimdi bu tabii bilerek, kasıtlı olarak almamız oyulmuştur. Ama tabii kastedenlere yalnız suç bulmamak lazım. Uyanık olmak gerekirdi. Müslüman uyanık olur. Yani bu kadim bir düşmanlığın neticesinde olan bir şeydir. Düşünün, yedi haçlı seferi düzenlenmiş; o bencil, vahşi, kapitalist, kendinden başkasını düşünmeyen Hristiyan âlemi 7 sefer bir araya gelmiş. Bir araya gelmesi mümkün olmayanlar bir araya gelmiş. Neden peki? Müslümanları yok etmek için. Bunlardan netice alınmamış. Ama bıkmamışlar, hâlâ ve hâlâ üzerimize geliyorlar. Günümüzde görüyorsunuz, nerede İslam ümmeti içinde bir uyanış, bir güzellik göze çarpsa, bütün güçleriyle onu söndürmeye çalışıyorlar. Bu dün de böyleydi, bugün de böyle, yarın da böyle olacak. Çünkü Allah-u Teâlâ, "Siz onların dinine girmedikçe, Nasıra ve Yahudiler sizden hoşnut olmazlar." buyurdu. Yani biz onlar gibi olmadıkça, bizden hoşnut olmazlar. Onlar gibi olduğumuzda mesela Türkiye'ye hiç hücum etmiyorlardı. Çünkü onlar gibiydik. Ama kendimiz gibi olunca, "Nasıl kendin gibi olacaksın, olur mu öyle şey?" diyerek saldırıyorlar ve bugünkü hâli ahvali görüyorsunuz.

Hocam, tekrar Cumhurbaşkanımıza yaptığınız sunuma dönmek istiyorum. Medeniyet vurgusundan bahsediyordunuz...

Şimdi bu açıdan medeniyet vurgusu çok önemli bir şeydir. Yani, bugün Mushaf meselesini, medeniyet yaklaşımı içinden görmedikçe bir şey anlaşılmaz. Sadece bir kâtip bir şey yazmış olur, o kadar. Peki, bunun alamet-i fârikası nedir? Ben şöyle düşündüm. Asr-ı Saadetten bugüne kadar bir Mushaf-ı Şerif sanat tarihi hüviyeti taşıyacak, Kur'an etrafında cereyan etmiş hat, tezhip, cilt, rahle, mahfaza ne varsa, tüm bunları bir Mushaf'ta toplamak. Bunu 10 bölüme ayırmış olduk. Tabii bunlar hep inceleme ve araştırmalar neticesinde şekillendi.

Nasıl bir ekiple çalışıyorsunuz?

1976'dan beri yetiştirdiğimiz talebelerimiz var, onlarla çalışıyoruz. Şu an 40 kişilik bir ekiple çalışıyoruz. Bütün müzelerden, koleksiyonlardan basılmış kitap, broşür, müzayede kataloglarından istifade ederek, bir nevi bu konularda doktora yaparak 10 ekol tespit ettik.

Nedir o 10 ekol?

Asr-ı Saadetten Selçuklulara kadar olan dönem. Bu Mushaf-ı Şerif'in birinci cildi, Fatih ve Bakara Surelerini içine alıyor. İkinci cilt, Memlukleri içeriyor, üçüncü cilt ise Endülüs dönemini

kapsıyor. Dört ise İlhanlı ve Celayir, beş ise Akkoyunlu, Karakoyunlu yani Türkmen dönemini kapsıyor. Altı, Timur. Yedi Babür. Sekiz Safevî. Dokuz Osmanlı'nın ilk dönemi ve on, Osmanlı'nın son dönemi ve günümüze kadar gelen dönem.

Bu dönemlere ait yazı çeşitleri yani küfisi, muhakkak, reyhani, sülüs, nesih, icaze, divani, ta'lik gibi bütün yazı çeşitleri, tezhip çeşitleri diyelim yani çünkü desenler farklı, renkler farklı, sayfa düzenleri, cilt teknikleri, çeşitleri ve onların bulunduğu rahleler, bu tabii her dönem için geçerli yani 10 dönem... İşte bu 10 cilt bir araya geldiğinde bir Mushaf oluyor. Ve o Mushaf, Efendimizin (s.a.v.) döneminden bugüne kadar sanat zirvesinde olan ne varsa içerisinde, onu temsil ediyor.

Bu şu ana kadar yapılmış bir şey değil sanırım?

Evet, tabii şimdiye kadar yapılmış bir şey değil bu. Peki, bunu hangi kâğıtlara yazacağız? Bunun üzerine kâğıt araştırdık. Japon, Hint, İtalyan, Alman kâğıtlarını getirttik, asitsiz kâğıt dedikleri şey. Bunları ben eskitmelere koydum. Kahramanmaraş'ta Atom Araştırma Merkezinde. Sonra boyaları, tezhipte kullanılan en kaliteli boyalar var. Bunlar, 50 seneden sonra renkleri değişmeye başlıyor, 100 seneden sonra da bozuluyor. Bir ayda 250

seneyi görüyorsun. Bir teknik var, orada bekletiyorlar, hızlı eskitme diyelim ona. Yani 250 sene sonra o kâğıdın, boyanın durumu ne olacak bunu görüyorsunuz. Şimdi bir sürü emek vereceğiz, mesela bizim 1000 sene önceki yazmalarımıza bakıyoruz, daha pırl pırl duruyor. Niye? Çünkü hiç asit yok içlerinde. Bunlar asitsiz diyorlar ama hepsi yalan. Peki, ne yapacağız? Biz de ecdadın yaptığı gibi kâğıt yapalım dedik. Derken ketenden, pamuktan kâğıt yaptık. Tabii o kâğıtlar da anlamlı kâğıtlar olmalı dedik. Mekke'den Acve hurma ağacının kabuklarından, Medine-i Münevvereden gül dalları, Kudüs'ten, Zeytin Dağından, zeytin ağacı dalları, Buhara'dan, Semerkant'tan, Taşkent'ten, İmam Rabbani'nin makamından, Ahmet Yesevi'den, Hafız'ın kabrinden, Balkanlardan, Hz. Mevlana'nın makamından böyle çeşitli dut ağacı, gül ağacı gibi ağaçların kabuklarını döverek, hamura karıştırdık.

“Yani, bugün Mushaf meselesini, medeniyet yaklaşımı içinden görmedikçe bir şey anlaşılabilir. Sadece bir kâtip bir şey yazmış olur, o kadar.”

Boyalar da bizim istediğimiz gibi oluyunca, ecdadın yaptığı gibi tabii boya yapalım dedik. Toprakta, kıymetli taşları öğüterek pigmentler oluşturarak kendi renk yelpazemizi oluşturduk. Bunları eskitmeye koyduk. İki ay geçti, 500 seneyi gördük bir şey olmadı. O zaman tamam, dedik. Mürekkep ve boyalarımıza kattıklarımıza ise sular -tabii bunlar da rastgele olmamalı- zenzem, Eyüp Sultan Hazretlerinin Türbesindeki kuyudan, Kastamonu'da Şeyh Şaban-ı Veli Hazretlerinin asayundan, Hz. İbrahim'in doğduğu mağaradaki sudan, Nil Nehrinden gelen suyla teberrük etmek. Ama esas bunlarla, hem gönülden mesaj verme niyeti yani Allah-u Teâlâ, Kur'an'da birleşmemizi, onda yapışmamızı emrediyor, biz onu terk ettik onun için böyle param parça olduk. Ben ümmeti nasıl toplayacağım, gücüm yok, beni kim taksar. Ben de bu Mushaf-ı Şerif'in kâğıdında, bu ümmetin mübarek kabul ettiği makamlardan teberrükten, ağaç kabuklarını filan hamurda bir araya getirdim. “Ey ümmet, siz de bir araya gelin de, bu Mushaf-ı Şerif'te, ortak paydada birleşin!” dedim. Tabii bunu kim duyar, kim duymaz orasını bilemem.

Siz işin zahiri tarafını anlatıyorsunuz, ben de ağız açık dinliyorum. Ama bir de işin batını tarafı var. Bu malzemeler neden oralardan toplanır, onlar geldiği zaman ne olur, bu işin başka bir boyutu var. Nedir bu boyut?

Bu boyut, ona ruh üfleme gibi bir şeydir. Oradaki niyettir asıl olan. Yoksa oradaki ağaçta bir şey yok. Şimdi her şey bir vesileye bağlıdır. Allah-u Teâlâ her şeyi bir vesileye bağlamış. Ben de bunu bir niyaz kabul etmişim. Bunlar bir nevi fiili duadır. Gönül böyle bir şeyi arzu ediyor ama yapamıyor, başaramıyor. Ama şöyle diyor; “Ya Rabb'im, bu aciz kul bu kadarını yapıyor. Öbürünü yapmak da senin işin. Dilersen yaparsın, dilemezsen yapacak bir şeyimiz yok.” Yani biz “yokuz” zaten. “Var” gibiyiz. “Yok” olduğumuzu musallaya uzanınca anlıyoruz. Tabii anlayıp, anlamadığımız da ayrı bir şey (gülüşmeler).

İşte bu sunumu yaptınız Cumhurbaşkanımıza... Peki, Cumhurbaşkanımızın tepkisi nasıl oldu?

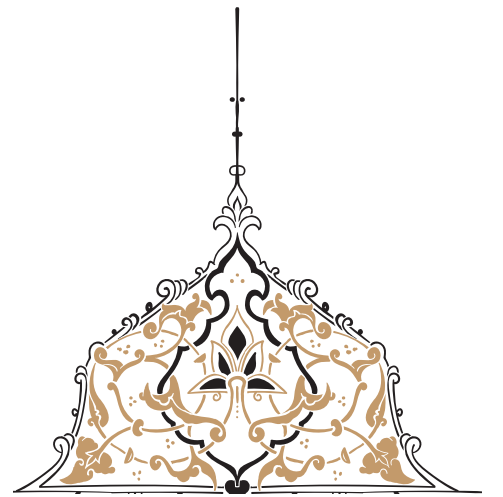
Görür görmez hemen, “Çok iyi” dedi. Ve başladı. Bu aşağı yukarı iki buçuk senedir devam ediyor. Tabii burada durmadık biz. Bunun 1000 tane de tıpkıbasımını yapmayı planladık. Yani bir tane Cumhurbaşkanı için yazdık. Tamam da, kim görecekti bunu? Bunun basımını da yapıp dünyaya bir mesaj olarak vermemiz lazım. O günkü sunumda, şimdiki imkânlar ve düşünce yoktu. Daha doğru- su düşünce vardı da, güvene-

miyordum. Bunu tecrübe etmek gerekiyordu. Piyasada en kaliteli kâğıt ile baskı yapmamız gerekiyordu. Fakat benim kafamda, orijinal kâğıtlara baskı yapmak var. Tabii önce kâğıtların yapılması lazım. Biz tabii, bir senede filan kâğıtları istediğimiz kıvama getirdik. Şimdi Allah'ın izniyle, bizim yaptığımız el yapımı kâğıdı dünyada üretecek kimse yok.

Tıpkıbasımını nasıl yapacaksınız hocam?

Evet, tabii, nihayet biz onu da başardık. Tabii ofset olarak basacaktık fakat ofset baskının orijinaline yaklaştığını gördüm. Yani benim hedeflediğim, orijinalle baskıyı karşılaştırdığınızda, hangisi orijinal dedirtmek. Fakat ofsette renk aralığı ve bilhassa yıldız yani altınla hiç benzemiyor, çok suni duruyor. Bunun üzerine araştırdık ve nihayet bulduk. Japonların bir makinası var, o makine 8 üniteli. O ünitelerin bir tanesine tutkal konulabiliyormuş. Bizim zerendud dediğimiz yani yazıyı güzelce yazdıktan sonra altın varak yapıştırırız, sonra fırça ile temizleriz, yapışanlar kalır böylece yazı altın varaklı olur. Bu makineyi işte böyle dönüştür-

“Ey Cony'ler, Hans'lar! Siz, İslam ve Müslümanları devamlı DEAŞ gibi gösteremezsiniz. İslam bu! Ve bu Kanuni döneminde filan da yazılmış bir şey değil. Şimdi, 200 senedir iğdiş ettiğiniz ümmetin içinden çıktı bu. Ve şimdi size meydan okuyorum. Bugüne kadar yazdığınız ve bastığınız en sanatlı İncil'inizi getirin.”

dük. Şimdi orijinal el yapımı kâğıtlara bu makine ile baskı yapıyoruz. Ancak bizim kırmızı, sarı ve yeşil altınımız var. Bunların ayrı ayrı basılması lazım. Öyle olunca, biz bu Mushaf'ı 9 senede basabileceğiz. O zaman 8 makine almamız gerekiyor. Şu anda 2 makineyle devam ediyoruz. Aynı zamanda hakiki altın da basıyoruz.

“Şimdi 114 sure var. Bunların her birinin sure başlıkları, 30 cüz var, cüz gülleri, 120 hizip gülü, 14 secde gülü, tüm bunların hepsi farklı olacak.”

Şu an yazım ne aşamada hocam?

Şimdi Memluk yani 2. ciltten başlamıştık, o basılıyor. İkinci ciltten başlama nedenimiz de gerekli dokümanları çok daha zengin ve hızlı toplamamız. Diğerlerini de oluşturuyoruz. Yazım süreci devam ediyor. Yani o sunumda, her cildin zahriyesi ve tezhipli serlevhası, diğerleri altın cetvel olacak demiştik. Şimdi araştırdıkça nasıl çoştüğünü anlıyoruz. Yani Kur'an sevgisi nasıl bir şey, bunu bu ümmet bilmiyor. Şimdi o kadar zen ceret çeşidi yapmışlar ki, bunların hepsini göstermemiz lazım. Bunu yapmak için her sayfanın ayrı tasarım ve tezhibinin yapılması gerekiyor. Yani şöyle diyorum şimdi ben; *“Kendi başına çorap ören adam arandığı zaman, hiç zorlanmayın, beni gösterin.”* (Gülüşmeler). Şimdi 114 sure var. Bunların her birinin sure başlıkları, 30 cüz var, cüz gülleri, 120 hizip gülü, 14 secde gülü, tüm bunların hepsi farklı. Hepsi kendi döneminin renkleri ve desenleriyle tasarlanıyor. Ve başka bir şey daha söyleyeyim. Ayet sonundaki duraklar, çapı bir santimetre yoktur. Bu kadarlık bir alanda kaç çeşit tasarım yapılabilir? 1001 çeşit yapıyoruz.

Tabii bir de bu işin maliyeti var. Bu maliyeti nasıl karşılıyorsunuz?

Biz bunun masrafını hiç konu etmedik. Cumhurbaşkanımız masrafını veriyordu. Biz bunun ticaretini yapmadık şimdiye kadar, elhamdülillah. Kur'an okumaktan, okutmaktan, yazmaktan yani Kur'an etrafında hiçbir şeyden bir maddi beklentimiz olmadı. Dolayısıyla yazmış olduğumuz Mushaf'ın da geliri bizim vakfa tahsislidir. Bundan bir şey olursa o da buraya mahsustur.

Tüm bu çalışmalar kaydı alınıyor mu hocam?

Evet, işte, bunun bir de tanıtımı, belgeseli yapıyor aynı zamanda. Her safahatı çekiliyor. Sonra bu mobil müze olarak gezecek kendi döneminin rahlesinde işte açılmış bir sayfası. 10 ayrı cilt. Bir cam muhafaza içerisinde. Tabii burada anlatılacak çok şey var. Çünkü bir Kur'an medeniyetini biz aslında görünür hâle getirmiş olacağız Allah nasip ederse. Dijital ekrandan kulaklığını takacak hangi dilde istiyorsa. İsteddiği sayfayı oradan çevirip bakacak. O sayfanın anlamı ne, o sayfada simgeli anlatımlar ne anlama geliyor, neler var orada... Yani bu bir destan aslında.

Peki, şu an için bu projenin kaçta kaçta bitmiş durumda?

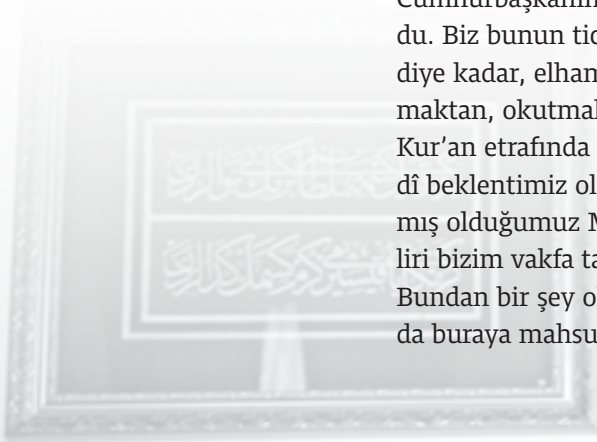
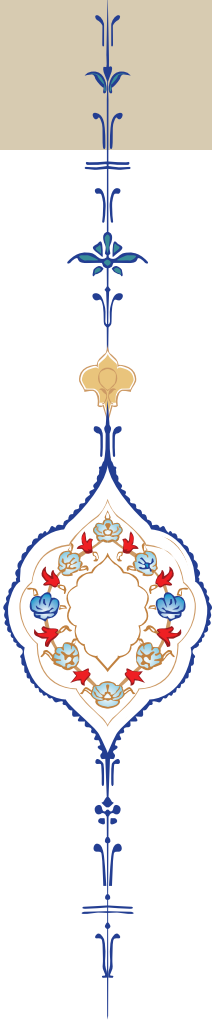
Şu ana kadar yüzde 30'u diyebilirim ama tabii bu ön hazırlıklar çok önemli. Bunlar temel hazırlıklar. Boyaların yapılması, kâğıt vs. derken makineler icat ettik.

Ne kadar bir zamanda bitirmeyi planlıyorsunuz?

3 senesi var Allah nasip ederse. Orijinalle baskı beraber gidiyor.

Özetlemek gerekirse bu çalışmadan muradınız nedir hocam?

Bunları en önemli Cony'lerin, Hans'ların müzelerinde, sanat merkezlerinde sergileyip onlara şunu demek isteyeceğim: Siz, İslam ve Müslümanları devamlı DEAŞ gibi böyle gösteremezsiniz. İslam bu! Ve bu bilmem Kanuni döneminde filan da yazılmış bir şey değil. Şimdi, sizin yıllardır, 200 senedir iğdiş ettiğiniz ümmetin içinden çıktı bu. Ve şimdi size meydan okuyorum. Bugüne kadar yazdığınız ve bastığınız en sanatlı İncil'inizi getirin. Hadi boy ölçüşelim deme hakkına sahip olacağız. Ve bu ümmete de, ey böyle yerde sürünen, kendi medeniyetini terk etmiş, Batı'nın peyki hâline gelmiş, kimliğini kaybetmiş olan ümmet! Sen kendinin farkına var. Ne olduğunu, kim olduğunu yeniden tarif et. Sen bu değilsin, bu olmamalıydın. Al işte sana senin kökünü, ne olduğunu tarif edecek bir eser. Buna bak, bunda kendini gör. Bu mesajları verebilirsek, bu yaptığımız şey bir işe yarayacak. Vermezsek hak huzurunda sen benim kitabımı seyirlik hâle getirdin, böyle mi yapman lazımdı diye belki tâzir, tekdirle karşılaşacağız.

تصاعد الاستثمار الأجنبي المباشر في تركيا مع زيادة الحوافز الحكومية

لم تتوقف السوق التركية عن جذب استثمارات أجنبية مباشرة في العديد من القطاعات الإنتاجية والخدمية رغم تباطؤ النمو العالمي والتوترات الجيوسياسية الإقليمية والدولية.

إضافة إلى حزمة من الإعفاءات الضريبية للمستثمرين الأجانب وإتاحة الحصول على الجنسية التركية من خلال التملك في تركيا كلها عوامل أسهمت في زيادة التدفقات الاستثمارية.

وتقدمت تركيا 9 مراكز في تقرير ممارسة أنشطة الأعمال الصادر عن البنك الدولي للعام 2018.

وقفزت تركيا وفق تقرير البنك الدولي من المركز الـ 69 عالمياً في تقرير 2017 إلى المركز 60 عالمياً لعام 2018.

وتقرير ممارسة أنشطة الأعمال 2018 هو تقرير سنوي يصدر عن دائرة أنشطة الأعمال في البنك الدولي ويقيم أداء 190 اقتصاداً في سهولة تنفيذ الأعمال.

الخبير في الاقتصاد التركي، عبد الله الرفاعي، قال أيضاً: "إن تركيا تمتلك فرصاً استثمارية مميزة لا يمكن تجاهلها خاصة مع التنوع الكبير بمصادر الاستثمار في قطاعات التصنيع، الوساطة المالية، الطاقة، الخدمات، العقار والزراعة".

وفي مايو/أيار 2017 دخل قانون منح الجنسية التركية للمستثمرين الأجانب في البلاد حيز التنفيذ بعد نشره في الجريدة الرسمية، ويهدف إلى جذب رؤوس الأموال والاستثمارات لا سيما في قطاع العقارات

وفي 2017 على سبيل المثال، بلغ إجمالي الاستثمارات الأجنبية المباشرة الداخلة إلى السوق التركية نحو 7.450 مليارات دولار. وشهدت السوق العالمية تباطؤاً في ضخ الاستثمارات العالمية بنسبة 8% خلال العام الماضي مقارنة مع العام السابق له.

إلا أن نسبة التباطؤ في نمو الاستثمارات الأجنبية الوافدة إلى تركيا خلال العام الماضي بلغ 1.1% فقط مقارنة مع 2016، أي أقل بكثير من المتوسط العالمي.

يقول "عبد الله الرفاعي"، الخبير في الاقتصاد التركي، إن "هناك زيادة ملحوظة في التدفقات الاستثمارية الأجنبية المباشرة لعدد القطاعات في تركيا خاصة العقارية بعد تغيير قوانين الملكية عام 2012".

وأشار إلى أن "قوانين الملكية الجديدة احتوت على مجموعة من العوامل التحفيزية للمستثمرين الأجانب أهمها التملك في تركيا؛ إذ أصبح تملك الأجنبي للأصول في تركيا أسهل كثيراً مما كان عليه قبل عدة سنوات".

وأقرت تركيا في 2012 قانوناً جديداً للتملك يتيح للأجانب بيع وشراء العقارات في البلاد؛ ما دفع إلى نمو لافت في صناعة العقار داخل المدن التركية خاصة إسطنبول. وأضاف الرفاعي أن "حماية حقوق المالكين

Motivasyonun iki yüzü: Yaklaşma ve kaçınma

DUYGU DİNÇER *

İnsanın acı verici durumlardan kaçınmaya ve haz verici durumlara yaklaşmaya eğilimli olduğu yönündeki iddia, psikoloji alanında uzun yıllar hüküm sürmüştür. Bu görüşe göre acı verici deneyimler hoş değildir, dolayısıyla arzu edilmezdir. Haz veren deneyimler ise istenirdir çünkü hoş duyguları beraberinde getirir. O hâlde insanlar, arzu edilen sonuçlara ulaşma ve arzu edilmeyen sonuçlardan kaçınma yönünde iki temel motivasyona sahiptir. Bunu bir örnekle şöyle somutlayabiliriz: Yanan sobaya dokunduğunda parmağı yanan çocuk, sahip olduğu bu ön deneyime dayalı olarak sobaya elini değdirmekten kaçınır çünkü o acı verici tecrübeyi tekrar yaşamak istemez. Buna karşın çingırağın çıkardığı keyifli sesi işiten çocuk, kendisinden uzakta bir yere yerleştirilen çingırağa ulaşmak ve onu ellerinin arasına yeniden alarak sallamak ister çünkü aynı hoş sesi yeniden üretmeyi arzu eder. Yaklaşma-kaçınma motivasyonu olarak anılan bu durum, önemli bir çıkış noktası olmakla birlikte mahiyeti itibarıyla insanların acıdan kaçınma ve hazza yaklaşma konusunda kullandıkları stratejilere dair bilgi vermemektedir. Oysa bahsi geçen motivasyonlar eğitim ortamlarından yakın ilişkilere, gruplar arası ilişkilerden devletler arası ilişkilere kadar insan yaşamının birçok farklı yüzünde görülmektedir. Ancak her zaman bu kadar açık ve lineer bir çizgide ilerlememektedir; farklı görünüşleriyle bizimledir. Çoğu zamansa olumlu ya da olumsuz çıktılarının varlığı ya da yokluğuyla eşleşebilmektedir. Psikoloji alan yazınında bu eşleşme durumu korunma ve gelişme eğilimleri olarak bilinmektedir. Okul ortamı üzerinden verilecek örnek durumlar üzerinden yaklaşma/

kaçınma ve korunma/gelişme motivasyonları şöyle açıklanabilir:

Bir öğrencinin 100 almak için çok sıkı çalıştığı bir sınav koşulunda;

- (Durum A) temel motivasyonu o sınav bazında birinci olmak ve sıralamada diğer herkesin üstünde bir puanla yer almak ise bu yaklaşma ve gelişme odaklı bir yönelime işaret eder.
- (Durum B) temel motivasyonu o ana kadar elde etmiş olduğu başarıyı korumak, dolayısıyla puanını hâlihazırda sıralamasının altına düşürmemek ise bu yaklaşma ve korunma odaklı bir yönelime işaret eder.
- (Durum C) temel motivasyonu ilk sınavda başarısız olduğu için ancak 100 alırsa dersi geçeceği ön bilgisi üstüne kurulu bir kendini kurtarma arzusuna dayalı ise bu kaçınma ve korunma yönelimlerine işaret eder. Yukarıdaki bilgilere göre Durum A'da kişi, elde edilecek kazançlara, ideal olana, kazanma isteğine ve pozitif yönde beklentilere; Durum B'de elindekini korumaya ve statükoyu sürdürmeye; Durum C'de ise olumsuz bir sonuçtan, korku verici bir durumdan kaçınmaya, başarısız bir tablodan kendini korumaya ve geçme durumunu garanti altına almaya odaklıdır. Yaklaşma/kaçınma ve korunma/gelişme eğilimlerinin bu farklı birliktelikleri arzu edilen sonuçlara ulaşma ve arzu edilmeyen sonuçlardan kaçınma meselesinin sanıldığından daha komplike bir yapıda olduğunu imlemektedir. Sonraki yazımızda bunun yakın ilişkilerdeki görünüşlerini inceleyeceğiz.

* İbn Haldun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Öğretim Üyesi.

“Oyununuzu gördük ve meydan okuyoruz!”

Yıllardır müttefiklik ilişkisi yürüten Türkiye ile ABD ilişkileri, Washington yönetiminin Ankara'yı istediği gibi yönetemeyeceğini anlaması üzerine iyice gerildi. Trump'ın başlattığı ekonomik savaşa Başkan Erdoğan, “Oyununuzu gördük ve meydan okuyoruz. Bu savaşı kaybetmeyeceğiz.” diye yanıt verdi.

ABD ile Türkiye arasında, terör iddiaları nedeniyle yargılanan Amerikalı evanjelik din adamı Brunson nedeniyle gerilen ilişki Trump yönetiminin Türkiye'ye yönelik ekonomik savaş başlatmasıyla daha da ciddi bir hâl aldı.

Son NATO Zirvesinde Başkan Recep Tayyip Erdoğan ile ABD Başkanı Donald Trump arasındaki sıcak görüntüler, iki ülkenin son dönemde yaşadığı gerilimin düşürüleceği izlenimi yaratmışken, ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence'in, Amerikan Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen dinî özgürlükler toplantısında Türkiye'yi açıkça hedef alan açıklamaları iplerin bir anda gerilmesine neden oldu.

Pence, Amerikalı din adamı Brunson'ın serbest bırakılmaması durumunda Washington yönetiminin Türkiye'ye yönelik ekonomik yaptırımlar uygulayacağını söyledi. Trump yönetiminde ağırlığı oluşturan evanjeliklerin lideri konumundaki Pence'in bu sözleri, Türkiye ile görüşmeleri yürüten Amerikan dışişleri bakanlığını dahi şaşırttı.

ABD Başkan Yardımcısının bu açıklamasını, Başkan Trump'ın yönetime geldiğinden bu yana âdet olduğu şekliyle sosyal medya hesabından yaptığı açıklama takip etti. Trump açıklamasında, yardımcısının sözlerini tekrarladı.

Diplomasi, krizi çözmek için uğraşırken, ABD Başkanı bu kez Adalet ve İçişleri Bakanlarına yaptırım kararı aldı. Trump, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ile İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun ABD'deki mal varlıklarının dondurulduğunu açıkladı. Gerekçe ise yine evanjelik din adamı Brunson'ın haksız yere tutuklu bulunmasıydı. ABD Hazine Bakanı, “Papaz Brunson'un haksız tutukluluğu ve adli sürecin Türk yetkililer tarafından sürdürülmesi, en basit şekilde kabul edilemez. Başkan Trump'ın tekrar tekrar ifade ettiği gibi ABD, Türkiye'den Brunson'un derhâl serbest bırakılmasını beklemektedir.” açıklamasını yaptı. Bu açıklama, Ankara ile Washington yönetimleri arasındaki gerilimi iyice tırmandırdı.

Bakanlara yaptırım kararı

ABD'nin Adalet ve İçişleri Bakanlarına yönelik yaptırım kararı alması hemen tepkileri beraberinde getirdi. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu sosyal medyadan yaptığı açıklamada, “Amerika'da bir malımız var; FETÖ. Onu da orada bırakmayacağız, alacağız.” ifadelerini kullandı.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül de sosyal medyayı kullanarak, Washington yönetimine yanıt verdi. Gül, “Benim bu topraklarda yaşamak ve bu topraklarda ölmek dışında bir düşünüm olmadı. ABD'de veya Türkiye dışında herhangi bir ülkede ne dikili ağacım ne bir tek kuruş param da yoktur. Nasip olursa belki bir gün memleketim Gaziantep'te küçük bir zeytinlik alırım.” dedi.

Dolar yükselmeye başlıyor

ABD Başkanı Trump'ın iki bakana yönelik yaptırım kararının ardından Türk lirası Amerikan doları karşısında tarihinin en düşük seviyesine gerileyerek 5 TL'den işlem gördü. Türk lirasının dolar karşısında değer kaybı bir günde yüzde 1,5 seviyesine ulaştı.

Evanjelik din adamı Brunson'ı gerekçe göstererek ABD'nin Türkiye'ye yönelik saldırıları bunlarla da sınırlı kalmadı. ABD Kongresi, Dünya Bankasının Türkiye'ye kredi vermesini engelleyen bir yasa tasarısını kabul etti. F-35 savaş uçaklarının Türkiye'ye teslimatının durdurulmasına imkân tanıyan bir madde de içeren Savunma Bakanlığı

bütçe yasa tasarısı da onaylandı ve aynı tasarı senatodan da geçti. Trump savaşı sertleştiriyor Türkiye'de gözler Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yeni ekonomi modelini açıklayacağı toplantıya çevrilmişken, ABD Başkanı Trump toplantı sırasında alelacele sosyal medyadan bir paylaşım yaparak, Türkiye'den ithal edilen çelik ve alüminyuma ek vergi koyduğunu duyurdu.

Trump, “Türk lirasının güçlü ABD doları karşısında hızla düştüğü bir dönemde, Türkiye'den gelen çelik ve alüminyum üzerindeki gümrük vergilerinin ikiye katlanmasına onay verdim. Alüminyumda bu oran artık yüzde 20, çelikte de yüzde 50 olacak. Türkiye ile ilişkilerimiz bu dönemde iyi değil.” ifadelerini kullandı.

“Oyununuzu gördük ve meydan okuyoruz!”

ABD Başkanının bu açıklaması döviz kurunu yine hareketlendirdi. Bu hareketlenmeye Başkan Recep Tayyip Erdoğan'ın tepkisi sert oldu. Erdoğan, “Ülkemize yönelik anlamsız bir saldırı dalgası ile karşı karşıya kaldık. 15 Temmuz'da darbecilerin yanında olanlar 24 Haziran'da da bambaşka yola saptılar. Sunî finansal istikrarsızlık dalgalarına maruz kalıyoruz. Faiz lobilerine sesleniyorum, boşuna heveslenmeyin. Bu milletin sırtından kazanamayacaksınız. TBMM'nin savaş uçakları ile bombalanması ne ise kurfaiz sarmalıyla kuşatılması da odur. Ekonomi tetikçilerine teslim olmayacağız. Hiç kimsenin gözü kurda olmasın. Herkesin büyük fotoğrafa bakmasını istiyorum. 81 ilimizin her birinin kalkınmasını bizzat Cumhurbaşkanlığı bünyesinde yapacağız.” ifadelerini kullandı.

Diplomatik kanalları açık tutmak için Washington'a giden Türk heyetine yönelik aynı tavrın sürmesi üzerine Başkan Erdoğan'ın açıklamaları daha da sertleşti. Rize'de konuşan Erdoğan, “Dolar, bizim yolumuzu kesmez, hiç endişe etmeyin. Yastığının altında doları, avrosu, altını olan varsa bunu Türk lirası ile bozdurun. Bu, yerli ve millî bir mücadeledir. Bu, bize ekonomik savaş ilan edenlere en büyük cevabımız olacaktır. Bir gün, iki gün sıkıntımız olabilir, anlaşılır. Ülkemize diz çöktürmek için yapmadıklarını bırakmadılar.” dedi.

“Ekonomik savaşı kaybetmeyeceğiz” diyen Başkan Erdoğan, “Oyununuzu gördük ve meydan okuyoruz. Teslim olmayacağız!” ifadelerini kullandı.

Erdoğan'dan ABD'ye uyarı!

Başkan Erdoğan, ABD'nin skandal kararlarına verdiği tepkilerini, ABD'nin önde gelen gazetelerinden New York Times'da kaleme aldığı yazısında da sürdürdü.

ABD'yi uyararak Başkan Erdoğan, “Kötülüğün dünyanın her yerinde pusuya yattığı bir dönemde, uzun zamandır müttefikimiz olan ABD'nin Türkiye'ye karşı attığı tek taraflı adımlar sadece ABD'nin çıkarlarına ve güvenliğine zarar verir. Çok geç olmadan Washington, ilişkilerimizin asimetrik olabileceği yanlış düşüncesini kenara bırakmalı ve Türkiye'nin alternatiflere sahip olduğunu kabul etmelidir. Bu, tek taraflılık ve saygısızlık trendini tersine çevirmezse yeni dost ve müttefikler arayama başlayacağız.” ifadelerini kullandı.

“Dövizdeki dalgalanma ancak manipülasyonla açıklanabilir”

ABD'nin Türkiye'ye yönelik başlattığı ekonomik savaşın giderek daha yoğunlaştığı bir dönemde, döviz kurunun saatler içinde hareketlilik kazanması ve yükselmesinin ardından Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, bir dizi önlem açıkladı ve bu güven artırıcı önlemleri yenilerinin izleyebileceğini söyledi. Peki, petrol fiyatlarının düşük olduğu ve Türkiye'de cari açığın görece azaldığı bir dönemde, dövizde yaşanan bu hareketliliği, ekonomik göstergelerle açıklamak ne kadar mümkün? Açık Medeniyet'e konuşan İbn Haldun Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Fuat Erdal, Türkiye'de 2002 krizinde var olan bu göstergelerin bugün geçerli olmadığını ve Türkiye'deki ekonomik göstergelerin bu yaşananları açıklamadığını söyledi.

“Bu dalgalanma arz ve taleple değil ancak manipülasyonla açıklanabilir”

Ekonomilerin üç temel gösterge fiyatı olduğunu belirten Prof. Dr. Fuat Erdal, “Mal ve hizmet piyasalarında belirlenen fiyatlar ve bunlardaki değişimi gösteren enflasyon oranı, finansal piyasalarda belirlenen faiz oranı ve uluslararası işlemler tarafından belirlenen döviz kurları üç temel göstergelyi oluşturur. Ekonomiler, bu üçlü fiyat sacayağı üzerine oturur.” diye konuştu. Prof. Erdal, söz konusu sacayaklarından birinde başlayan dengesizliğin diğerlerini de etkileyerek ekonomilerin dengesini bozduğuna vurgu yaparak, “Şu anda Türkiye ekonomisinde gelinen durum bu şekildedir. Dolar kurundaki değişimlerin başlattığı dengesizlik, bir yandan enflasyonu yukarı çekerken, bir yandan da yurt dışına dolar çıkışını durdurmak için faizlerin yükseltilmesini beraberinde getirmiştir.” ifadelerini kullandı.

“Bu girişimler Gezi, 17/25 Aralık ve 15 Temmuz'un devamıdır”

Yaşananların manipülasyon olduğunu, ABD dolarının dünyada en çok kullanılan 6 paraya (Euro, Yen, Sterlin, Kanada Doları, İsviçre Frangı ve İsveç Kronu) karşı değişimi ile TL/ABD doları kurundaki haftalık yüzde değişimlerini gösteren bir grafikte açıklayan Prof. Erdal, Nisan 2018'de erken seçim kararı alınması öncesinde, Türk lirasının ABD dolarına karşı diğer para birimlerine benzer dalgalanmalar yaşadığını belirtti.

Prof. Erdal şöyle devam etti:

“Ancak erken seçim kararı alınmasından itibaren normal dışı dalgalanmalar görülmeye başlandı ve bu hâlen devam ediyor. Dolayısıyla dolar endeksindeki değişikliklerin üzerindeki bu dalgalanmalar, arz ve talep ile değil, ancak manipülasyon ile açıklanabilir. Yani şu anda dolardaki dalgalanmaların nedeni iktisadî dinamikler değil döviz piyasasına bilinçli müdahalelerdir. Gezi parkı olayları, 17/25 Aralık operasyonları, 15 Temmuz kalkışması, genel seçimlerin manipülasyonu çalışmalarını, Türkiye'nin siyasî yaşamını yeniden tasarlama girişimleridir. Kurdaki dalgalanma da bu girişimlerin devamı niteliğindedir.”

Prof. Erdal, son dönemde kurdaki dalgalanmalarla ilgili olarak açıklanan aksiyon planını da, piyasalara güven vermesi açısından gerekli ve olumlu adımlar olarak değerlendirdi.

“Merkez Bankası tarafından uygulanan rezerv/opsiyon mekanizmasındaki değişiklikler kısa vadede dolar arzını artırma anlamında olumlu bir adımdır.” diyen Prof. Erdal, likiditeyi artırmaya yönelik adımların da finansal piyasalardaki paniği önlemede etkili olacağını söyledi. Prof. Erdal, BDDK'nın swap işlemlere yönelik aldığı kararın da olumlu algılanması gerektiğini vurgulayarak, “Bu adım yurt dışına dolar çıkışına az da olsa sınır getirecektir.” dedi.

“Türkiye ekonomisinin ve finansal piyasaların iyi yönetildiği mesajı veriliyor”

Prof. Dr. Fuat Erdal, Merkez Bankası ve BDDK gibi kurumların duruma göre yeni önlemler alabileceklerine vurgu yaparak şöyle devam etti:

“Burada piyasalara verilmesi gereken mesaj, Türkiye ekonomisinin ve finansal piyasalarının iyi yönetildiği, krizlere karşı önlem paketlerinin hazırda bulundurulduğuna dair güven mesajıdır. Finansal piyasalara yapılan bu tür manipülatif ataklara karşı alınacak en önemli tedbir, güven mesajları ve piyasalarla açık iletişimde olmaktır. Zira her saniye piyasalara dezenformasyon enjekte edildiğinden ve bundan sonra da edileceğinden, boşluk bırakmayıp, karar alıcılara sürekli doğru ve resmî bilgileri aktarmak yerinde olacaktır.”

Prof. Erdal, döviz çıkışını yavaşlatmak için Türk finansal kâğıtlarının getiri oranlarını cazip tutmak amacıyla Merkez Bankası, faizleri önemli oranda artırmak zorunda kalabileceğine de dikkat çekti. Prof. Erdal, ABD'nin başlattığı savaşa yönelik olarak alınan kararlar çerçevesinde bankalara likidite sağlanmasının Türk lirasının değerini düşürücü etkisi olsa da piyasada yaratılacak bir likidite sıkıntısını önlemek ve bankacılık sistemine güveni desteklemek için önemli olduğunu belirtti. “Bu tür krizlerde, mevduat sahipleri panik havası içinde bankalara koşup mevduatlarını çekmeye çalışabilir.” diyen Prof. Erdal, “Ekonomi yönetimi bu tedbirle, bu olasılığı iyice azaltmış oldu.” ifadelerini kullandı.

“Malî Kural uygulaması piyasaya olumlu etki yapar”

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın, “Gerekirse hedeflenen malî göstergeler için Malî Kural uygulanacağına” yönelik açıklamanın piyasalar açısından önemli bir gelişme olduğuna dikkat çeken Prof. Erdal şöyle konuştu: “Yükselen kur nedeniyle, özellikle ithal girdi fiyatlarındaki yükselmenin piyasa fiyatlarına geçmesi sonucunda, enflasyonda hızlı bir yükselme gözlenecektir. Bu durumda sıkı para ve maliye politikaları uygulama zorunlu olacaktır. Piyasada likidite sıkıntısı yaratmaması için para politikasında şimdilik sıkılaştırma yapılamayacağından geriye maliye politikasını sıkılaştırma seçeneği kalacaktır. Malî Kural, makroekonomik

düzeyde bütçe büyüklükleri üzerine birtakım niceliksel sınırlamalar getirmek suretiyle maliye politikalarını kısıtlayan ve yakından disipline eden uygulamalar biçiminde tanımlanmaktadır. Bu kapsamda kamu harcamaları, vergiler, bütçe dengesi ve borçlanma düzeyi yakından izlenen öncelikli değişkenler olacaktır. Malî Kural uygulaması, hükümetin politika inisiyatifiyi kısıtlayacaktır ancak kamu harcamaları ve borçlanmanın kurallara bağlanması şeffaflık ve güven sinyali vereceğinden piyasaya olumlu etki yapması beklenir.”

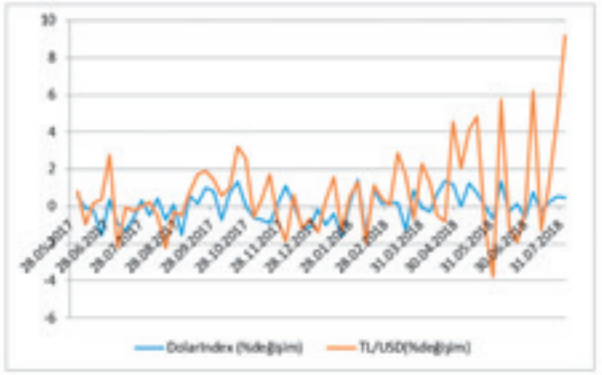
“Kısa vadede dezenformasyon mutlaka önlenmeli”

Prof. Dr. Fuat Erdal, yaşanan bu açık manipülasyonun kısa ve orta vadede önlenmesi için özellikle spekülasyona neden olacak haber, yorum ve eylemlerin kontrol edilmesi gerektiğine dikkat çekti. Ekonomi yönetiminin piyasalara, krize karşı hazırlıklı olduğunu ve gerekli tedbirlerin alındığı ya da alınacağı yönünde güven verici açıklamaları sıklıkla yapması gerektiğini belirten Prof. Erdal, “Bu tür açıklamalar piyasaları yönlendirmeye çalışacak manipülatif hareketleri önceden önleyecektir.” şeklinde konuştu.

Prof. Erdal, söz konusu manipülasyonlarla orta vadede mücadele için özellikle ihracat ve turizm teşviki gibi döviz arzını artırmaya yönelik önlemlerin etkili olacağına vurgu yaptı.

Prof. Erdal şöyle konuştu:

“Eylül ayında açıklanması beklenen Orta Vadeli Planda (OVP), bir yandan enflasyonu durdurabilmek için daraltıcı para ve maliye politikalarının açıklanması, bir yandan da döviz çıkışını yavaşlatacak ve döviz girişi sağlayacak tedbirlerin açıklanması beklenmeli. Daraltıcı politikalar nedeniyle büyüme ve altyapı yatırımlarından fedakârlık yapmak gerekecektir. Ülkemiz için kalıcı olan çözüm, elbette üretimi artırmak, hem enerjide hem de teknolojiye dışa bağımlılığı azaltmak olacaktır. Böylelikle Türkiye ekonomisi, bu ve benzeri finansal şoklara çok daha dayanıklı hâle gelecektir.”

Kim bu Evanjelikler ve Amerika'ya etkisi ne?

ABD uyruklu Evanjelik din adamı Pastör Andrew Craig Brunson ile ilgili sürecin Türk-Amerikan ilişkilerinde gerilime yol açması, Donald Trump döneminde ABD'deki Evanjelik grupların Amerikan dış politikası üzerindeki etkisini yeniden tartışmaya açtı.

ABD'deki önemli siyasî aktörler arasında sayılan Evanjelikler, İsrail Büyükelçiliğinin Kudüs'e taşınması kararında ve Evanjelik Papaz Andrew Brunson ile ilgili tirmanan krizde en fazla tartışılan kesim oldu. Koyu dindar Hristiyan bir kitlenin Trump'a neden oy verdiği, kendisi de bir Evanjelik olan Başkan Yardımcısı Mike Pence'in Beyaz Saray'daki etkisi ve Kongre ara seçimlerinin yaklaşması gibi konular, Evanjeliklere dair merak edilen başlıklar olarak öne çıkıyor.

"Hristiyan Siyonistler"

Hristiyanlıkta, "İncil'i öğretmek, yaymak" anlamına gelen Evanjelizm, ABD'de Hristiyanlar arasında en yaygın mezheplerden birisi olarak kabul ediliyor. Nüfusun yaklaşık yüzde 25'ine (80 milyon) denk gelen Evanjelikler, aynı zamanda "Hristiyan Siyonistler" olarak da biliniyor. Geleneksel olarak "daha dindar oldukları" gerekçeyle Cumhuriyetçi Partiyi destekleyen Evanjeliklerin içindeki beyazlar, son yıllarda yapılan seçimlerde en büyük desteği ise şu anda ABD Başkanı olan Donald Trump'a verdi.

2004 yılında yapılan başkanlık seçimlerinde yüzde 78 ile George Bush'u, 2008'deki seçimlerde yüzde 74 ile John McCain'i, 2012'de yüzde 78 ile Mitt Romney'i destekleyen Evanjelikler, 2016 seçimlerinde ise yüzde 81 ile Donald Trump'ı desteklediler. Cumhuriyetçi adayların Demokrat adaylara göre daha dindar kişiler olduğu bilinen ABD'de, hakkında "İncil'den tek bir âyet dahi bilmez" yorumları yapılan Trump'a, Evanjeliklerin daha önce hiçbir siyasetçiye vermediği desteği vermesi dikkat çekti.

Evanjeliklerin Trump'ı desteklemesindeki ahlak tartışması

Geleneksel bir Cumhuriyetçi aday olmayan Trump'ın ahlaksızlık yaptığı, yalan söylediği ve rüşvet verdiği

iddialarına rağmen Evanjelikler gibi hayatlarını "doğrudan İncil'i takip ederek yaşamaya çalışan" Hristiyanlar tarafından desteklenmiş olması, yapılanma içinde ciddi bir ahlakî tartışmaya da neden oldu.

ABD'deki Evanjelik liderlerden Papaz Jim Wallis, konuyla ilgili eleştirel bir yazısında, "Trump'ı desteklemek, Hristiyanlar için ahlakî bir mücadeledir. Ben Trump'ı ahlaksızlık yapsın diye desteklemedim." ifadesini kullandı.

Bazı Evanjelik papazlar ise Trump hakkında çıkan iddialarla ilgili "Başkan'ın affedildiğini" öne sürüyor. Papaz

Jerry Falwell, iddialar hakkında CNN'de yaptığı açıklamada Hristiyan âlemine seslenerek, "Başkan'ı affedin, bu iddialar yıllar öncesine dayanıyor." ifadesini kullanırken, diğer bir danışmanı olan Papaz Tony Perkins ise Politico dergisine yaptığı açıklamada, "Başkan'a ikinci bir şansın verilmesi gerekiyor. Çünkü Evanjeliklerin ajandasına liderlik yaptı." sözlerini kaydetti.

Evanjeliklerde İsrail ve Kudüs yaklaşımı

Öte yandan Evanjeliklerin, ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul eden kararında da etkili olduğu kesin. İsrail Turizm Bakanı Yariv Levin, 2018 yılının Nisan ayında yaptığı açıklamada, 2017'de İsrail turizminin rekora ulaştığını, 3 milyon 600 bin kişinin İsrail'i ziyaret ettiğini belirtirken, ABD basınında yer alan bilgilere göre de 2017'de 800 bin Amerikalı İsrail'i ziyaret etti ve bu rakamın büyük bölümünü Evanjelikler oluşturdu. Evanjeliklerin İsrail ile olan yakınlığı eski ABD Başkanlarından Jimmy Carter'ın şu sözleriyle aslında daha çok eskilere dayanıyor:

"1948'de İsrail'in kurulması, Yahudilerin yüzyıllar önce sürgün edildikleri yerden sonunda İncil'de sözü geçen yere tekrar döndüğü anlamına gelmektedir. İsrail Devletinin kurulması, İncil'in kehanetinin gerçekleşmesidir."

Evanjeliklerin teolojik dayanağı

Evanjelikler, 1948 yılında Filistin topraklarında kurulan İsrail'in "İncil'in öğretileri doğrultusunda kurulmuş olduğuna", "Hazreti İsa'nın bu topraklarda tekrar hayata döneceğine" ve bu şekilde "dünyanın sonunun" geleceğine inanıyor. Bu teolojik sebebe dayanan Evanjelikler, Kudüs ve İsrail

konusunda Trump yönetiminin bugüne kadar takip ettiği "keskin" politikanın arkasındaki önemli siyasî unsurlardan biri konumunda. ABD'nin İsrail Büyükelçiliğini Kudüs'e taşınması sonrası düzenlenen törende açılış dualarını yapan Evanjelik Papaz Robert Jeffress, Trump'ın Başkan seçilmesi sonrasında CNN kanalına yaptığı açıklamada, "Tarih boyunca Kudüs, Yahudilerin ve Hristiyanların hedefidir." ifadesini kullanmıştı. Seçim kampanyasında başkan olması durumunda ABD'nin Kudüs'ü "İsrail'in başkenti" olarak tanıyacağını duyuran Trump, böylece kendisini destekleme sözü veren Evanjeliklere vaadini yerine getirdi.

North Texas Üniversitesinden Profesör Elizabeth Oldmixon da Amerikan basınına yaptığı açıklamada, "Trump'ın ABD'nin elçiliğini taşıması kararının siyasî olmadığını ve Evanjeliklerin dinî gerekçeleri olduğunu" belirtti. "Hristiyan Siyonistlerin (Evanjelikler) inancında Tanrı'nın kutsal toprakların sonsuza kadar Yahudilere verdiğine inanılır" sözlerini kaydeden Oldmixon, "Tanrı'nın vadettiği kutsal topraklar olarak gördükleri yer, Ürdün Nehrinin iki tarafında kalan topraklardır yani İsrail'in yayılma politikası Evanjelikler için esastır." ifadelerini kullanmıştı.

Başkan Yardımcısı Mike Pence etkisi

ABD yönetimi üzerinde Evanjeliklerin bu denli etkili olmasında Başkan Yardımcısı Mike Pence'in de doğrudan rolü bulunuyor.

Trump'ın iyi bir Evanjelik olduğu bilinen Pence gibi bir ismi seçmesi bile bu kesimin ülkedeki etkinliğini göstermesi bakımından önemli. Kuşkusuz böyle bir ismin ABD Başkan Yardımcısı olması, en çok da ülkedeki dindar kesimleri ama özellikle Evanjelikleri sevindirdi. Dolayısıyla Pence vasıtasıyla Beyaz Saray ve Trump üzerinde etkili olan Evanjelik kesimler, Türkiye'de

terör suçlamalarıyla yargılanan din adamı Brunson konusunda da yine Pence üzerinden bir netice almak için var güçleriyle baskı yapıyor. Bunun en somut göstergesi de ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen dinî özgürlükler konulu bir konferansta Başkan Yardımcısı Pence'in, din adamı Brunson'un iade edilmemesi durumunda Türkiye'ye yönelik ekonomik yaptırımlar uygulanacağını açıklamasıdır. Bu açıklama, Türkiye ile ABD arasındaki krizi yöneten Amerikan dışişleri bakanlığında dahi şaşkınlığa neden oldu. Çünkü Pence'in açıklama yapmasından bir gün önce din adamı Brunson ev hapsine çıkarılmış ve Amerikan dışişleri bakanlığında sürecin "olumlu" ilerlediği kanısı hâkim olmuştu. Pence bu açıklamasıyla adeta Amerikan dışişleri bakanlığını da açığa düşürmüştü ve krizi derinleştirmiş oldu.

Yaklaşan Kongre ara seçimleri

Ancak Evanjelik Papaz Brunson konusunda ortaya çıkan "çarpık" tablonun tek sebebi ABD Başkan Yardımcısı Pence'in Evanjelik oluşu değil. ABD'de Kasım ayında yapılacak Kongre ara seçimleri de Brunson konusunun ana gündem maddesine ve krize dönüşmesinde çok önemli bir "iç politika dinamiği" görevi görüyor. Başkanlık koltuğunda 1,5 yılı geride bırakan Trump'ın başkanlık dönemini sorunsuz sürdürmesi ve hatta 2020 başkanlık seçimlerine avantajlı girebilmesi için Cumhuriyetçilerin Kasım ayındaki ara seçimlerde başarılı olması gerekiyor. Potansiyel Cumhuriyetçi seçmen kit-

lesi içinde de Evanjeliklerin ve diğer dindar grupların etkisinin ne denli önemli olduğu bilinen bir durum. Bu kritik süreçte hem Trump hem de Pence, söz konusu dindar kesimlerin adeta "gurur meselesi" hâline getirdiği Brunson konusunda başarısız görünmeyi ve Kongre ara seçimlerinde bunun kendilerine fatu-

ra edilmesini istemiyorlar. Amerikan medyasında Brunson ile ilgili çıkan birçok haberde de bu tablonun tersinden de okunabileceği görülüyor. Basında, "Trump ve Pence, Evanjelikler için giderek sembol hâline gelen Brunson'ı hapisten kurtarıp ABD'ye getirerek bu seçmen kitlesi nezdinde bir başarı algısı yaratmak ve puan toplamak istiyor." yorumları yapılıyor.

Türkiye - ABD ilişkilerinde çözülemeyen sorunlar ve kritik eşik

TALHA KÖSE *

Türkiye - ABD ilişkileri son yıllarda oldukça sarsıntılı bir seyir içerisinde. İkili ilişkiler neredeyse her altı ayda bir tırmanarak yeni krizlerle kapı aralamakta. Uzun süredir ABD'nin müttefiklik ilişkilerine sığmayan hasmane tavırlarından rahatsızlık duyan Türkiye, Brunson krizinin ABD Başkanı Donald Trump tarafında bir ekonomik savaşa döndürülmesinin ardından ABD ilişkilerini koparma noktasına geldi. Türkiye, Soğuk Savaşın bitiminden bu yana ilk kez ABD'nin saldırgan tavırlarına son vermemesi hâlinde yeni dostlar ve ittifaklar arayışı içerisine girebileceğini dile getirmiştir.

ABD konsoloslukunda uzun yıllardır çalışan Metin Topuz'un 2017 yılında FETÖ ile bağlantısı nedeni ile göz altına alınması sonrasında ABD tarafından tırmandırılan vize krizi tarafların müzakereleri ile çözüldü. Topuz ile benzer gerekçelerle gözaltına alınan Rahip Andrew Brunson'ın iade talebi ile Trump yönetimince tırmandırılan son kriz olarak karşımıza çıkmakta. Bu kriz ara seçimler öncesinde ABD iç siyasetinde propaganda malzemesi olarak kullanılma potansiyeline sahip olduğu için vize krizi gibi kısa sürede sonlandırılması beklenmemeli. Aksine ABD, Brunson konusundaki hukukî süreci beklemek yerine Türkiye'yi yasa dışı

bir şekilde tehdit etti ve Türk ekonomisine karşı bir savaş başlatarak karşılık verdi.

Trump yönetiminin uluslararası aktörlere yönelik olarak açtığı savaşın muhatabı yalnızca Türkiye değil zira Trump yönetimi Türkiye'nin yanı sıra kendi çizgisinde hareket etmeyen tüm ülkelere benzer şekilde ve farklı düzeylerde ticaret savaşı açtı. ABD, askerî ve ekonomik nüfuzunu kullanarak Türkiye'ye diz çöktürmeye veya bedel ödetmeye çalışmakta. Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır, Suudi Arabistan ve Irak gibi bölge ülkeleri böylesi bir bedeli ödeyerek Trump'ın İsrail odaklı bölge stratejisinde kendilerine belirlenen yerlerini aldılar. Trump'lı ABD, Türkiye'nin de benzeri bir şekilde Evanjelist ve İsrail lobilerinin belirlediği oyun kurgusu içerisinde belirlenen konumu kabul etmesini beklemekteler. Başkan Recep Tayyip Erdoğan böylesi bir senaryoya karşı çıktığından dolayı kendisine destek veren Türk toplumunu başta ekonomik olmak üzere çeşitli yaptırımlarla cezalandırmaya çalışıyorlar. ABD ile yaşanan krizin en temelinde Türkiye'nin Orta Doğu'da ABD tarafından oluşturulmaya çalışılan ve bölge halkı için istikrar üretmeyecek bu yapıya olan mesafeli duruşu yatmaktadır.

ABD'nin FETÖ ve bağdaşıklarının ABD'deki faaliyetlerine yönelik olarak herhangi bir sınırlama getirmemesi ve FETÖ liderine topraklarında güvenli bir sığınak oluşturması Türkiye'nin ABD'ye yönelik karşılık bulmayan rahatsızlıklarından biri. ABD'nin terör örgütü PKK/PYD'ye vermeye devam ettiği siyasi ve askerî destek ise Türkiye'nin bekası ve toprak bütünlüğü açısından tehditler oluşturmakta. ABD'nin Türkiye'yi tek taraflı yaptırımlarına uyması konusunda zorlaması ve Halkbank davası ise ABD'nin Türkiye'ye yönelik olarak sürdürdüğü ittifak ilişkisine sığmayan politikalar. Bu politikaların üzerine gelen F-35 savaş uçaklarının teslimine ve Brunson'un ABD'ye

teslimine dair talepler daha ikincil derecedeki önemli konulardır. İlişkileri bu konular üzerinden tırmandırmak doğrudan ABD iç siyasetine yönelik olarak kullanılmaları ile ilgilidir.

Türkiye için varoluşsal tehdit oluşturan iki terör örgütünün ABD tarafından kollandığı görüntüsü Türkiye'nin terörle mücadelesine zarar vermektedir. Türkiye'nin siyasi ve iktisadi egemenliğine yönelik oluşturulmaya çalışılan kısıtlamalar ise Türkiye ile asimetrik bir ilişki kurmanın yolu olarak kullanılmakta. Türkiye, her iki konuda da ABD'nin tek taraflı adımlarına karşı koymaya çalışmaktadır ancak bu çabalar Türkiye açısından siyasi ve ekonomik maliyetler üretmektedir. İkili ilişkilerin yapısal zeminini sarsan bu sorunlarda kayda değer mesafe alınmazsa Brunson benzeri krizlerle periyodik olarak karşılaşmaya devam edilecektir.

ABD, 2013 yılından bu yana çabaladığı Türkiye'de yönetimi dış müdahalelerle değiştirme ve Türkiye ile asimetrik ilişki kurma çabalarına son verebilirse ilişkiler yeni bir düzlemde çok hızlı bir şekilde normalleşebilir. İki ülke yeniden bölgesel barış ve istikrarın inşasından diğer başka birçok konuya müttefiklik ilişkisi içerisinde çalışabilirler. Ancak ABD, Türkiye'yi kendi çıkarları doğrultusundaki politikalara tek taraflı olarak zorlamaya devam ederse Türkiye'yi yanına değil karşısında almış olur. Üstelik artık ne NATO müttefikliği ne de ABD'nin dünyadaki uluslararası düzenin ahlaki ve kurumsal liderliği çerçevesi bu iş birliğine zemin oluşturmamakta. Türkiye, kararlı duruşunu muhafaza edecektir. ABD'nin bu duruştaki bir Türkiye ile yeni ve farklı türde bir ilişki kurmaya çalışıp çalışmayacağı ikili ilişkilerin geleceğini belirleyecektir.

* İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı.

Minister of Industry and Technology Mustafa Varank

Turkey forming space agency this year

As set out in Turkey's 100-day action plan, a Turkish space agency will be founded this year, announced Turkey's Industry and Technology Minister. "Work to set up the Turkish space agency will be completed as soon as possible," Mustafa Varank said in a statement.

He said the agency will build a system that ensures international cooperation in the aerospace sector while protecting Turkey's national interests.

"Priority targets of the agency are to guide and manage the Turkish space sector, and manage international relations from a single center," Varank said.

The agency will pave the way for the establishment of a competitive industry, he added.

"We are forming the Turkish space agency in order to strengthen our aerospace industry, improve scientific infrastructure and human resources in the field of space technology,

and further boost our capacities and abilities," he explained.

The agency will also pursue multilateral and bilateral cooperation with its international counterparts while protecting Turkey's rights in the United Nations.

السياحة في تركيا.. في أول 100 اهتمام للحكومة التركية

رئيس اتحاد وكالات السياحة التركية قال إن البرنامج سيشكل الخطوة الأولى لتحويل القطاع السياحي

يستهدفون استقبال مليون سائح العام الجاري بالنظر إلى ضم "غوبكلي تبه" إلى قائمة التراث العالمي لمنظمة الأمم المتحدة للتربية والعلم والثقافة (يونسكو).

واكتشف موقع "غوبكلي تبه" عام 1963 خلال عمليات حفر قام بها علماء آثار من جامعتي إسطنبول التركية وشيكاغو الأمريكية، فيما تتواصل أعمال الحفر بشكل منتظم منذ عام 1995 من قبل علماء المعهد الألماني للآثار ومتحف شانلي أورفة التركي.

ونوه إلى أنهم يعتزمون تنويع المصادر السياحية وعدم الاقتصار على ثلاثية الشمس، الرمال والمياه، بحيث تكون كل أشهر السنة شهرة سياحية.

عمل لزيادة أعداد السياح الصينيين القادمين إلى تركيا لافتًا إلى أن الصين من أكثر البلدان التي ترسل سياحا إلى دول العالم وأكثرها إنفاقًا على السياحة.

وتابع: "نستهدف زيادة أعداد السياح الصينيين والهنود القادمين إلى بلدنا وبالأخص من ذوي الدخل المرتفع." وذكر أن الصين أعلنت عام 2018 عام السياحة التركية لافتًا إلى ارتفاع أعداد السياح الصينيين القادمين إلى تركيا بنسبة 9%.

وفيما يتعلق بمنطقة "غوبكلي تبه" الأثرية في ولاية شانلي أورفة (جنوبًا) قال باغلي قايًا: إنهم يعتزمون زيادة أعمال التعريف بالمنطقة الأثرية عبر المعارض الدولية، وأنهم

احتلت المشاريع السياحية مكانة رئيسية ضمن برنامج أهداف الحكومة التركية في أول 100 يوم، الذي أعلن عنه رئيس البلاد، رجب طيب أردوغان يوم 3 يوليو/ تموز الماضي.

وتضمن برنامج الحكومة التركية مشاريع سياحية من شأنها تحقيق طفرة في القطاع السياحي في البلاد، وزيادة قدراتها وإمكانياتها في هذا المجال.

وتضمن القسم المتعلق بالسياحة في البرنامج المذكور انفتاح السياحة التركية أمام أسواق عالمية جديدة، تحضير خطة عمل لتأمين زيادة حصتها في الأسواق الصينية، إنشاء البنى التحتية لتحقيق مشاريع لزيادة الاستثمارات السياحية، وطرح مناقصة إنشاء مركز "أتاتورك الثقافي" المزمع بناؤه في ميدان تقسيم بإسطنبول.

كما نص على اتخاذ الخطوات اللازمة لإتمام هذه المشاريع بأقرب وقت ممكن، وافتتاح منطقة "غوبكلي تبه" الأثرية في ولاية شانلي أورفة جنوبي البلاد، وجذب المزيد من الزوار إليها.

وتطرق إلى مشروع إنشاء "مركز أتاتورك الثقافي" بميدان تقسيم، قلب مدينة إسطنبول، بالقول إنه سيكون تحفة إبداعية عند الانتهاء من إنشائه وسيحتضن مختلف الفعاليات الثقافية والفنية ليتحول إلى وسيلة لجذب الزوار من كل أنحاء العالم إلى إسطنبول.

وأشاد باحتواء برنامج الحكومة التركية على تحضير خطة

TRT World documentary on Syrian refugees receives International Emmy nomination

A documentary series on the plight of Syrian refugees in Lebanon, produced by TRT World, Turkey's first national English-language news channel, has been nominated for the 46th International Emmy Awards, dubbed by many as the Oscars of television.

The International Academy of Television Arts & Sciences revealed the eight nominees in the International News and Current Affairs categories on Tuesday, which include contenders from Turkey, Brazil, Denmark, Germany and many more.

TRT World's Emmy nominee documentary series, "Off the Grid: Silent Death on Syrian Journey," tells the story of Syrian refugees who reach Beirut and resort to extreme ways, including selling their kidneys, to survive in an environment where finding food and shelter is almost impossible. Following the journey of refugees Abu Ahmad and Abdallah, the documentary showcases the difficulties the refugees encounter, including the

health complications they experience after undergoing illegal surgeries, the reality of organ trafficking, and a shocking interview with an assistant surgeon who witnessed these acts.

The documentary, which was filmed under the risk of death in the back alleys of Beirut, also won the "Investigative Medium Award 2018" at the Documentari Inchieste Giornalismi (DIG) Awards in Italy.

Meanwhile, the channel's other documentary series, "Off the Grid: Jarablus rising from the ashes," won the Outstanding Documentary Production award at the BroadcastPro Middle East Awards in Dubai last November.

Nominees that will compete against TRT World in the current affairs category are: GloboNews Especial: Children of Maria da Penha (GloboNews/TV Globo, Brazil), Menschenschmuggler: Das Geschäft mit den Flüchtlingen (DR TV, Denmark; ZDF, Germany), and White Right: Meeting the Enemy (Fuuse Films/ITV, U.K.).

The television Emmys will be awarded in New York, on October 1st, at the Jazz at Lincoln Center.

AÇIK MEDENİYET GAZETESİ

YIL: 1 SAYI: 7 EYLÜL 2018 ISSN 2602-2699

açık medeniyet

Fikri Bağımsızlık | Intellectual Independence | الاستقلال الفكري

Açık Medeniyet Gazetesi, İbn Haldun Üniversitesinin aylık yayınıdır.

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ

ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Prof. Dr. Recep Şentürk

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Hakkı Öcal

YAYIN KOORDİNATÖRÜ VE
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Muhammed Akaydın

YAYIN KURULU

Recep Şentürk
Fahrettin Altun
Hakkı Öcal
Halil Berktaş
H. Hümeysra Şahin
İsmail Erkam Tüzgen
Muhammed Akaydın
Talha Köse

EDİTÖRLER

Gökhan Gökçe
Hazem Fayek Jouda
Merve Aktar
Enes Yalman

FOTOĞRAF EDİTÖRÜ

Tevhid Yeni

KREATİF DİREKTÖR

Ali Vefa
REKLAM
0531 618 16 23

TASARIM

Lokomotif C.A.
Ersin Şahin

İletişim: İbn Haldun Üniversitesi, Ulubathı Hasan Cad. No: 2 Başakşehir 34494 İstanbul | Basın Danışmanlığı: 0212 692 02 12 acikmedeniyet@ihu.edu.tr
Basım: Kültür Sanat Basımevi, Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi ZB-11 Topkapı, İstanbul Telefon: 0212 674 00 21-29-46 Faks: 0212 674 00 61 www.kulturbasim.com
Yayımlanan tüm yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı İbn Haldun Üniversitesine aittir. İzin alınp kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayımlanan yazıların dil, bilimsel içerik ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.

KIZLARIMIZ YARINLARIMIZ

YURT KAYIT
TARİHLERİMİZ
1-20 EYLÜL

Kızlarımızın umutları, ülkemizin yarınları demek.
Onların güven içinde eğitim almalarını sağlamak da
bizim için milli bir görev demek.

@ | www.turgev.org ☎ | 0 212 532 1996

TÜRGEV

Tütün ve sigara, ne akıl kârıdır ne de geleneğe uyar

.....
MUHAMMED FATİH ÇALIŞIR *

1574-1649 tarihleri arasında yaşamış Osmanlı tarihçisi ve devlet adamı Peçevî [Peçuylu] İbrahim, "Peçevî Tarihi" adlı kıymetli eserinde sadece önemli olayları anlatmakla kalmamış aynı zamanda toplumsal meselelere de yeri geldiğince değinmiştir. Peçevî İbrahim'in değindiği toplumsal meselelerden biri de o dönemde Osmanlı coğrafyasında hızla yayılan tütün içme âdetidir. Aradan geçen dört asra rağmen Peçevî İbrahim'in tütün/sigara konusundaki gözlem ve yorumları güncelliğini korumakta. Tarihçinin "tatsız tuzsuz bir ağız kalabalığından başka bir şey değil" dediği tütünün Osmanlı ülkesinde nasıl ortaya çıkıp

yaygınlaştığını Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal'ın sadeleştirdiği şekliyle hep birlikte okuyalım:

Kötü kokulu ve sağlığa zararlı tütünün ortaya çıkması

Tütünü 1009 yılında (1600) İngiliz kâfirleri getirdiler ve "rutubetten ileri gelen kimi hastalıklara ilaçtır" diye sattılar. Keyif ehli kimi ahbablar, "keyif verir" diye tiryakisi oldular. Giderek keyif ehli olmayanlar da kullanmaya başladılar. Hatta ulema ve devlet büyüklerinden birçokları o tutkuya uğradılar. Kahvehaneler, rezil ve ayak takımı kimselerin fazla tütün içmelerinden dolayı dumanla doldu ve içinde olanlar birbirini göremez oldu. Çarşı ve pazarlarda ellerinden lüle düşmez oldu. Birbirinin yüzüne üfleye üfleye çarşı ve mahalleleri de kokuttular ve üzerine nice saçma sapan şiirler yazıp yerli yersiz okuttular.

Kimi dost çevreleri arasında defalarca tartışmalar oldu. Tütünün iğrenç kokusu hemen adamın sakal ve başörtüsüne, üzerindeki giysisine, özellikle, eğer içinde içilirse evine siner. Bundan başka halı ve keçe gibi eşyayı, evdeki yatakları yer yer yakar; kül ve köz ile dört bucak pislenir; uykudan sonra uğursuz kokunun dimağı etkilediği ve fazla

kullanılması ile insanın çalışamaz hâle geldiği, elleri iş görmekten kaldığı ve bunlar gibi daha birçok korkunç zararları görülürken, "Zevki ve yaran nerededir?" diye soruldukça, "Bir eğlencedir, bunun dışında safası zevk verir." demekten başka bir cevap verememişlerdir. Hâlbuki bundan ruhça bir safa ihtimali yoktur ki zevke dair olsun. Bu cevap bir cevap olamaz. Sadece tatsız tuzsuz bir ağız kalabalığından başka bir şey değildir ve büyük günahlardan sayılmalıdır. Hepsini bir yana tütün, İstanbul'da kaç kez büyük yangınların çıkmasına yol açmış bulunmaktadır. Nice yüz bin adam o ateşe yanmış yakılmıştır. Ancak gerçekte forsa çalıştıran gemilerde gardiyanlar kullanırlarsa biraz uyku giderici etkisiyle forsa gözetleyiciliğe yararlı olduğu inkâr olunamaz. Bir de rutubeti gidererek kuruluk getirir. Fakat bu kadarlık bir yarar için birçok zararlarına katlanmak ne akıl kârıdır ne de geleneğe uyar.

Peçevî İbrahim Efendi, Peçevî Tarihi, haz. Bekir Sıtkı Baykal. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981, I: 259-260.

* İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

Unbroken chain of social memory: Hadith transmission network 610-2018

President of Ibn Haldun University, Professor Recep Şentürk, explained the concept of hadith transmission during a seminar held by the Diyanet Center of America, located in Washington D.C.

Professor Şentürk met with scholars and students at the Diyanet Center of America, and underlined the fact that there is no other social transmission network in the history of mankind that is longer than the Hadith Transmission Network. "There is no comparable recorded network in the world today," he said.

In his presentation, Professor Şentürk stated that Usul-al Hadith and Isnad are the necessary and distinct methods for the preservation of knowledge, and that Fiqh and Usul al-Fiqh are necessary and distinct methods for the interpretation of knowledge in the context of Islamic civilization. He further explained that Isnad systematizes knowledge transmission and verifies this knowledge with İjazah. "Usul-Hadith supports critical thinking about each part of this knowledge," he added.

Professor Şentürk observed, "The structure of Isnad is dynamic, it is fluid, it changes structure over time, and it is also continuous in the transmission and interpretation systems."

Critique of Isnad

Professor Şentürk underlined the ways in which to consider and understand the value of a hadith

transmission chain.

"The lesser the number of ties in a chain, the better the chain is. In this sense, 'Ali Isnad' is more reliable and 'Nazil Isnad' is less reliable, because the number of ties in Ali Isnad is less than Nazil Isnad. The second principle is: the more chains a hadith has, the better the hadith is. So, if a hadith has more than seven chains, it is called 'Mutewatr,' and it is the most reliable. The third principle is: the more continuous the ties in a chain, the better the chain is. The next concern is the prominence of narrators in the chain. The more prominent the narrators in a chain, the better the chain is. In this context, the most reliable one is 'Ma'ruf', meaning renowned. And the rest is as follows: the more adequate the

methods of narration, the better the chain is, the more competent the narrators are, the more reliable the chain is, and, finally, the higher the character of narrators, the more reliable the chain is." he explained.

Professor Şentürk also noted how hadith, as a collection of brief narratives concerning the Prophet Muhammad (SAW), is transmitted across generations by a chain of narrators and how this chain represents the longest recorded social transmission network presently known to sociologists and historians.

He concluded that these narrative networks are constantly at work in the world, and that "even if we are not aware of it, we are always part of them."

İstanbul trafiğine hukuksal yaklaşımlar / Trafik ve toplu ulaşım mevzuatının genel görünümü

ÖMER FARUK EROL *

Şehrin nüfus artışına paralel olarak İstanbul trafiğinin yoğunluğu her geçen gün artmaktadır. Şehir içi trafik sorununun çözümü için birçok farklı alandan uzmanlar çeşitli öneriler ortaya koymaktadır. Bu kıymetli önerilere ek olması amacıyla, İstanbul Trafiğine Hukuksal Yaklaşımlar yazı dizisinde, İstanbul trafiğine çözüm arayışları kapsamında hukukî çerçeveden toplu ulaşım ile ilgili çeşitli tespit ve öneriler ortaya konulmaya çalışılacaktır. Şehir içi trafiğin çok yoğun olmasının en önemli nedenleri arasında yol kapasitesi ve yolu kullanan araç sayısı dikkati çekmektedir. Bu yoğunluğun azaltılması için şahsî araç kullanımının azaltılması ve toplu ulaşım sistemlerinin teşvik edilmesi akla gelen ilk çözüm metodudur. Bu teşvikin mevcut toplu ulaşım ile ilgili mevzuat çerçevesinde uygulanabilirliği ve hukuksal dayanakları ise ayrıca dikkate alınmalıdır. Şehir sakinlerinin toplu ulaşımı tercih etmesi için toplu ulaşım sistemleri hem çok çeşitli, erişilebilir ve konforlu olmalı hem de toplu ulaşım sistemleri kendi içinde ve birbirleriyle uyumlu olarak faaliyet göstermelidir. Bu niteliklerin sağlanabilmesi için ulaşım mevzuatında gerekli düzenlemelerin yapılması, taşımacılık yapan aktörlerin görev

ve sorumluluklarının belirlenmesi, gerekli standartların ortaya konularak denetim mekanizmalarının aktif olarak işletilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu gerekliliğin hem yasal mevzuat düzeyinde düzenlenmesi hem de bu düzenlemelerin tam ve düzgün uygulanması gerektiğini söyleyebiliriz. Teknik olarak ne kadar iyi bir sistem kurgulanırsa kurgulansın, bu sistemin tam olarak yasal mevzuatlara aktarılamaması durumunda, istenilen başarının elde edilmesi imkânsızdır. Bu kapsamda İstanbul trafiği ve şehir içi ulaşım ile ilgili yasal düzenlemelerin tespit edilmesi ve sonrasında bu mevzuatlarda gerekli değişikliklerin yapılması isabetli olacaktır.

İstanbul'da toplu ulaşım ile ilgili yasal düzenlemelerin öncelikle Belediye mevzuatında (5216 sayılı *Büyükşehir Belediyesi Kanunu* ve 5393 sayılı *Belediye Kanunu*) ve Karayolu Mevzuatında (2918 sayılı *Karayolları Trafik Kanunu*, 4925 sayılı *Karayolu Taşıma Kanunu*, 3465 sayılı *Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun*, 5003 sayılı *Karayolları Genel Müdürlüğüne Yapılacak Bölünmüş Yol İnşasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Kanun*, 6001 sayılı *Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*) yer alan çeşitli düzenlemelerin yanı sıra diğer hususları ele alan başkaca kanunlar (Ör: 237 sayılı *Taşıt Kanunu*, 4922 sayılı *Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun*, 3894 sayılı *Denizde Zabıt ve Müsadere Kanunu*, 2920 sayılı *Türk Sivil Havacılık Kanunu*, 6461 sayılı *Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun*) konular da mevcuttur. Tüm bu düzenlemeler şehir içi trafiğin ve toplu ulaşımın sadece Belediye mevzuatı

ile çözümlenebilecek bir husus olmadığını, ulaşım sistemlerinin çeşitliliğinin arttıkça birbirini etkileyen birçok mevzuatın da birlikte değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öte yandan şehir içi trafiğe ve toplu ulaşım ile ilgili yukarıda zikredilen kanunların yanı sıra farklı hususları düzenleyen ve fakat ilgili birkaç maddesinde konuya ilişkin düzenleme içeren çok çeşitli kanunlar da bulunmaktadır. Dolayısıyla trafik ve toplu ulaşım ile ilgili yasal mevzuatın bir bütün olarak değerlendirilmesi, farklı ulaşım sistemlerinin tabii olduğu hukukî rejimlerin bir bütün içinde ele alınması ve bütüncül çözüm arayışlarının yine bütüncül bir düzenleme ile mümkün olduğu ölçüde hayata geçirilmesi isabetli olacaktır. Bu doğrultuda uzun zamandır konuşulan ama çeşitli sebeplerle ertelenen "İstanbul Kanunu"nda, şehrin yönetimine ilişkin özel düzenlemelere yer verilirken şehir içi ulaşım ve trafiğe ilişkin öncelikli ve ilk olarak uygulanacak düzenlemelere yer verilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Böylelikle "İstanbul Kanunu" ile toplu ulaşım ve trafiğe ilişkin İstanbul özelinde öncelikle uygulanacak bir modelleme yapılabilir ve İstanbul sınırları içinde toplu ulaşım ve trafiğe ilişkin özel düzenlemelere yer verilerek diğer mevzuatların ikincil derecede ve aykırı olmayacak şekilde uygulanması gerçekleştirilebilir. Sonuç olarak, İstanbul trafiğine çözüm arayışları kapsamında öncelikle ilgili yasal düzenlemelerin bütünlük arz edecek şekilde revize edilmesi ve "İstanbul Kanunu" ile şehir içi trafik ve toplu ulaşım ile ilgili özel düzenlemelerin öncelikle uygulanmasına yönelik değişikliklerin yapılması gerektiğini söyleyebiliriz.

* İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

Turkish students volunteer in Jordan

The Turkish Cooperation and Coordination Agency is to send 500 students to 30 countries within the scope of the 2018 Experience Sharing Program.

The team of Turkish students who were volunteering in the 2018 Experience Sharing Program have completed their activities in Jordan. Their visit to Jordan was part of the program organized by The Turkish Cooperation and Coordination Agency (TIKA), in coordination with Turkish Airlines, Anadolu Agency, and the Turkish Radio and Television Corporation.

Volunteer students participated in the charity work at the Clothing Bank, which distributes clothes to those in need in the country. The students later established a "TIKA Friendship Forest," where they planted 571 pine trees in 4 days.

As part of the program, students also visited the Turkish Embassy in Amman, the Yunus Emre Institute's Turkish-Amman Cultural center, and the Amman Hejaz Railway Station that is undergoing restoration by TIKA.

The program encompasses various countries of the world, such as Jordan, Albania, Bosnia Herzegovina, Burkina Faso, Algeria, Djibouti, Chad, Morocco, Ghana, Georgia, Cameroon, Montenegro, Kazakhstan, Kenya, Colombia, Lebanon, Macedonia, Mozambique, Namibia, Niger, Uzbekistan, Romania, Senegal, Serbia, Somalia, Sudan, Tanzania, Tunisia, Moldova, and South Africa.

The program was first organized in 2017 by TIKA, in cooperation with Turkish Airlines, Anadolu Agency, and state broadcaster Turkish Radio and Television (TRT).

Last year's program was attended by 220 students, who visited 19 countries and completed 28 projects.

Yaprak yapışmak ilişkisi

ASIM GÜLTEKİN *

Yaprak neyin nesidir, yaprağa niçin yaprak diyoruz? Bu kelimeyi biraz daha iyi algılamak için yapışmak kelimesini de düşünmenizi sizlerden rica edeceğim. Yapışmak ile yaprağın bir alakası olduğunu düşünüyorum. Bunu nasıl düşünüyorum? Kelimeyi şöyle zihninizde belirginleştirmeye çalışayım: Yaprak nereye bağlıdır? Dala bağlıdır. Dala yapışmış şekildedir, dala eklemiş bir görüntüsü vardır. Dolayısıyla dala yapışmış olan nesne diye düşünebiliriz. Yapağı diye bir kelime var. İlkbaharda kırılan koyun tüyüne yapağı diyoruz, zamanla yün anlamına da kullanmaya başlamışız. Yapmak, yapışmak kelimelerine Kökses teorisiyle baktığımızda yani kelimenin köküne gitmek için sadece sondaki ekleşmiş sesleri kaldırmakla yetinmeyip baştaki ünsüz sesi de kaldırdığımızda

yani "y" sesini kaldırarak baktığımızda "-ap-" kökü ile karşılaşıyoruz. "-ap-" sesi tek başına bir kelime olarak, anlam olarak belirmiyor zihninizde hemen fakat aparmak, apar topar dediğimizde biraz hızlıca gerçekleşen eylemlerle ilgili anlamları görüyoruz. Apansızın dersek o hızı yine görmüş oluruz fakat "ap"ın başına bir "k" sesi getirecek olursak orada o hızı daha da artmış şekilde göreceğiz: "kapmak".

"-ap-" köksesi, apışmak, apışıp kalmak; hızlıca ne yapacağını bilemez hâle gelmek manasında kullandığımız apışmak ve "k" sesi ile birlikte düşündüğümüzde de kapmak yani hızlı bir şekilde yakalamak diye tarif edebileceğimiz bir anlamı görmüş oluyoruz. Burada kelime hem bir hız anlamının bulunduğu hem de bir birleşme, yapışma anlamının bulunduğu düşünürebilecek bir yapıya sahip.

Ap kökünde hız anlamı varken yap sesinde yavaş anlamının bulunduğu görüyoruz. Yapça, yapçan kelimeleri yavaş, yavaşça anlamına geliyormuş. Yaprak anlamına gelen bir kelime daha varmış: "yapıldırak". Yere dökülmüş yaprağa ise "yapırdak" deniyormuş. Yapkın zengin, varlıklı demek iken yaplak ödle, korkak anlamına geliyormuş.

Yapı işlerinde kullanılmak için hazırlanan tomruğa "yapacak" deniyormuş. Divan-ü Lugati't Türk'ten öğrendiğimize göre başının tüyünün keçeleşmesinden dolayı baykuşa "yapakulak"

da deniyormuş. Bugün yapılı, iri yapılı diyerek kullandığımız ifadeyi "yapalak" şeklinde söylediğimizde hem gürbüz anlamına geliyormuş kelime hem de Ali Şir Nevaî'nin zikrettiğine göre büyük bir cins baykuş için kullanıyormuşuz bu kelimeyi.

Yapan kelimesi kumlu, bataklık anlamına gelen bir kelime. Yaparlı Oğuzların 24 boyundan birinin adıymış.

"Yaprak" kelimesinin sonundaki "rak" eki nedir acaba? "rak" ekini "toprak" kelimesinde görüyoruz. Toprak, toplanmış, toparlanmış anlamında. Yaprak kelimesindeki "rak" ise yapışmış anlamında diyebilirim. Tabii yaprağın yeşil olmasını hatırlamaya getirelim. Yeşil yaprak. Çiçeklerde farklı renklerde yapraklar da oluyor ama yeşil kelimesi neyin nesi onu bu vesile ile söylemiş olayım. "Yeşil"i, "yaşıl" şeklinde görüyoruz sözlüklerde. Yaş olan yani içinde su, sıvı bulunan. Yaprakta eğer su kalmazsa yaprak kurumuş oluyor, sararıyor ve soluyor ama içinde su varsa yaprağımız yeşil yani yaş yani hayat dolu olmuş oluyor. Böyle diyerek yaşamakla yaş olmak ve su arasındaki münasebeti sizlere hissettirmeye çalışmış olayım.

Bin bir yapraklı güzel Türkçemizin güzel kelimelerinden birinde yine buluşmak ümidi ile.

* DiEvi Etimoloji Topluluğu Başkanı.

Türkçenin matematiği

Farklar sözlüğü

Kımıldamak / Kıpırdamak

Kımıldamak ile kıpırdamanın farkı nedir? Kımıldamada hareket nasıl gerçekleşiyor, kıpırdamada nasıl gerçekleşiyor? Kımıldayan iradî olarak hareketini gerçekleştirirken kıpırdamada iradî olmak şart değildir. Kımıldamada mı hareketlilik daha büyüktür kıpırdamada mı? Bir kere şunu net olarak ortaya koyalım: Her ikisinde de hareketlilik küçük boyutlardadır. İki kelime de başlarında bulunan "k-" sesinden anlayabiliriz. K ile başlayan kelimelerimizi kısa küçük anlamlar barındırdığını görürüz: Kısa, kıt, kıymak, kıvrım, kıl, kırpak, kırmak, kın gibi...

O zaman hangisinde hareketlilik daha büyük? Kıpırdamada büyüktür çünkü kıpırdama dışarıdan gözlenmesi daha belirgin bir hareketlilik. Kımıl kımıl ve kıpır kıpır ikilemelerini karşılaştığımızda aradaki fark biraz daha kendisini gösterir. Kımıl kelimesinde hareketlilik daha kendi ekseninde gerçekleşirken kıpırdamada ekseninden taşan bir hareket olduğunu düşünebiliriz.

Bir bilene soralım İbrahim Demirci'ye soruyoruz

Rezil ne demektir? Araplar kime rezil der? Kemal Tahir'in sevdiği kelimelerden rezil. Utanılacak durumda perişan. Marufun dışına çıkmakta beis görmeyen. Ülkemiz için söylenmiş en ağır hükümlerden: "Burada rezil olamazsınız!" Hesapların çoğu öteye bırakıldığından biraz da demişti onu? Mungan mı? Biraz da değil tabii, büyük ölçüde. Allah'ından bulsun! Rezil olduğunda rezil olduğunu bilmek de bir seviye olmalı? Rezil olduğunu bile anlamayan

insanlar da var, ne dersiniz? Rezilin yanına Farisi'den mi rüsva koşuldu. Pekiştirmeyi severiz ya. "Allah'ından bulsun!" demek halifelikten kaytarmaktır ve yanlış. İrezil tabii Anadolu ağzında. Kur'an'da "erzel" varmış.

Rezalet nasıl çıkarılır? Neden çıkarmak kelimesi ile kullanılıyor olabilir? Utanılacak şey gizli saklı olmalı değil mi... Evet, bir de rezil kepaze olmak var, Allah hiçbirimizi düşürmesin; o kepaze nasıl biri? Gevşeklik denetimsizlik içeriyor olmalı. Sınır, had, hudud tanımamakla ilgili bunlar. "d" "z" değişmesi çok galiba Farsçada. Ümid/ümüz gibi. "Kebade"den geliyor Farsça. Okçuluğa yeni başlayanların sadece kol alıştırmak için kullandıkları bol ve gevşek talim yapının adı imiş.

Keman-ı Rüstem olmaz mı kepaze dest-i âşıқта Çeker zira ki her dem çille-i saht-ı dü ebruyu
(Fıtnat Hanım)

Hamilelik bir çalışma engeli midir?

YELİZ BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU *

Kadın istihdamına ilişkin olarak sıkça karşılaşılan problemlerden biri de işverenlerin hamilelik sürecine bakışlarıdır.

Pek çok işveren hamile işçi çalıştırılmasını ek bir maliyet kalemi olarak değerlendirmektedir. Bunun sebebi, hamilelik sürecinde verilecek izinler, işçinin çalışma koşullarının ve saatlerinin özel düzenlemelere tabi tutulması, doğum öncesi ve sonrasında verilmesi gereken yasal izinler, işçinin kısmi süreli çalışmaya geçme hakkı ve buna bağlı olarak da işin yeniden düzenlenmesi gerekliliği gibi yasal yükümlülüklerdir. Uygulamada işverenlerin bu amaçla işe alım sürecinde işçilere sorular yönelttikleri ve hatta tıbbi test sonucu talep ettikleri durumlarla karşılaşmaktadır.

Acaba iş başvurusunda bulunan adaya hamilelik durumuna ilişkin soru sorulması hukuka uygun mudur? Günümüzde işçinin hamilelik nedeniyle çalışmasının mümkün olmadığı işler söz konusu olmadıkça, işverence bu hususta soru yöneltilemeyeceği kabul edilmektedir. İşverence bu yönde soru sorulduğu takdirde ise işçi adayının bu soruya yanıt verme veya doğru yanıt verme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak sağlık sebepleri ile ya da işin niteliği gereğince hamilelerin çalışmasında engel bulunan işlerde adaya hamilelikle ilgili soru yöneltilmesi mümkündür. Örneğin, hamilelerin çalışmasının yasak olduğu kimyasallarla yapılan bir çalışma söz konusu olduğunda, işverence soru yöneltilmesi hukuka uygun olduğu gibi adayın da bu soruyu doğru yanıtlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Hamilelik testi talep edilmesi ise kişilik haklarına aykırılık teşkil etmektedir. Adayın bilgisi dışında işe uygunluk konusunda

gerçekleştirilen başka tıbbi uygulamalar sırasında gebelik testi yapılması da hukuka aykırı niteliktedir. Geçtiğimiz günlerde İspanyol ulusal havayolu şirketi Iberia tarafından işe alım esnasında gebelik testi talep edilmesi, uluslararası medyada gündeme gelmiş ve şirketin para cezası ile cezalandırılmasına yol açmıştır. İş başvurusunda bulunan kadın adayın sırf hamilelik sebebi ile işe alınmaması ayrımcılık teşkil edecek olup, işverenin dört aylık ücret tutarında ayrımcılık tazminatı ödemesine yol açabilecektir.

İş başvurusunda bulunan kadın adayların bu konuda karşılaştıkları sorunlardan biri de çocuk sahibi olmayı düşünüp düşünmediklerine yönelik sorularla karşılaşmalarıdır. İşverence adaya bu yönde soru yöneltilmesi hukuka ve temel insan haklarına aykırıdır. Uygulamada işverenlerce kadın işçi adayları ile yapılan iş sözleşmelerinde, işçinin belirli bir süre hamile kalmayacağı hamile kaldığı takdirde tazminatsız işten çıkartılacağını kabul ettiğine ilişkin hükümler yer almaktadır. Söz konusu şartlar hukuken geçerlilik arz etmemektedir. Böyle bir sebebe dayalı olarak işten çıkarma gerçekleştiğinde işverenin diğer yasal tazminatları yanı sıra ayrımcılık tazminatı ödeme yükümlülüğü doğacaktır. Aynı şekilde iş ilişkisinde ücretin belirlenmesi veya terfi gibi hususlarda ayrımcılık yapılması da yasaya aykırılık teşkil etmektedir. Gerek Anayasamızın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine gerekse İş Kanunu'nun 5. maddesine göre kadın işçi adayına veya kadın işçiye cinsiyet ve gebelik nedeniyle ayrımcılık yapılması hukuka aykırıdır.

* İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

Turkish doctors perform surgeries in Niger

A group of Turkish doctors, on a volunteer mission in Niger helped a woman recover her eyesight.

Khedija Shefahatu, a 25-year-old woman, visited the doctors to get her child examined, not knowing that this would be her chance. Following a successful surgery undertaken by the Turkish team of doctors, Khedija experienced the joy of seeing her child, husband, and everything around her for the first time in her life.

The association of Turkish volunteer doctors, in cooperation with the Islamic Development Bank (IDB), launched a project to fight blindness in Africa, under the banner of "One Million Cataract Surgeries".

Mihriban Alizade, an ophthalmologist from the Istanbul Haydarpasa Referral and Research Hospital, said Shefahatu had brought her child for examination. "I realized there was a something unusual about the young woman's blindness [...] and when I examined her I realized that she had a white cataracts in her eyes," she said.

After recovering her eyesight, Shefahatu expressed her gratitude to the doctors.

Over 600 cataract surgeries performed

"As a team, we have successfully performed cataract surgeries on more than 600 patients. Men, women, the elderly, children and youth," Alizade said.

Dr. Turgut Ozcan, member of the association and Deputy Head of Istanbul's Tuzla municipality, said they started their mission in Niger on July 21, and that the program will end on August 7.

He further added that so far 635 cataract operations have been carried out in the towns of Tessaoua and Aguié.

Besides supplying medical aid, the team distributed 400 goats to those in need, especially to widows and orphans in villages, as part of a social project carried out by the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TIKA) and the Ministry of Health.

The association of Turkish volunteer doctors operates under the leadership of Dr. Ibrahim Ceylan, with the motto, "Let's volunteer." Hundreds of association members have been serving people in need in numerous geographical regions since 2005.

.....
MUHAMMED AKAYDIN *

Bir Afrika var, istenirse gidilebilen...

Dünyanın herhangi bir yerinde, hele de bu yer Afrika'ysa, bir düşküne el uzatmak, bir yetimin başını okşamak, elini tutmak gibisi yoktur.

Düşkün dedim ya... Acaba o düşkün kim? Afrika'nın ortasında, ortanın da ortasında, yiyecek yemeği, içecek suyu olmayan ve olan neyi var diye sorulan o bembeyaz yürekli siyahî güzeller mi yoksa her şeyin içinde her şeyden nasibini alan (*ya da aldığını zanneden*) büyük büyük devletlerin büyük büyük adamların kendini büyük büyük zanneden enaniyet timsali küçüklerin düştüğü durum mudur düşkünlük? Sordum sadece... Cevabı okuyanın vicdanında saklı.

Çad'dan bahsediyorum... Ve Orta Afrika Cumhuriyetinde hâlihazırda devam eden savaştan kaçıp Çad'daki kampta yaşamaya çalışan mültecilerden bahsediyorum...

Kurban Bayramında bu güzel insanlarla birlikteydim. Çok klişe olacak biliyorum ama tam tabiriyle anlatılmaz yaşanır denilen tecrübelerin

yaşandığı yerden geliyorum. Siz hiç vatansız bir mülteciye dokundunuz mu? Siz hiç vatansız bir yetimin saçını okşadınız mı? Hem de ülkemizde yaşayan yaklaşık dört milyon mülteci varken... Kızmayın n'olur! Biliyorum kolay değil Ensar olmak. Biliyorum kolay değil o hani canın yongası olan malın yarısını kardeşi için harcamak. Biliyorum kolay değil sıcak yatak dururken bundan vazgeçip yolları (*yol denilirse*), toprağı yatak kılmak. Ee güzellik de az buçuk çile çekmek değil mi! Hani zahmetsiz rahmet olmazdı! Yoksa o kadar rahatı ilanihaye zannedip rahmetten de mi vazgeçtik (*hâşâ!*)

Acaba diyorum şu lanet olası sömürgeciler şu güzel kara kıtanın üzerinden ellerini çekseler ne güzel olacak şu kıta. Ama çekmezler çünkü yeraltı zenginliklerinin en yüksek olduğu yerdir bu kara kıta. Ee o zaman şu Müslümanım diyenler çok değil ha, az gayret etse de şu sömürgecilere bir dersini verse.

Hani diyorum şu süper süper güçlü ülkelerin yerinde çok değil ha, az buçuk Türkiye olsa...

Eminim, ne kara kıta, kara kalır; ne aç, aç kalır; ne de yetim, yetim kalır... Amma velakin öyle her şeyi devletten beklemeyin. Türkiye'nin Türkiye olması için, bu coğrafyadaki Müslümanın da Müslüman olması lazım. Öyle uzaktan uzaktan yardım ediyor görünüp mahalleimde mülteci istemiyorum demekle olmaz bu iş. Bu uzaklık kendine, Müslümanlığa uzaklık olur.

Filhakika şükredek o kadar şey var ki, alnımız secdeden hiç kalkmasa yine de o şükürü eda etmiş sayılmayız. Fakat şükürün de zekâtı olmalıdır ki, o da en azından bir yetimin yüzünü güldürmektir. Çünkü yetim gülerse dünya güler.

Haydi, kalın sağlıcakla...

Not: Bu güzel bol çileli, bol rahmetli, bol mülteci, bol yetimli kutsal yolculuğa çıkmama vesile olan İnsanî Yardım Vakfına (*İHH*) sonsuz teşekkür ederim.

* *İbn Haldun Üniversitesi Basın Müşaviri.*

Prof. Medaim Yanık conducted Mental Health Training seminars at Khalil Center, USA

Professor Medaim Yanık, Head of the Department of Psychology at Ibn Haldun University, was invited by Khalil Center USA as a special guest to conduct a series of training seminars and to participate in community wellness conferences in the California Bay Area, and in Chicago.

Dr. Hooman Keshavarzi, the founder and executive director of Khalil Center, joined Professor Yanık in leading the conference discussion on Islamically Integrated Psychotherapy and Dissociative Identity Disorder (DID). Approximately 55 mental health professionals, including clinical psychologists, psychiatrists, and other professionals attended the event. In California, Professor Yanık joined a panel called, "The Art of Marriage: Fostering Love and Mercy." Professor Yanık provided an overview of the values necessary to create and sustain a successful marriage. Professor Yanık's next stop was the American Psychological Association, in San Francisco, where he audited a panel on Islamic Psychology organized by the Khalil Center. The panelists were Dr. Keshavarzi, Dr. Rania Awaad, the Clinical Director of Khalil Center Bay Area, Dr. Mawlana Bilal Ali Ansari,

the Religious Consultant at Khalil Center, and Dr. Carrie York Al-Karam. The panelists introduced and evaluated the development of Islamically integrated psychotherapy to the largest association of clinical psychologists in the world.

Partnership between Ibn Haldun University and Khalil Center

During these training seminars, Professor Yanık and Dr. Keshavarzi established and solidified a formal partnership between Khalil Center and the Center for Psychological Treatment

and Research at Ibn Haldun University. They discussed the potential development and advancement of several community wellness programs, research projects, training models for students and professionals, and also the integrated clinical intervention approaches to mental health care in Turkey and the USA. Khalil Center is a Zakat Foundation project, founded by Dr. Keshavarzi in 2010. The Center's vision is to bridge mainstream psychology and the Islamic tradition in order to provide integrated mental health services to the American Muslim community. The Center grew rapidly in the past eight years, and became the largest provider of Muslim mental health care services in the USA, with three offices in Chicago, three in the Bay Area, and one in New York City. Dr. Keshavarzi has recently joined the faculty of the Department of Psychology at Ibn Haldun University.

Syrian children learn Turkish language in nationwide summer courses

Syrian refugee children living in Turkey took part in language courses as part of an ongoing project carried out in 23 provinces by the Ministry of Education and the European Union Delegation to Turkey.

The project aims to support the integration of Syrian children into Turkey's education system, and is currently focuses on providing summer courses. By taking these courses, Syrian children get the chance to improve their speaking, writing, and

listening skills in Turkish, and to take part in various social, art and sports activities. This year's language courses began on June 18 and ended on Aug. 31. Thousands of students benefited from a previous program co-funded by the EU, called the "Advanced Turkish

Education Project."

Turkey and the EU also recently reached an agreement to collaborate on the education of Syrian refugees as part of a new program prepared by the United Nations Children's Fund (UNICEF). The program aims to reach more than 65,000 refugee children and adults without a formal education. Basic literacy

and Turkish language courses, as well as an Accelerated Learning Program, will be offered to at least 35,000 children. Turkey currently hosts more than 3.5 million Syrian refugees, more than any other country in the world, according to official figures. 1.2 million of these refugees are children, UNICEF reports.

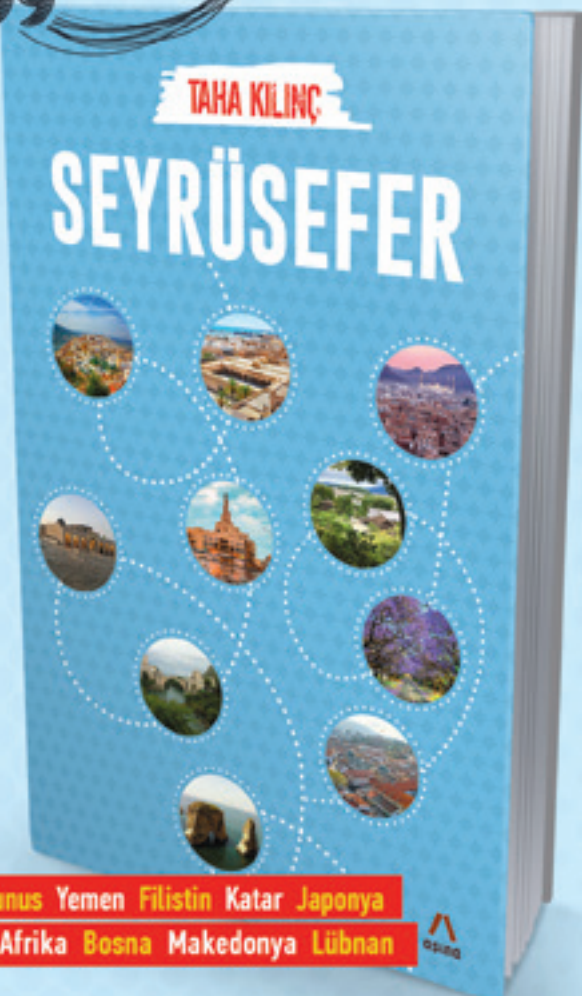
İbn Haldun'da Klinik Psikoloji doktora programı açıldı

Gerçek bir araştırma üniversitesi olarak eğitim hayatına başlayan İbn Haldun Üniversitesi doktora programlarına bir yenisini daha ekledi. Yeni eğitim döneminde Klinik Psikoloji doktora programı, alanında "araştırmacı" olmak isteyenleri bekliyor.

İbn Haldun Üniversitesi Klinik Psikoloji doktora programının en güçlü yanlarından biri, bünyesinde bulunan İbn Haldun Psikoterapi Araştırma ve Uygulama Merkezi (İPAM). Başakşehir'de halka hizmet sunan psikoloji kliniği sayesinde öğrenciler, alanda uzun yıllar deneyime sahip süpervizörlerden danışmanlık alma, terapi görüşmelerini izleme ve uygulama alanındaki tecrübelerini artırmaya yönelik birçok imkânla sahip olacak. Düzenlenen seminerler ve psikoloji eğitimleri ile merkez aktif bir öğrenme ve uygulama alanı konumunda. Öğrenciler program kapsamındaki dersleri, pratiği ve akademiyi

birleştirmiş, farklı farklı ülkelerden uluslararası tecrübeleri olan, alanında yetkin isimlerle birlikte olma ve bu isimlerin deneyimlerinden yararlanma fırsatına sahip olacak. Program öğrencileri; "Bilişsel-Davranışçı Terapi" yaklaşımı odaklı bir eğitim almanın yanında, "Klinik Pozitif Psikoterapi", "Naratif (Öyküsel) Terapi" ve "İslamî Temelli Psikoterapi" gibi farklı psikoterapi yaklaşımlarına dair de eğitimler alacak. Aynı zamanda alınan bu eğitimlerin üniversite bünyesinde var olan klinikte uygulamasını görme şansına sahip. Klinik Psikoloji doktora programıyla akademiye donanımlı insan gücü yetiştirmek programın

hedefleri arasında. Özellikle de Türkiye'de bu alanda uzmanlığını tamamlamış akademik personel sayısının azlığı, akademiye nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyacın bir göstergesi. Az sayıda öğrencinin programa kabul edilecek olması alınacak akademik eğitimin kalitesini de artıracak. Psikoloji ve psikoterapi alanındaki uygulama çalışmalarının yanı sıra Klinik Psikoloji doktora programı, akademik projelere de yoğunlaşıyor ve öğrencilerini akademik yayın üretme konusunda destekliyor. TÜBİTAK ile geliştirilen ortak projelerle birlikte, üniversite bünyesinde yürütülen diğer birçok proje için gerekli tüm imkânlar seferber edilmiş durumda.

Fas Tunus Yemen Filistin Katar Japonya
Güney Afrika Bosna Makedonya Lübnan

Seyrüsefer Taha Kılınc
224 sayfa 13,5cm X 21cm Mayıs 2018

Diğer Kitaplarımız

kitapyurdu ve tüm seçkin kitapçılarda

www.asinakitap.com

asina@asinakitap.com

@asinakitap

İttifak ve koalisyon kavramları üzerine

GÜLNİHAL AHTER YAKACAK *

Bilindiği gibi 24 Haziran seçimlerinde partiler seçim öncesinde ittifak kurarak seçime girdiler. İttifak sistemini ilk defa seçim sistemimize girmiş bir uygulama olarak denedik. Kamuoyunda sık sık koalisyonlardan kaçmak amacıyla başkanlık sistemine gidildiği, bu sebeple ittifakın da bir çeşit koalisyon örneği olduğu gündeme gelmektedir. Burada kısaca bu kavramların hukukî olarak neleri ifade ettiğini ve aralarındaki farkları örnekler üzerinden inceleyeceğiz.

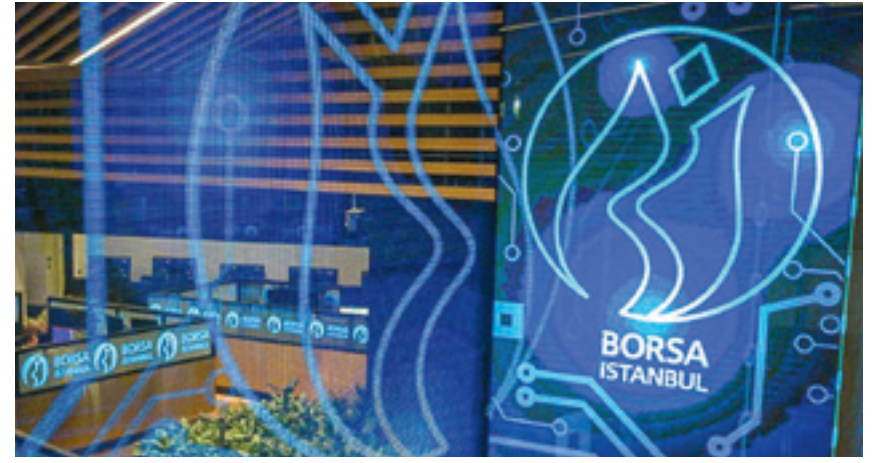
7101 sayılı kanun ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa 12. maddesinin devamına "seçim ittifakı" başlıklı şu hüküm eklenmiştir: Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasî partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasî partiler, kendi aday listelerini verir. Seçim ittifakları, seçimlerden önce milletvekilliği seçimlerinde olabileceği gibi, sadece cumhurbaşkanının seçimine yönelik de olabilir ya da partiler arasındaki ittifak hem milletvekilleri hem de başkanın seçimini kapsayabilir. Ayrıca sadece seçim zamanını kapsayabileceği gibi seçimlerden sonrasını da kapsayabilir. İttifakların yapılma amacı mecliste çoğunluğu elde edebilmenin yanı sıra küçük parti tabir edilen az oy oranına sahip partilerin baraja takılmak istememeleri olabilir.

Koalisyon ise, parlamenter sistemde hükümet kurabilmenin önemli bir sonucudur. Tek başına hükümet kuramayacak partiler bir araya gelerek hükümet kurmaya ve kurdukları hükümetin meclisten güvenoyu almasını sağlamaya çalışırlar. Güvenoyu alınmazsa veya 7 Haziran seçimlerinde Türkiye'de yaşandığı gibi uzlaşma sağlanamaz ise sistemin tıkanmasına yol açacaktır. Kısacası koalisyonlar seçimlerden sonra kurulur, ittifak ise seçimlerden önce uzlaşma sonucu kurulmuştur. Bu sebeple herhangi bir şekilde sistem tıkanmayacaktır. Ayrıca

koalisyonlar sadece hükümeti kurma amacı taşır. Parlamenter sistemin gereği olarak hükümet ve meclis iç içedir ve hükümetin kurulması meclisin oluşumuna bağlıdır. İttifak ise nadiren başkanlık seçimi için de olsa çoğunlukla sadece yasama organının seçimine ilişkin olur. İttifak başarısız bile olsa meclise girebilme çoğunluğunu elde edemese de başkanlık seçimi etkilenmeyecektir. Hükümet yine de kurulmuş olacaktır. Sistemin temel taşı olan başkan belli bir süre için seçilmiş, kendi bakanlarını seçmiş ve yürütme organı göreve başlamış olur.

Bu sistemin sosyolojik farkı da koalisyon seçimlerden sonra kurulduğu için partisine oy veren kişiler hükümetten memnun olmayabilir. Ancak ittifaklar seçimlerden önce kurulur ve oy vermek isteyen kişi ittifak kurduğu partiyi desteklemiyorsa en baştan oyunu vermeyebilir. İttifak sisteminin benimsenmesi ülkenin kendi siyasal tercihidir. Örneğin İtalya'da 1946'dan beri 72 yılda 64 hükümet kurulmuştur. Bu sebeple istikrarsızlığı önleme amacı olarak ittifak sistemi benimsenmiştir. Kurulan ittifaklar hükümet kurmak için yeterli sandalye kazanmayı hedeflemektedir. İttifak liderleri ise başbakan adayları olarak çıkmaktadır. Başkanlık sistemi olarak Latin Amerika ülkelerinde ise başkanlık seçimlerinde ittifak oldukça yaygındır. Örneğin Meksika'da hemen hemen her başkanlık ve parlamento seçimlerinde ittifaklar aracılığıyla adaylar seçilir ve listeler oluşturulur. Fransa'da bir yarı başkanlık sistemi olmasına rağmen seçimlerinde ittifaka yer vermektedir. Buradaki örneklerden de anlaşılacağı üzere her hükümet sisteminde ittifak kurulabilir. İttifak ile koalisyonun aynı şey olduğunu söylemek hukuken doğru değildir. Kısacası koalisyon zorunlu, ittifak gönüllü birlikteliktir.

* İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Bölümü Araştırma Görevlisi.

Turkish business lobbies say economy will stabilize with tighter monetary policy

Turkey's business lobbies announced that tighter monetary policy will stabilize the Turkish lira and that U.S.-Turkish disputes should be solved through diplomacy.

In a joint statement, The Turkish Industrialists and Businessmen Association (*TÜSİAD*) and the Turkish Union of Chambers and Commodity Exchanges (*TOBB*) said a concrete roadmap should be prepared to lower inflation permanently.

The statement said that the Turkish economy has strong foundations and that it is important for the real sector to sustain its production and employment rates.

"We have no doubt that Turkish economy will return to a sustainable growth rate by taking necessary precautions," the statement said. The Central Bank of Turkey introduced measures on the Turkish lira and the foreign exchange market (*FX*) liquidity management "to support financial stability and sustain the effective functioning of markets."

Turkish president to visit Germany late September

President Recep Tayyip Erdogan will pay an official visit to Germany on September 28-29.

Turkish President Recep Tayyip Erdogan will pay an official visit to Germany on September 28-29, local media reported Tuesday.

German President Frank-Walter Steinmeier will greet Erdogan with military honors, German news agency DPA reported, citing the German Presidency.

During his two-day visit, Erdogan will also meet Chancellor Angela Merkel, according to DPA.

Late July, Steinmeier's office confirmed that Berlin had extended an official invitation to Erdogan for a state visit, but did not disclose the dates.

The issues of rising Islamophobia and anti-Islamism, Syrian refugees, the fight against terrorism, U.S. sanctions against Iran, and economic cooperation are likely to be on the agenda.

Erdogan made his last official visit to Berlin in February, 2014.

بالاشتراك مع جامعة ابن خلدون معهد المدينة يخرج الفوج الأول من برنامج تعليم العربية للطلاب الأجانب

عقدت مؤسسة المدينة للتعليم والأبحاث بالاشتراك مع جامعة ابن خلدون الندوة البحثية الختامية الأولى يوم الخميس 26 تموز/ يوليو، في جامعة ابن خلدون بحضور الدكتور رجب شنتورك رئيس جامعة ابن خلدون وكل من الشيخ مختار مغراوي والسيد معتصم عطية أحد مؤسسي مركز المدينة للتعليم والأبحاث.

في الجلسة الثانية ابتدأت الطالبة مي إرب بالتحدث عن التطهير العرقي في البوسنة، واختتمت مي كلمتها بسؤال كيف سيكون موقف العالم لو كان المسلمون هم الذين قاموا بهذه المجازر بحق المسيحيين؟

المتحدث الثاني كان الطالب يوسف فهمي الذي تناول في بحثه أهم أسباب سقوط الدولة العثمانية. واختتمت الجلسة الثانية الطالب عبد الله ديفيس بالحديث عن الظلم الذي عاشه الأفارقة في أمريكا.

الجلسة الثالثة كانت عن عزيز محمود هدايي: حياته، دراسته للحقوق، عمله كقاضي وعن فترة دراسته على يد الشيخ محمد محي الدين أفطاة تحدثت فيها الطالبة نفيسة باهولا. تلتها الطالبة خنساء الغيناوي التي تحدثت عن المشترك بين التصوف وعلاج الإدمان النفسي. وقدمت الطالبة منار البدرانة بحثها عن الملامح المشتركة للطرق الصوفية وأوجه الاختلاف بينها، حيث اقتصر في بحثها

جاءت الندوة بمناسبة انتهاء البرنامج الأول لتعليم العربية للطلاب الأجانب، تخلل الندوة أبحاثاً مختلفة باللغة العربية قدمها الطلاب بعد أن تمكنوا من إجادة اللغة العربية بفضل البرنامج الذي استغرق عشرة أشهر.

تحدثت في الجلسة الأولى من البرنامج المكون من ثلاث جلسات الأستاذ عبد الباسط خان تحدث خلالها عن مدينة تمبكتو المدينة الإسلامية المجهولة، وكيفية معالجة دراسات تاريخنا الإسلامي. تلاه في الجلسة الثانية الأستاذة رباب شاهيب، تحدثت بدورها عن جمال اللغة العربية ومدى تأثير وتأثير اللغة العربية على اللغات الأخرى مثل الفارسية، الأوردو، التركية والإسبانية.

واختتمت الجلسة الأولى الطالبة عافية خان التي تحدثت عن قوتها لاعبة المبارزة بالسيف "ابتهاج محمد" كأول مسلمة إفريقية محجبة، وعن المشاكل التي واجهتها كرياضية محجبة.

على المقارنة بين الطريقتين: الطريقة الروحية وهي النقشبندية، والطريقة النفسية وهي الطريقة القادرية. وفي الختام قدمت الطالبة ليلى إرب بحثها عن الشباب الغربي في العصر الحديث وتحدثت إرب عن أهمية منهج التصوف وعن وسائله الكثيرة التي من الممكن أن تساعد الشباب المسلم في الغرب لمواجهة واقعه وما يعانيه من تحديات.

اختتمت الجلسات بتوزيع الشهادات على الطلاب والاحتفال بالطلاب الذي تفوقوا وبذلوا جهداً كبيراً في دراستهم خلال السنة، كما كرم البرنامج المدرسين الذين بذلوا كل جهودهم لإنجاح البرنامج وعملوا ليل نهار لتحقيق الأهداف التي قدم الطلاب لأجلها.

Maarif Vakfından Güney Afrika hamlesi

Türkiye Maarif Vakfı, Güney Afrika'da güçlenerek artan faaliyetleriyle iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde öncü rol oynayacak.

Türkiye Maarif Vakfı, Güney Afrika'daki faaliyetlerine hız kazandırmak ve iki ülke arasında ilişkilerin geliştirilmesinde aktif rol almak için Güney Afrika Milli Eğitim Bakanlığı ile Eğitim İş Birliği Anlaşmasına imza attı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Güney Afrika gezisine eşlik eden Türkiye Maarif Vakfı Başkanı Prof. Dr. Birol Akgün, "2018-2019 döneminde ülkedeki ilkokulumuzu açarak faaliyete geçmeyi planlıyoruz." diye konuştu. Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Üyeleri Prof. Dr. Ayşen Gürcan ve Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili'nin de katıldığı gezide, TMV Güney Afrika Merkez Ofisinin açılışı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan tarafından gerçekleştirildi. Güney Afrika ve çevresindeki 10 ülkedeki çalışmalar, Johannesburg'da açılan koordinasyon ofisinden

yönetilecek. Ülkede yapılacak çalışmalar arasında dil okulu, Türkçe kürsüsü açılması ve iki ülke arasında dostluk köprüsü vazifesi görecekardeş okul projeleri ilk sırada geliyor. Türkiye Maarif Vakfı, Güney Afrika'daki varlığını güçlendirmek için yakın gelecekte bölgenin metropol şehirleri Capetown, Durban ve Port Elizabeth'te eğitime başlamayı hedefliyor.

Dünyanın dört bir yanında, Türkiye ile dost nesiller yetişecek

Güney Afrika ile imzalanan Eğitim İş Birliği Anlaşmasının iki ülkenin kültürel ilişkilerini geliştireceğini kaydeden Türkiye Maarif Vakfı Başkanı Prof. Dr. Birol Akgün, ülkedeki Müslüman azınlıklar arasında Türkiye'ye karşı duyulan ilginin büyük olduğunu hatırlattı ve Afrika'ya ilişkin planlarını şöyle özetledi; "Afrika'da bize kapı açan her ülkede bulunmak

istiyoruz. Güney Afrika da önümüzdeki dönemde okul açacağımız ülkelere biridir. Türkiye Maarif Vakfı olarak örgün eğitim verip Türkiye ile dost bir nesil yetiştirmek önceliğimizdir. Bununla birlikte bir eğitim ajansı gibi iki ülke arasındaki iş birliklerini arttırmak istiyoruz."

Türkiye Maarif Vakfının iki yıl içinde dünya genelinde 41 ülkede ofis açtığını kaydeden Prof. Akgün, bu sayıyı arttırmak için çalışmalarını sürdürdüğünü belirtti ve ekledi; "Bizim özel misyonumuz 15 Temmuz darbe girişiminin arkasında bulunan FETÖ okullarının devr alınması konusunda çalışmalar yapmaktır. Bu okullar esasında Türkiye'nin parasıyla açıldı. Dolayısıyla bunlar Türkiye'ye ait kurumlardır. Okulların devrinde her türlü olumsuzluktan kaçınarak, buralarda okuyan çocukların geleceğini koruma altına alarak, dostluk köprülerini kurmaya devam edeceğiz."

Tons of garbage in Istanbul turned into energy

Istanbul has stepped up its recycling game in recent years. Last year, for example, the Istanbul Metropolitan Municipality (İBB) recycled 700 million tons of garbage and produced 400 million kilowatt-hours of energy in the process. Garbage that is regularly collected from 39 districts of Istanbul is brought to İBB's garbage collection site to either be turned into energy or to be recycled raw materials.

By producing 400 million kilowatt-hours of energy from waste gas last year, İBB contributed TL 250 million (\$48.25 million) to the national economy. To put this information into context, with the energy produced from this amount of garbage, Tesla's acclaimed electric car, the Roadster, can travel around the world six times.

Due to growing concerns of environmental damage in recent years, Turkey has started to prioritize waste management, upgrading the waste management systems of municipal garbage collection units nationwide.

How to produce energy from garbage waste?

Garbage collected by the district municipalities of Istanbul are brought to recycling facilities and sorted out according to the material. The garbage that is will be used for energy production is buried underground, causing the garbage to decay. Once the decay begins, coal gas is produced. The gas is then carried through pipes installed underground, and is turned into motion energy with the help of motors. The alternators that are inside the motors then convert the energy into electricity.

6. sayı Ağustos
Eylül

çıkıttı

Yeni neslin fikir kalası

Yazarlarımız

Abdülhamit Güler • Abdullah Kara - Elif Hilal Kara • Dursun Ali Taşçı
Dursun Gürlek • Erem Şentürk • Erol Erdoğan • İbrahim Baran • İhsan Aktaş
İsmail Çolak • Mahmut Bıyıklı • Mehmet Sürmeli • Mustafa Şen • Rabia Brodbeck
Salih Eğridere • Selim Cerrah • Sibel Eraslan • Suat Kır • Süleyman Karakaş

Fikir ve Dava Dergisi
Fikirname

In her own words: Munirah Mohamed Alaboudi

What kind of a childhood?

In my hometown of Riyadh in Saudi Arabia, I grew up among a family of educators, who even included “*wanna-be*” educators. The importance of education as a foundation for a happy, stable and intellectually satisfied life has been instilled within us ever since we were little. Playing her role as a teacher, my mom used to gather me and my siblings, all 5 school-aged children, and we would take turns revising our homework and competing over her praise. My father, being a higher education professional, was our mentor and guide through our transitioning years from school to college.

“Sky is the limit”

Both my parents had high expectations for all of us, always reminding us that the sky is the limit. Both my parents emphasized self actualization as the most important need to tend to. To that end, they always involved us in community activities and extracurriculars. They helped me form a mindset of contribution and giving back to my family and community, but answers to questions like “*how*”, “*where*” and “*through which career path?*” were not yet formalized.

Connecting beyond borders through education

Throughout my high school years, my love for foreign languages was growing. With the help of the World Wide Web, the idea of staying connected to people and cultures from around the world resonated with me. As a result, I chose the studies of languages and translation for my bachelor’s degree when I started at King Saud University in Riyadh, Saudi Arabia.

Any ups & downs?

Four years later upon graduation, I won a scholarship to pursue my higher education at Boston University in Massachusetts, USA. However, before traveling, I wanted to build my skills through gaining work experience first, therefore, I deferred my acceptance and started working two part time jobs in Riyadh. I held two positions; one as an English language instructor at an educational institute, and the other as a marketing and relations associate at a private investing firm in Riyadh. I had my ups and downs but I found my calling in the coaching aspect of both jobs; leading projects working with teams, identifying weaknesses in processes then planning solutions.

Why educational leadership?

However, I still needed to work on my pedagogical practice as an educator so I pursued a master’s degree in education. I later joined a team of teacher educators and trainers where I had the opportunity to work on educational reform initiatives focusing on best practices for school leaders. It was the area where I explored answers to all my questions around finding my purpose. My goal slightly shifted from being a better educator to being a better mentor for educators. Therefore, I chose educational leadership and policy studies as my specialization for my doctorate degree.

Road to academia

During my doctoral studies, I worked as a teaching fellow and as a researcher. It was where I saw myself as an academician, not only because it “*made sense*” but it was also where I unlocked my own self-actualization. My experience in the U.S. helped me build my unique individual and professional identities. Being a part of a very diverse community with people from all over the world has an interesting effect of pushing us to revise and take pride in all what we had taken for granted, whether it be culture, religion, ethnicity, race, you name it.

Meeting with best people in the field

It was also where I had the privilege of meeting and working with some of the best people in the field from all over the world, including Charles Glenn, Howard Gardner, Noam Chomsky, and Steven Pinker; attending sessions on their latest research, debating innovative ideas or developing reform plans with others..

Mentoring the future educators

At Boston University, I had the chance to mentor and work with undergraduate and graduate students from all backgrounds who aspired to be future educators. I also had the opportunity to experience what it was like to be involved in rigorous, large scale research and how to manage large data sets and work with research teams. Great scholars shared their knowledge with me and now I believe it is my time to pass this knowledge and give back to the education sector in all the countries which contributed to who I am today; my home country of Saudi Arabia, and my current home of Turkey.

How to give back?

In addition to my role here at Ibn Haldun University as an Assistant Professor, I try to give back and contribute through providing consulting sessions and training services to educators working with at-risk/disadvantaged populations, connecting reform and innovation to their current needs.

Why Ibn Haldun University?

As a believer in the importance of openness and connectedness to different worlds and cultures while staying true to one’s self, the vision of Ibn Haldun University spoke to me. With my enthusiastic colleagues at the Institute of Educational Sciences, we aspire to prepare educational leaders and counselors to make a change in real world settings, applying best practice from all over the world, East and West, to their specific contexts. I truly believe in the power of education as a vital element in the cyclical process of social change and prosperity, a vision I have always admired when argued by Ibn Haldun himself. At Ibn Haldun University, I hope to be an active member of this cycle of development through academic work and rigorous research.

KISA KISA

Prof. Dr.
Yusuf Çalışkan

Çocukluk kahramanınız?

Kızıl Maske

Ne sizi heyecanlandırır?

Öğrenci yetiştirmek

Heyecanınızı ne öldürür?

Çalışmanın karşılığını görememek

Başarı nedir?

Mutlu ve huzurlu bir insan olabilmek

Sizce üniversite?

Eğitim yuvası

Talebe deyince...

Pırlanta, çocuklarım

Akademisyen olmasaydınız ne olurdu?

Tiyatrocu

Sizi sarsan kitap?

Çocuk kalbi (*Edmondo De Amicis*)

Hangi romanda olmak isterdiniz?

Cards on the Table (*Agatha Christie*)

Hangi şiirin şairi olmak isterdiniz?

Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var (*Ataol Behramoğlu*)

Mutlaka görmemiz gereken film?

Ölü Ozanlar Derneği

En sevdiğiniz kelime?

Huzur

Hangi şehir?

Gençliğimin şehri Ankara

Bir müzik enstrümanı?

Ney

Bize bir şarkı önerin?

Besame Mucho (*Andrea Bocelli*)

En sevdiğiniz atasözü?

Çalışan kazanır elması kızarır

Hangi renk?

Mavi

Neye rağmen ne?

Kalabalığa rağmen
İstanbul'da yaşamak

En önemli kusurunuz?

Mükemmeliyetçilik

Nasıl ölmek isterdiniz?

Huzur içinde

Pink invasion: Flamingos nest on Lake Van for the summer

With their pink silhouettes, flamingos have turned one of the most important wetlands in Turkey, Lake Van, into a festival area.

The pink birds which are nested on the coastline of Lake Van have been offering a visual feast. During their journey from North Africa to Iran, migratory birds – especially flamingos – stop at Lake Van for a short stay each year.

To prevent any illegal hunting,

scientists at Van Yüzüncü Yıl University's Wild Animal Protection and Rehabilitation Center are on duty 24/7. The flamingos usually prefer to spend the summer around Lake Erçek – which is also located in Van province. However this year, they have chosen the coasts of Lake Van. Professor Lokman Aslan said

the reason for the change of location is global warming. "As this year Lake Van preserved its water levels, more and more migratory birds are arriving in this area. We invite bird watchers and nature lovers to come and visit the flamingos in their natural habitats. They will stay at Lake Van until October," Aslan explained.

İSTANBUL'UN BİLEZİK YAZILARI

Kitapta İstanbul genelinde 18 cami,
4 türbe ve Topkapı Sarayı'nın üç bölümünde
yer alan yazılar incelenmiştir.

www.istanbulkitapcisi.com